

III. SKALE I KWESTIONARIUSZE STANDARYZOWANE Z ZASTOSOWANIEM WIODĄCYM W ZABIEGOWYCH DZIAŁACH MEDYCyny

W tym rozdziale opisano wybrane narzędzia, skale, kwestionariusze standaryzowane z zastosowaniem wiodącym w zabiegowych działach medycyny, zarówno w ramach realizacji świadczeń zdrowotnych, jak i w nauczaniu klinicznym (w symulacji medycznej i w warunkach rzeczywistych), a także w prowadzeniu badań naukowych w tym obszarze. Sklasyfikowano je w pięć grup, a w ramach każdej grupy w trzy pakiety: grupa 1. Chirurgia i pielęgniarstwo chirurgiczne – cz. I (pakiet: Wybrane narzędzia standaryzowane: *Skala oceny stopnia ryzyka infekcji rany (W.A.R)*, *Skala oceny rany (TELER)*, *Wskaźnik terapeutyczny miejscowego zakażenia ran (TILI)*, *Skala Klinicznych Wskaźników Jakości Postępowania z Bólem Pooperacyjnym - wersja dla pielęgniarek (KWJPBP)*, *Skala Klinicznych Wskaźników Jakości Postępowania z Bólem Pooperacyjnym - wersja dla pacjenta (SCQIPP)*, *Skala owrzodzeń w przebiegu zespołu stopy cukrzycowej (WIFI)*, *Kwestionariusz strategii radzenia sobie z bólem (CSQ)*, *Skala Rockalla*; pakiet: Przykłady skal stosowanych w innych państwach a niewalidowanych do warunków polskich: *Scar Cosmesis Assessment and Rating Scale (SCAR)*, *Patient Attitudes to Scarring Scale (PASS)*, *Risk Assessment Scale for the Development of Injuries due to Surgical Positioning (ELPO)*; pakiet: *Wykaz skal powszechnie stosowanych: Skala dla oceny ryzyka zgonu pacjentów operowanych (POSSUM)*, *Klasyfikacja postaci przewlekłej niewydolności żylniej (CEAP)*, *Skala przewlekłego niedokrwienia kończyn dolnych wg Fontaine'a*, *Ocena stopnia ryzyka zakrzepicy żył głębokich (WELLSA)*, *Ocena ryzyka wystąpienia żylniej choroby zakrzepowozatorowej (ŻChZZ) u chorych poddawanych zabiegom chirurgicznym (skala Capriniego)*, *Skala oceniająca głębokość i poziom uszkodzenia tkanek (MCW)*, *Badanie Zmian Skórnych Wokół Stomii (SACS)*, *Skala stosowana w rozpoznawaniu ciężkiej postaci ostrego zapalenia trzustki (RANSONA)*, *Podstawowa ocena zaawansowania i ciężkości zakażenia w zespole stopy cukrzycowej (PEDIS)*); grupa 2: Chirurgia i pielęgniarstwo chirurgiczne – cz.II, pakiet: Wykaz skal powszechnie stosowanych: *Trauma Index*, *Skala Glasgow-Blatchford*, *Skale ryzyka krwawienia podczas leczenia przeciwkrzepliwego (HAS- BLED)*, *Skala Balthazara (CTSI)*, *Skale oceny lęku przedoperacyjnego*, *Skala Boston - Ocena przygotowania jelita do kolonoskopii (BBPS)*, *Klasyfikacja Forresta do oceny ryzyka nawrotu krwawienia z gopp*, *Klasyfikacja Los Angeles oceny nasilenia nadżerkowego zapalenia*

przełyku, Skala Padewska Oceny Ryzyka (ŻChZZ), Skala oceny nasilenia objawów nietrzymania stolca: Skala Jorge-Wexnera (Skala Cleveland), Skala oceny nasilenia objawów nietrzymania stolca: Skala Rockwooda –Fecal Incontinence Severity Index (FISI), Ocena stanu obrażeń u pacjenta w okresie pourazowym (RTS)); grupa 3. Ortopedia i pielęgniarstwo ortopedyczne, pakiet: Wybrane narzędzia standaryzowane: Formularz Międzynarodowego Komitetu Dokumentacji Kolana (IKDC), Punktowa ocena stawu kolanowego - skala Lysholm & Gillquist, Skala KOOS; pakiet: Przykłady skal stosowanych w innych państwach a niewalidowanych do warunków polskich: *The Tapper and Hoover grading system*, *Harris Hip Score (HHS)*, *Musculoskeletal Functional Assessment Questionnaire (MFA)*, *The Activities of Daily Living Scale of the Knee Outcome Survey (ADLS)*, *Lequesne Index of Severity – Knee (Lequesne ISK)*, *Dreiser's functional index*, *Hip distability and osteoarthritis outcome score (HOOS)*, *Oxford Knee Score*, *Modified Cincinnati Rating System*, *Intermittent and constant osteoarthritis pain – hip or knee version (ICOAP)*; pakiet: Wykaz skal powszechnie stosowanych: *Indeks WOMAC*, *Skala SF-36*, *Indeks bólowo-czynnościowy Lequesne'a*, *Skala Laitinen*); grupa 4. Położnictwo, ginekologia i pielęgniarstwo położniczo – ginekologiczne, pakiet: Wybrane narzędzia standaryzowane: *The Iowa Infant Feeding Attitudes Scale (IIFAS)*, *Edinburgh Postnatal Depression Scale (EPDS)*, *The European Organisation for Research and Treatment of Cancer, Quality of Life Questionnaire for Breast Cancer (EORTC QLQ- BR23)*, *The European Organisation for Research and Treatment of Cancer, The cervical cancer-specific Quality of Life (EORTC QLQ- CX24)*, *The Fertility Quality of Life (FertiQoL)*, *Female Sexual Function Index Questionnaire (FSFI)*; pakiet: Przykłady skal stosowanych w innych państwach a niewalidowanych do warunków polskich: *The Menopause-Specific Quality of Life Questionnaire (MENQOL)*, *Menopause Rating Scale (MRS)*, *Polycystic Ovary Syndrome Questionnaire– Self-Administered (PCOSQ)*, *Kwestionariusz 30-item Endometriosis Health Profile (EHP-30)*, *The Birth Satisfaction Scale (BBS)*, *The Birth Satisfaction Scale-Revised (BSS-R)*, *Pregnancy Health Behaviors Scale (PHBS)*); grupa 5. Laryngologia i pielęgniarstwo laryngologiczne, pakiet: Wybrane narzędzia standaryzowane: *Skala GRBAS*, *Skala Lund-Mackay*, *Skala House'a- Brackmana*, *Skala Centora*.

III.1. Chirurgia i pielęgniarstwo chirurgiczne

Marta Hreńczuk, Tomasz Piątek

Zakład Pielęgniarstwa Chirurgicznego, Transplantacyjnego i Leczenia Pozaustrojowego Wydział Nauk o Zdrowiu Warszawski Uniwersytet Medyczny

III. 1. A. Wybrane narzędzia standaryzowane

- III. 1. A. 1. Skala oceny stopnia ryzyka infekcji rany (W.A.R)
- III. 1. A. 2. Skala oceny rany (TELER)
- III. 1. A. 3. Wskaźnik terapeutyczny miejscowego zakażenia ran (TILI)
- III. 1. A. 4. Skala Klinicznych Wskaźników Jakości Postępowania z Bólem Pooperacyjnym - wersja dla pielęgniarek (KWJPBP)
- III. 1. A. 5. Skala Klinicznych Wskaźników Jakości Postępowania z Bólem Pooperacyjnym - wersja dla pacjenta (SCQIPP)
- III. 1. A. 6. Skala owrzodzeń w przebiegu zespołu stopy cukrzycowej (WIFI)
- III. 1. A. 7. Kwestionariusz strategii radzenia sobie z bólem (CSQ)
- III. 1. A. 8. Skala Rockalla

III. 1. B. Przykłady skal stosowanych w innych państwach a niewalidowanych do warunków polskich

- III. 1. B. 1. Scar Cosmesis Assessment and Rating Scale (SCAR)
- III. 1. B. 2. Patient Attitudes to Scarring Scale (PASS)
- III. 1. B. 3. Risk Assessment Scale for the Development of Injuries due to Surgical Positioning (ELPO)

III. 1. C. Wykaz skal powszechnie stosowanych

- III. 1. C. 1. Skala dla oceny ryzyka zgonu pacjentów operowanych (POSSUM)
- III. 1. C. 2. Klasyfikacja postaci przewlekłej niewydolności żylniej (CEAP)
- III. 1. C. 3. Skala przewlekłego niedokrwienia kończyn dolnych wg Fontaine'a
- III. 1. C. 4. Ocena stopnia ryzyka zakrzepicy żył głębokich (WELLSA)

III. 1. C. 5. Ocena ryzyka wystąpienia żylnych chorób zakrzepowo-zatorowych (ŻChZZ) u chorych poddawanych zabiegom chirurgicznym (skala Capriniego)

III. 1. C. 6. Skala oceniająca głębokość i poziom uszkodzenia tkanek (MCW)

III. 1. C. 7. Badanie Zmian Skórnych Wokół Stomii (SACS)

III. 1. C. 8. Skala stosowana w rozpoznawaniu ciężkiej postaci ostrego zapalenia trzustki (RANSONA)

III. 1. C. 9. Podstawowa ocena zaawansowania i ciężkości zakażenia w zespole stopy cukrzycowej (PEDIS)

III.1.A. Wybrane narzędzia standaryzowane

Grupa skal	CHIRURGIA I PIEŁĘGNIARSTWO CHIRURGICZNE	
Nazwa skali w języku polskim	III.1.A.1. Stopnie zagrożenia rany infekcją	
Nazwa skali w języku angielskim	Wounds at risk score	
Skrót	W.A.R	
Wersja skali	Właściwa	
Autor/ autorzy wersji oryginalnej	Nazwisko i imię	Międzynarodowa grupa ekspertów zajmujących się problematyką leczenia ran z Niemiec, Wielkiej Brytanii, Austrii, Szwajcarii, Włoch i Królestwa Bahrajnu [1]
	Rok publikacji	2011
	Źródło	Zaprezentowana na konferencji European Wound Management Association, w Brukseli i opisana w Pharmacology and Physiology Journal [1].
Autor/ autorzy wersji walidowanej do warunków polskich	Nazwisko i imię	Polskie Towarzystwo Leczenia Ran
	Rok publikacji	
	Źródło	Sapata M, Jawień A, Mrozikiewicz-Rakowska B, i wsp. Wytyczne postępowania miejscowego w ranach niezakażonych, zagrożonych infekcją oraz zakażonych - przegląd dostępnych substancji przeciwdrobnoustrojowych stosowanych w leczeniu ran. Zalecenia polskiego towarzystwa leczenia ran, Leczenie Ran 2020; 17(1): 1-21.
Krótka charakterystyka skali	Zakres badany skalą	Opiera się na ocenie czynników ryzyka i predyspozycji do wystąpienia zakażenia rany, a tym samym umożliwia podjęcie odpowiednich działań terapeutycznych bądź profilaktycznych [1-4].
	Kryteria wejściowe do zastosowania skali, np. wynik w innej skali jako wprowadzający	Obecność rany chirurgicznej, urazowej, przewlekłej, trudno gojącej się.
	Struktura skali	Opisowo-numeryczna

	Orientacyjny czas badania	5 minut
	Dotychczasowe wykorzystanie skali na podstawie doniesień naukowych i doświadczenia zawodowego	Owzrodenia przewlekłe [3], niedokrwienne, cukrzycowe [5-10].
Rekomendacje zastosowania skali	Wiek badanych	W każdym wieku
	Miejsce badanych	Zakłady opieki zdrowotnej - szpitale, Podstawowa Opieka Zdrowotna, ambulatoryjna opieka specjalistyczna, hospicjum, Zakłady Opiekuńczo Lecznicze, środowisko domowe pacjenta.
	Stan badanych	
	Sytuacje	
	Inne	
Osoby, które mogą stosować skalę	Profesjoniści, kto? lekarze, pielęgniarki/rze, położna/y Osoby nieprofesjonalne, kto? opiekun medyczny	
Dodatkowe kryteria zastosowania skali		
Klucz do skali/interpretacja wyników	Każdemu z czynników ryzyka przypisuje się wartość parametryczną (1, 2 lub 3). Jeśli suma punktów przypisanych czynnikom ryzyka jest równa lub przekracza 3, rana zostaje uznana za zagrożoną infekcją i należy podjąć stosowne działania terapeutyczne.	
Formularz skali/ kwestionariusz		

Klasa ryzyka	Przykłady	Punkty W.A.R. (punkty mogą być sumowane, jeśli czynników jest więcej niż jeden)
I	a) nabyte choroby immunosupresyjne (np. cukrzyca) b) upośledzenia immunologiczne nabyte na skutek terapii (np. cyklosporynami, metotreksatem, glikokortykoidami lub przeciwciałami) c) nowotwór lity d) uogólnione zaburzenia hematologiczne e) zaburzenia w gojeniu rany pooperacyjnej skutkujące nieplanowanym gojeniem wtórnym f) rany potencjalnie ciężko skontaminowane okolicy odbytu czy narządów moczowo-płciowych g) problemy higieniczne związane ze środowiskiem zawodowo-bytowym h) wiek powyżej 80 lat i) rana niegojąca się dłużej niż rok j) rozmiar rany przekraczający 10 cm² k) rany przewlekłe (niezależnie od etiologii) o głębokości < 1,5 cm l) przedłużenie hospitalizacji > 3 tygodni	każdy z wymienionych czynników ryzyka to 1 punkt
II	a) ciężkie nabyte upośledzenie odporności (np. infekcja HIV) b) ciężko skontaminowane rany ostre c) ukąszenia, rany kłute, postrzelenia, o głębokości 1,5–3,5 cm	każdy z wymienionych czynników ryzyka to 2 punkty

Chirurgia i pielęgniarstwo chirurgiczne

III	a) oparzenia obejmujące > 15% powierzchni ciała b) rany pozostające w bezpośrednim kontakcie z narządami lub strukturami pełniącymi określone funkcje (np. stawami) oraz rany zawierające ciało obce c) ciężkie wrodzone upośledzenia odporności, takie jak agamaglobulinemia d) ukąszenia, rany kłute oraz postrzały, głębsze niż 3,5 cm	każdy z wymienionych czynników ryzyka to 3 punkty

Przegląd doniesień	Dokonano przeglądu 50 artykułów tematycznych z czego wybrano 20% do opracowania charakterystyki niniejszej skali
Bibliografia	1. Dissemmond J, Assadian O, Gerber V, et al. Classification of Wounds at Risk and Their Antimicrobial Treatment with Polihexanide: A Practice-Oriented Expert Recommendation. <i>Skin Pharmacol Physiol</i> 2011;24:245–255. 2. Sapata M, Jawień A, Mrozikiewicz-Rakowska B, i wsp. Wytyczne postępowania miejscowego w ranach niezakażonych, zagrożonych infekcją oraz zakażonych - przegląd dostępnych substancji przeciwdrobnoustrojowych stosowanych w leczeniu ran. <i>Zalecenia polskiego towarzystwa leczenia ran, Leczenie Ran</i> 2020; 17(1): 1-21. 3. Bartoszewicz M, Banasiewicz T, Bielecki K, i wsp. Zasady postępowania miejscowego i ogólnego w ranach/owrzodzeniach przewlekłych objętych procesem infekcji, <i>Forum Zakażeń</i> 2019;10(1):1-30. 4. Kramer A, Dissemmond J, Kim S, et al. Consensus on wound antisepsis: update 2018, <i>Skin Pharmacology and Physiology</i>, 2018; 31: 28–58. 5. Jockenhöfer F, Gollnick H, Herberger K. et al. W.A.R. scores in patients with chronic leg ulcers: results of a multicentre study. <i>J Wound Care</i>. 2014;23(1):5-6, 8, 10-2. doi: 10.12968/jowc.2014.23.1.5. 6. Bartoszewicz M, Junka A, Smutnicka D. i wsp. Mikrobiologiczny aspekt skali oceny rany zagrożonej ryzykiem infekcji W.A.R. <i>Forum Zakażeń</i> 2011;2(3):85–88. 7. Cwajda-Białasik J, Mościcka P, Szewczyk MT. Wybrane metody leczenia ran przewlekłych. <i>Pielęgniarstwo Chirurgiczne i Angiologiczne</i> 2019; 1: 1-11. 8. Mikosiński J, Kotala M, Stücker M. i wsp. Ocena kliniczna opatrunku piankowego zawierającego uwodniony poliuretan stymulujący działanie czynników wzrostu. <i>Journal of Wound Care</i> 2018;27(9):1-12. 9. Bartoszewicz M. Zakażenia i leczenie ran przewlekłych. <i>Lekarz POZ</i> 2017;1:37-42. 10. Głowacz J, Szwamel K. Wiedza pielęgniarek na temat ran przewlekłych i metod ich leczenia. <i>Pielęgniarstwo Chirurgiczne i Angiologiczne</i> 2022; 16 (1): 31-40.

Grupa skal	CHIRURGIA I PIELEGNIARSTWO CHIRURGICZNE	
Nazwa skali w języku polskim	III.1.A.2. Skala oceny rany TELER	
Nazwa skali w języku angielskim	Treatment Evaluation by Le Roux's method	
Skrót	TELER	
Wersja skali	Właściwa	
Autor/ autorzy wersji oryginalnej	Nazwisko i imię	A Le Roux [1], została włączona do rutynowej praktyki klinicznej przez Department of Vascular Surgery at the Bradford Teaching Hospitals NHS Foundation Trust in the UK [2].
	Rok publikacji	1995
	Źródło	Le Roux AA. TELER: The concept. <i>Physiotherapy</i> 1995; 79(11): 755-8.
Autor/ autorzy wersji walidowanej do warunków polskich	Nazwisko i imię	
	Rok publikacji	
	Źródło	

Krótka charakterystyka skali	Zakres badany skalą	Rany trudno gojące się, jak np. owrzodzenia, rany nowotworowe. Stanowi ona mechanizm pozwalający na definiowanie możliwych do określenia celów terapeutycznych oraz rejestrowanie, czy stan pacjenta lub sposób postępowania zmienia się pod wpływem leczenia lub pielęgnacji (ocena). System pozwala również określić, czy zmiany zachodzące u chorego podczas leczenia i pielęgnacji są nimi spowodowane (przypisanie) [2-6].
	Kryteria wejściowe do zastosowania skali, np. wynik w innej skali jako wprowadzający	
	Struktura skali	Opisowo-numeryczna [3,6]
	Orientacyjny czas badania	3-5 minut
	Dotychczasowe wykorzystanie skali na podstawie doniesień naukowych i doświadczenia zawodowego	Rany nowotworowe [3,7-10] Owrzodzenia [3,7] Pęcherzowe oddzielanie się naskórka [6]
Rekomendacje zastosowania skali	Wiek badanych	W każdym wieku
	Miejsce badanych	Oddział szpitalny, hospicjum, środowisko domowe pacjenta
	Stan badanych	
	Sytuacje	
	Inne	Autorzy podkreślają trudności związane z oceną ran spowodowane ich rzadkim występowaniem, złożonością oceny oraz gwałtownością z jaką mogą one ulegać zmianie [6].
Osoby, które mogą stosować skalę	Profesjonaliści, kto? pielęgniarka/rz, lekarz, położna/y Osoby nieprofesjonalne, kto? pacjent, rodzina pacjenta, opiekunowie, opiekun medyczny	
Dodatkowe kryteria zastosowania skali		
Klucz do skali/interpretacja wyników	System pomiarowy składa się z dwóch elementów: — 6-punktowej skali, w której 0 oznacza deficyt, którego należy uniknąć, a 5 jest celem leczenia/pielęgnacji; — 6 punktów na skali stanowią kody (0–5), określające cele leczenia i pielęgnacji pod postacią kroków, które w znaczący klinicznie sposób zbliżają lub oddalają danego chorego od wyznaczonego celu. Wskaźnik jest podzielony na 5 przedziałów jakościowych, w których wartość przypisana przedziałowi stanowi różnicę pomiędzy kodami, czyli punktami zaznaczonymi na krzywej wyzdrowienia/ustąpienia objawów [2,6].	
Formularz skali/ kwestionariusz		

	dyskomfort	martwica	przyleganie opatrunku	wysiłek
0	Ciągły dyskomfort, również w czasie snu	Czarny suchy strup martwicy pokrywający ranę	Brak dopasowania, tylko jeden brzeg przylega do rany; wymaga poprawek pomiędzy zmianami opatrunku	Opatrunek, pościel i odzież całkiem przemoczone

Chirurgia i pielęgniarstwo chirurgiczne

1	Ciągły dyskomfort, ale rzadko w czasie snu	Gruba warstwa brunatnej i żółtej martwicy rozplywnej	Jak powyżej, ale nie wymaga poprawek pomiędzy zmianami opatrunku	Opatrunek, pościel i odzież mokre
2	Częsty dyskomfort	Gruba warstwa martwicy żółtej	Opatrunek nie przylega, jedynie dwa/trzy brzegi przymocowane; wymaga poprawek	Opatrunek mokry; pościel odzież wilgotne
3	Nie więcej niż dwa epizody dyskomfortu	Cienka warstwa żółtej martwicy	Jak wyżej, ale nie wymaga poprawek	Opatrunek mokry pościel, odzież poplamiona jedynie miejscowo
4	Rzadko dyskomfort	Ogniska żółtej martwicy z widocznym dnem rany	Przyleganie opatrunku na obwodzie, ale wymaga poprawek	Tylko opatrunki są mokre
5	Świadomość obecności opatrunku, ale bez dyskomfortu	Czyste dno rany	Cały obwód opatrunku prawidłowo przylega i nie wymaga poprawek pomiędzy zmianami opatrunków	Opatrunek poplamiony, ale nieprzemoczony

Przegląd doniesień	Dokonano przeglądu 50 artykułów tematycznych z czego wybrano 20% do opracowania charakterystyki niniejszej skali
Bibliografia	1. Le Roux AA. TELER: The concept. <i>Physiotherapy</i> 1995; 79(11): 755-8. 2. Grocott P, Browne N, Richardson A. Paliatywne leczenie ran: optymalizacja stosowania systemów klasyfikacyjnych. <i>Polska Medycyna Paliatywna</i> 2004;3(1):45-56. 3. Szymańska P, Wójcik AM, Bazaliński D. i wsp. Zarządzanie raną w obrębie pięt jako element całościowej opieki nad chorym u kresu życia – przegląd literatury i doświadczenia własne. <i>Medycyna Paliatywna</i> 2021; 13(3): 112–123. 4. Grocott P. Assessment of fungating malignant wounds. <i>J Wound Care</i>. 1995 Jul;4(7):333-6. doi: 10.12968/jowc.1995.4.7.333. PMID: 7627800. 5. Grocott P, Cowley S. The palliative management of fungating malignant wounds--generalising from multiple-case study data using a system of reasoning. <i>Int J Nurs Stud</i>. 2001 Oct;38(5):533-45. doi: 10.1016/s0020-7489(00)00098-5. PMID: 11524100. 6. Grocott P, Blackwell B, Pillay E. et al. Clinical note-making and patient outcome measures using TELER® Wounds International 2011;2(3) 13-16. 7. Grocott P, Browne N, Cowley S. Quality of life: assessing the impact and benefits of care to patients with fungating wounds. <i>Wounds</i> 2005;17(1):8–15. 8. Głowacka M, Sopata M, Gorzelińska L. Postępowanie z chorym z owrzodzeniem nowotworowym. <i>Nowiny Lekarskie</i> 2008;77(3):231–235. 9. Schulz V, Kozell K, Biondo PD et al. The malignant wound assessment tool: a validation study using a Delphi approach. <i>Palliat Med</i>. 2009;23(3):266–273. 10. Bazaliński D, Więch P, Chmiel Z. i wsp. Metody oceny i postępowanie z raną nowotworową – przegląd piśmiennictwa. <i>Leczenie Ran</i> 2011;8(4):103–115.

Grupa skal	CHIRURGIA I PIEŁĘGNIARSTWO CHIRURGICZNE
Nazwa skali w języku polskim	III.1.A.3. Wskaźnik terapeutyczny miejscowego zakażenia ran
Nazwa skali w języku angielskim	Therapeutic Index for Local Infections
Skrót	TILI
Wersja skali	Właściwa

Autor/ autorzy wersji oryginalnej	Nazwisko i imię	Interdyscyplinarny i międzybranżowy panel ekspertów, w skład którego weszli m.in. mikrobiolodzy i klinicyści z różnych dziedzin (w tym dermatolodzy i chirurdzy naczyniowi), specjalizujący się w profilaktyce i leczeniu miejscowych zakażeń ran, z siedmiu krajów europejskich (Austria, Francja, Niemcy, Włochy, Hiszpania, Polska i Wielka Brytania) [1,2].
	Rok publikacji	2019
	Źródło	
Autor/ autorzy wersji walidowanej do warunków polskich	Nazwisko i imię	
	Rok publikacji	
	Źródło	
Krótka charakterystyka skali	Zakres badany skalą	Ostre i trudno gojące się rany
	Kryteria wejściowe do zastosowania skali, np. wynik w innej skali jako wprowadzający	
	Struktura skali	Opisowo-kliniczna
	Orientacyjny czas badania	5-10 minut
	Dotychczasowe wykorzystanie skali na podstawie doniesień naukowych i doświadczenia zawodowego	Rany ostre (niegojące się rany chirurgiczne, rany urazowe, samouszkodzenia) rany przewlekłe [1-9]. Owrzodzenia troficzne: żyłne, niedokrwienne, żylakowe, zespół stopy cukrzycowej [8,9]. Odleżyny.
Rekomendacje zastosowania skali	Wiek badanych	W każdym wieku
	Miejsce badanych	Zakłady opieki zdrowotnej: szpitale, Podstawowa Opieka Zdrowotna, ambulatoryjna opieka specjalistyczna, hospicjum, Zakłady Opiekuńczo Lecznicze, środowisko domowe pacjenta.
	Stan badanych	
	Sytuacje	
	Inne	
Osoby, które mogą stosować skalę	Profesjoniści, kto? pielęgniarki/rze, lekarze, położna/y Osoby nieprofesjonalne, kto? opiekun medyczny	
Dodatkowe kryteria zastosowania skali		
Klucz do skali/ interpretacja wyników	W pierwszym kolumnie skali znajduje się sześć pośrednich kryteriów klinicznych rozpoznawania miejscowych zakażeń rany. W medycynie wzrost temperatury, ból, obrzęk, zaczerwienienie, wydzielina o nieprzyjemnym zapachu i zatrzymanie procesu gojenia to klasyczne objawy kliniczne zapalenia. Ponadto określono trzy kryteria prowadzące bezpośrednio do wskazania konieczności zastosowania przeciwdrobnoustrojowego leczenia ran: niegojące się rany pooperacyjne, obecność treści ropnej oraz obecność drobnoustrojów w ranie. Obecność co najmniej 5 z 6 wskazań pośrednich lub choćby jednego wskazania bezpośredniego obliuguje do niezwłocznego wdrożenia procedur zgodnych ze strategią TI-MERS [3,5,8].	
Formularz skali/ kwestionariusz		

Parametry wskazań pośrednich	Bezpośrednie wskazanie
Rumień wokół rany	Niegojąca się rana pooperacyjna ³
Miejscowy wzrost ucieplenia	Obecność ropy w ranie
Obrzęk lub naciek okolicy rany	Obecność patogenów w ranie

Ból samoistny lub przy ucisku ¹	
Upośledzone gojenie rany	
Zwiększenie ilości, gęstości i/lub zmiana zabarwienia albo zapachu wysięku ²	

1 – Ograniczony zakres oceny bólu u pacjentów z neuropatią lub przyjmujących środki przeciwbólowe.

2 – Przy braku innej przyczyny tłumaczącej jego nadmiar (np. niewydolność nerek, niewydolność krążenia). Zdaniem ekspertów jednak parametr ten jest trudny do zobjektywizowania. Ponadto na zapach mogą silnie wpływać inne czynniki zewnętrzne, takie jak rodzaj i częstotliwość zmian opatrunku, dobór opatrunków lub higiena ciała. To kryterium zostało uwzględnione w drodze konsensusu, opartego na doświadczeniu klinicznym panelu ekspertów.

3 – Rana nieulegająca wygojeniu w ciągu 7–10 dni od zabiegu.

Przegląd doniesień	Dokonano przeglądu 50 artykułów tematycznych z czego wybrano 20% do opracowania charakterystyki niniejszej skali
Bibliografia	Dissemond J, Strohal R, Mastronicola D. et al. Therapeutic index for local infections score validity: a retrospective European analysis. <i>J Wound Care</i> 2020;29(12):726–734. Dissemond J, Gerber V, Lobmann R. et al. Therapeutic index for local infections score (TILI): a new diagnostic tool. <i>J Wound Care</i> 2020;29(12):720-726. Bartoszewicz M, Krasowski G, Banasiewicz T. i wsp. Wskaźnik terapeutyczny miejscowego zakażenia rany (TILI) jako przydatne narzędzie w efektywnej pielęgnacji ran niegojących się dla lekarzy i pielęgniarek podstawowej opieki zdrowotnej, lekarzy rodzinnych i personelu zakładów opiekuńczo-leczniczych, <i>Forum Zakażeń</i>, 2020;11-6:285-295 Bartoszewicz M, Banasiewicz T, Bielecki K. et al. Zasady postępowania miejscowego i ogólnego w ranach objętych procesem infekcji. <i>Forum Zakażeń</i> 2019;10(1):1–30. Milne J, Sharpe A. The TILI score: the new diagnostic tool for identifying wound infection. <i>Wounds UK</i> 2022;18,1:90-96. Edwards-Jones V, Milne J, Sharpe A (2021) TILI Score Made Easy. <i>Wounds UK</i>, London. Dostępny w internecie: www.wounds-uk.com/made-easy Dostęp: 29.09.2022. World Health Organization (2020) Antimicrobial resistance. Dostępny w internecie: https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/antimicrobial-resistance Dostęp 26.09.2022. NHSE Patient Safety Alert (2018) Resources to support the safe adoption of the revised National Early Warning Score (NEWS2). Dostępny w internecie: https://www.england.nhs.uk/publication Dostęp: 29.09.2022. Kucharzewski M, Szkiler E, Krasowski G. i wsp. Algorytmy i wytyczne postępowania terapeutycznego w ranach trudno gojących się. <i>Forum Leczenia Ran</i> 2020;1,3:95-116. Czczelwska E. Warto wiedzieć – nowy wskaźnik terapeutyczny miejscowego zakażenia ran TILI (2021) Dostęp internetowy: https://nursing.com.pl/arttykul/warto-wiedziec-nowy-wskaznik-terapeutyczny-miejscowego-zakazenia-ran-tili-60d05fd59e0a06116147fa17 Dostęp: 01.10.2022.

Grupa skal	CHIRURGIA I PIELEŃNIARSTWO CHIRURGICZNE	
Nazwa skali w języku polskim	III.1.A.4. Skala Klinicznych Wskaźników Jakości Postępowania z Bólem Pooperacyjnym – wersja dla pielęgniarek	
Nazwa skali w języku angielskim	The Strategic and Clinical Quality Indicators in Postoperative Pain Management	
Skrót	KWJPBP	
Wersja skali	Właściwa	
Autor/ autorzy wersji oryginalnej	Nazwisko i imię	Skala, została opracowana w Szwecji przez Eva Idvall, w oryginalnej szwedzkojęzycznej wersji, a następnie przetłumaczona na język angielski [1-5].
	Rok publikacji	2002
	Źródło	
Autor/ autorzy wersji walidowanej do warunków polskich	Nazwisko i imię	Jaracz Krystyna, Zakład Pielęgniarstwa Neurologicznego i Psychiatrycznego Katedry Pielęgniarstwa Uniwersytetu Medycznego w Poznaniu [6,7].
	Rok publikacji	2005
	Źródło	
Krótka charakterystyka skali	Zakres badanej skali	Pomiar strategicznych i klinicznych wskaźników jakości w leczeniu bólu pooperacyjnego
	Kryteria wejściowe do zastosowania skali, np. wynik w innej skali jako wprowadzający	
	Struktura skali	Punktowa, skala Likerta
	Orientacyjny czas badania	5-10 minut
	Dotychczasowe wykorzystanie skali na podstawie doniesień naukowych i doświadczenia zawodowego	Ocena jakości opieki i ocena działań pielęgniarskich w postępowaniu z bólem pooperacyjnym w pielęgniarstwie chirurgicznym [7-10].
Rekomendacje zastosowania skali	Wiek badanych	Osoby dorosłe
	Miejsce badanych	Każdy oddział zabiegowy
	Stan badanych	
	Sytuacje	
	Inne	
Osoby, które mogą stosować skalę	Profesjoniści, kto? pielęgniarki/rze, położna/y Osoby nieprofesjonalne, kto?.....	
Dodatkowe kryteria zastosowania skali	zgoda autora wersji polskiej	
Klucz do skali/ interpretacja wyników	Wersja ta składa się z 12 pytań podzielonych na cztery podskale: Komunikowanie, Działanie, Zaufanie i Środowisko. Odpowiedzi na pytania udzielane są na 5-stopniowej skali Likerta, gdzie 1 oznacza zdecydowanie się nie zgadzam, a 5 oznacza zdecydowanie się zgadzam. Niższe wartości punktowe oznaczają niedoskonałości w świadczeniu opieki w zakresie leczenia bólu. Zakres wyniku ogólnej skali wynosi 12–60 pkt.	
Formularz skali/ kwestionariusz		

SKALA KLINICZNYCH WSKAŹNIKÓW JAKOŚCI POSTĘPOWANIA Z BÓLEM POOPERACYJNYM – WERSJA DLA PIELEŃNIAREK

Proszę zaznaczyć w skali od 1 do 5 nr najlepiej opisujący Państwa opinię na temat leczenia bólu i opieki zapewnionej pacjentowi po operacji.

<i>1 = zdecydowanie się nie zgadzam</i>	<i>5 = zdecydowanie się zgadzam</i>
1. Przed operacją poinformowałam pacjenta o sposobie zwalczania bólu, jaki będzie mu zaoferowany po zabiegu	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ 1 2 3 4 5
2. Po operacji rozmawiałam z pacjentem o tym, jak chciałby, aby jego ból był zwalczany	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ 1 2 3 4 5
3. Pacjent otrzymał pomoc w znalezieniu wygodnej pozycji w łóżku, która pozwoliła mu uniknąć bólu lub zmniejszyła dolegliwości	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ 1 2 3 4 5
4. Zapewniłam pacjentowi ciszę i spokój, aby miał spokojny sen	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ 1 2 3 4 5
5. Nawet jeśli nie zawsze pacjent prosił, to otrzymywał leki przeciwbólowe	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ 1 2 3 4 5
6. Pytałam pacjenta, czy nie ma dolegliwości bólowych, gdy zauważyłam, że był niespokojny, głęboko oddychał, zmieniał pozycję	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ 1 2 3 4 5
7. Prosiłam pacjenta o określenie w skali od 1 do 10 poziomu bólu co najmniej raz rano, wieczorem i w południe	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ 1 2 3 4 5
8. Pomagałam pacjentowi w uśmierzeniu bólu, dopóki nie odczuł ulgi	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ 1 2 3 4 5
9. Zapewniłam pacjentowi miły/ przyjazny pokój	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ 1 2 3 4 5
10. Na dyżurze jest wystarczająca liczba pielęgniarek, aby szybko zareagować na prośbę pacjenta o uśmierzenie bólu	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ 1 2 3 4 5
12. Posiadam wiedzę na temat uśmierzania bólu	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ 1 2 3 4 5
13. Wierzę pacjentowi, gdy mówi, że odczuwa ból	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ 1 2 3 4 5

Przeгляд doniesień	Dokonano przeglądu 50 artykułów tematycznych z czego wybrano 20% do opracowania charakterystyki niniejszej skali
Bibliografia	1. Idvall E, Hamrin E, Unasson M. Development of an instrument to measure strategic and clinical indicators in postoperative pain management. <i>Journal of Advanced Nursing</i>, 2002; 37(6): 532-540. 2. Idvall E., Ehrenberg A.: Nursing documentation of postoperative pain management. <i>Journal of Clinical Nursing</i>, 2002;11: 734-742. 3. Idvall E., Hamrin E., Unasson M.: Patient and nurse assessment of quality of care in postoperative pain management. <i>Quality and Safety in Health Care</i>, 2002;11: 327-334. 4. Idvall E.: Quality of care in postoperative pain management: what is realistic in clinical practice? <i>Journal of Nursing Management</i>, 2004; 12: 162-164. 5. Idvall E., Berg K., Unasson M., Brudin L.: Differences between nurse and patient assessment on postoperative pain management in two hospitals. <i>Journal of Evaluation in Clinical Practice</i>, 2005;11: 444-451.

	6. Jaracz K., Wdowczyk K, Górna K. Ocena jakości opieki w aspekcie bólu pooperacyjnego z zastosowaniem polskiej wersji Skali Klinicznych Wskaźników Jakości Postępowania z Bólem Pooperacyjnym. <i>Pielęgniarstwo Polskie</i>, 2005; 1: 9-14. 7. Popow A, Cierznikowska K, Kozłowska E. i wsp. Postępowanie z bólem pooperacyjnym w samoocenie działań pielęgniarskich. <i>Pielęgniarstwo Chirurgiczne i Angiologiczne</i> 2019; 4: 130–135. 8. Kielbasa L, Kacprzak I, Cygańska E. Ocena jakości monitorowania bólu pooperacyjnego w pielęgniarstwie chirurgicznym w ocenie pacjenta i pielęgniarki. [w:] <i>Przedsiębiorczość i Zarządzenie, Wybrane problemy organizacji i zarządzania w pielęgniarstwie, Pielęgniarstwo bez granic</i>, Majchrzak-Kłokocka E, Seliga R. (red.), Tom XIV, zeszyt 10, cz.2, Wydawnictwo Społecznej Akademii Nauk, Łódź 2013: 23-32. 9. Jurczak A. i wsp. Ocena jakości opieki pielęgnacyjnej w zakresie bólu pooperacyjnego. <i>Family Medicine & Primary Care Review</i> 2015; 17, 2: 107–110. 10. Gunningberg L, Idvall E. The quality of postoperative pain management from the perspectives of patients, nurses and patient records. <i>J Nurs Manag.</i> 2007;15(7):756-66. doi: 10.1111/j.1365-2934.2006.00753.x. PMID: 17897153.

Grupa skal	CHIRURGIA I PIEŁĘGNIARSTWO CHIRURGICZNE	
Nazwa skali w języku polskim	III.1.A.5. Skala Klinicznych Wskaźników Postępowania z Bólem Pooperacyjnym – wersja dla pacjenta	
Nazwa skali w języku angielskim	Strategic and Clinical Quality Indicators in Postoperative Pain Management	
Skrót	SCQIPP	
Wersja skali	Właściwa	
Autor/ autorzy wersji oryginalnej	Nazwisko i imię	Skala, została opracowana w Szwecji przez Eva Idvall, w oryginalnej szwedzkojęzycznej wersji, a następnie przetłumaczona na język angielski [1]
	Rok publikacji	2002
	Źródło	
Autor/ autorzy wersji walidowanej do warunków polskich	Nazwisko i imię	Jaracz Krystyna, Zakład Pielęgniarstwa Neurologicznego i Psychiatrycznego Katedry Pielęgniarstwa Uniwersytetu Medycznego w Poznaniu [4-6].
	Rok publikacji	2005
	Źródło	
Krótka charakterystyka skali	Zakres badanej skali	Postępowanie z bólem pooperacyjnym
	Kryteria wejściowe do zastosowania skali, np. wynik w innej skali jako wprowadzający	Zabieg operacyjny
	Struktura skali	Punktowa, skala Likerta
	Orientacyjny czas badania	Około 5-10 minut
	Dotychczasowe wykorzystanie skali na podstawie doniesień naukowych i doświadczenia zawodowego	Ból pooperacyjny u chorych poddanych interwencji chirurgicznej [6-10].
Rekomendacje zastosowania skali	Wiek badanych	Osoby dorosłe
	Miejsce badanych	Każdy oddział zabiegowy
	Stan badanych	Dobry stan psycho-fizyczny, samodzielność wypełnienia kwestionariusza
	Sytuacje	
	Inne	
Osoby, które mogą stosować skalę	Profesjonaliści, kto? pielęgniarki/rze, lekarze, położna/y Osoby nieprofesjonalne, kto? -----	

Dodatkowe kryteria zastosowania skali	zgoda autora wersji polskiej
Klucz do skali/interpretacja wyników	Skala ta jest narzędziem składającym się z 14 pozycji podzielonych na 4 podskale: Komunikowanie, Zaufanie, Działanie i Środowisko. Osoby badane dokonują oceny każdego stwierdzenia za pomocą 5-stopniowej skali Likerta, gdzie 5 pkt. oznacza „zdecydowanie się zgadzam”, a 1 pkt – „zdecydowanie się nie zgadzam”. Wynik minimum 4,5 pkt. wskazuje na wysoką jakość opieki pielęgniarstwa, natomiast przy jego niższej wartości należy dążyć do poprawy poziomu opieki. Możliwy zakres punktacji dla całości skali wynosi od 14 do 70 pkt., przy czym minimum 63 pkt. świadczą o prawidłowej opiece pielęgniarstwa. Minimalna punktacja wskazująca na prawidłową opiekę pielęgniarstwa w podskalach Środowisko i Komunikowanie powinna wynosić 13,5 pkt., natomiast w podskalach Zaufanie i Działanie– 18,0 pkt. Dodatkowo w kwestionariuszu znajdują się pytania dotyczące nasilenia bólu oraz satysfakcji pacjenta z działań podjętych w celu jego zminimalizowania [1-5].
Formularz skali/ kwestionariusz	

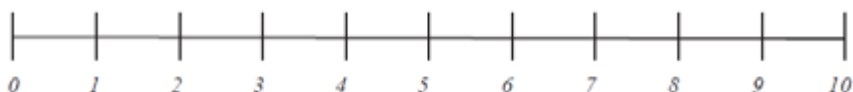
SKALA KLINICZNYCH WSKAŹNIKÓW JAKOŚCI POSTĘPOWANIA Z BÓLEM POOPERACYJNYM – WERSJA DLA PACJENTA

Poniżej przedstawiono kilka stwierdzeń dotyczących leczenia bólu. Proszę zaznaczyć w skali od 1 do 5 numer najlepiej opisujący Państwa opinię na temat leczenia bólu i opieki po zabiegu operacyjnym

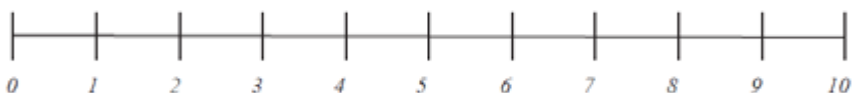
1= zdecydowanie się nie zgadzam						5= zdecydowanie się zgadzam
1. Przed operacją zostałem poinformowany o sposobie leczenia bólu, jaki będzie mi zaoferowany po zabiegu.	☐	☐	☐	☐	☐	1 2 3 4 5
2. Po operacji rozmawiałem z pielęgniarką o tym, jak chciałbym, aby mój ból był uśmierczany.	☐	☐	☐	☐	☐	1 2 3 4 5
3. Otrzymałem pomoc w znalezieniu wygodnej pozycji w łóżku, która pozwoliła mi uniknąć bólu lub zmniejszyła dolegliwości.	☐	☐	☐	☐	☐	1 2 3 4 5
4. Zapewniono mi ciszę i spokój, abym miał spokojny sen.	☐	☐	☐	☐	☐	1 2 3 4 5
5. Nawet, jeśli nie zawsze prosiłem, to otrzymywałem leki przeciwbólowe.	☐	☐	☐	☐	☐	1 2 3 4 5
6. Personel pytał mnie, czy nie mam dolegliwości bólowych, gdy zauważył, że byłem niespokojny, głęboko oddychałem, zmieniałem pozycję.	☐	☐	☐	☐	☐	1 2 3 4 5
7. Członkowie personelu prosili mnie o określenie w skali od 1 do 10 (lub zaznaczenie na linii prostej) poziomu bólu co najmniej raz rano, wieczorem, w południe.	☐	☐	☐	☐	☐	1 2 3 4 5
8. Pielęgniarki pomagały mi w uśmierzaniu bólu, dopóki nie odczuwałem ulgi.	☐	☐	☐	☐	☐	1 2 3 4 5
9. Miałem miły/przyjazny pokój.	☐	☐	☐	☐	☐	1 2 3 4 5
10. Na dyżurze jest wystarczająca liczba pielęgniarek, aby szybko zareagować na moją prośbę o uśmierzenie bólu.	☐	☐	☐	☐	☐	1 2 3 4 5
11. Kiedy pielęgniarki przychodzą na dyżur wiedzą wszystko na temat mojego bólu i sposobu, w jaki był leczony.	☐	☐	☐	☐	☐	1 2 3 4 5
12. Pielęgniarki posiadają wiedzę na temat uśmierzania bólu.	☐	☐	☐	☐	☐	1 2 3 4 5
13. Pielęgniarki wierzą mi, gdy mówię im, że mnie boli.	☐	☐	☐	☐	☐	1 2 3 4 5
14. Pielęgniarki i lekarze współpracują w leczeniu mojego bólu.	☐	☐	☐	☐	☐	1 2 3 4 5

Poniższe pytania dotyczą Twojego bólu po operacji. Proszę zaznaczyć odpowiedź najlepiej przedstawiającą Państwa zdanie.

15. Zaznacz numer określający **najsilniejszy** ból, jaki odczuwałeś w ciągu ostatnich 24 godzin

16. Zaznacz numer najlepiej określający **najmniejszy** ból, jaki odczuwałeś w ciągu ostatnich 24 godzin

17. Wskaż numer najlepiej opisujący ból, jaki odczuwasz w **tej chwili**.

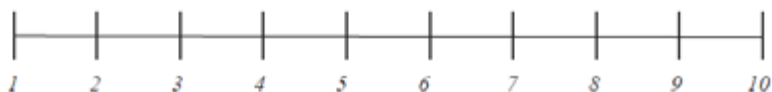
18. Czy po operacji odczuwałeś ból silniejszy niż się spodziewałeś?

1. Tak
2. Nie

19. Czy jesteś zadowolony czy też nie ze sposobu uśmierzania bólu, jaki otrzymałeś po operacji? Zaznacz od 1 do 10.

1 = bardzo niezadowolony

10 = bardzo zadowolony

Przegląd doniesień	Dokonano przeglądu 50 artykułów tematycznych z czego wybrano 20% do opracowania charakterystyki niniejszej skali
Bibliografia	Skokowska B, Bączyk G, Zembruń E. i wsp. Ocena jakości opieki pielęgniarskiej w zakresie bólu pooperacyjnego dokonywana przez chorych po zabiegach ortopedycznych. <i>Pielęgniarstwo Polskie</i> 2016;3 (61):364-375. Idvall E., Berg A.: Patient assessment of postoperative pain management – Orthopaedic patients compared to other surgical patients. <i>Journal of Orthopaedic Nursing</i>, 2008;12:35-40. Gunningberg L, Idvall E. The quality of postoperative pain management from the perspectives of patients, nurses and patient records. <i>J Nurs Manag.</i> 2007;15(7):756-66. Doi: 10.1111/j.1365-2934.2006.00753.x. PMID: 17897153. Jaracz K., Wdowczyk K., Górna K. Ocena jakości opieki w aspekcie bólu pooperacyjnego z zastosowaniem polskiej wersji skali klinicznych wskaźników jakości postępowania z bólem pooperacyjnym. <i>Pielęgniarstwo Polskie</i>, 2005; 1 (19): 9-14. 71 Jurczak A, Kiryk A, Kotwas A. i wsp. Ocena jakości opieki pielęgniarskiej w zakresie bólu pooperacyjnego. <i>Family Medicine & Primary Care Review</i> 2015;17,2:107-110.

Chirurgia i pielęgniarstwo chirurgiczne

	6. Juszczak K, Jaracz K, Kuberka I. Subiektywna ocena jakości opieki pielęgniarskiej w aspekcie bólu pooperacyjnego u chorych poddanych interwencji chirurgicznej. <i>Pielęgniarstwo Chirurgiczne i Angiologiczne</i> 2016; 4: 173–176. 7. Kielbasa L, Cygańska E, Kacprzak I. Ocena jakości monitorowania bólu pooperacyjnego w pielęgniarstwie chirurgicznym w ocenie pacjenta i pielęgniarki. <i>Przedsiębiorczość i Zarządzanie, Wybrane problemy organizacji i zarządzania w pielęgniarstwie. Pielęgniarstwo bez granic</i> 2013;14,10,2: 23-32. 8. Grochans E, Hycza V, Kuczyńska M. i wsp. Subiektywna ocena bólu pooperacyjnego u pacjentów po wybranych zabiegach chirurgicznych. <i>Pielęgniarstwo Chirurgiczne i Angiologiczne</i> 2011; 2: 82-87. 9. Bączyk G, Ochmańska M, Stępień S. Subiektywna ocena jakości opieki pielęgniarskiej w zakresie bólu pooperacyjnego u chorych leczonych chirurgicznie. <i>Problemy Pielęgniarstwa</i>, 2009;7:173-177. 10. Kielbasa L, Kacprzak I, Cygańska E. Ocena jakości monitorowania bólu pooperacyjnego w pielęgniarstwie chirurgicznym w ocenie pacjenta i pielęgniarki. [w:] <i>Przedsiębiorczość i Zarządzanie, Wybrane problemy organizacji i zarządzania w pielęgniarstwie, Pielęgniarstwo bez granic</i>, Majchrzak-Kłokocka E, Seliga R. (red.), Tom XIV, zeszyt 10, cz.2, Wydawnictwo Społecznej Akademii Nauk, Łódź 2013: 23-32.

Grupa skal	CHIRURGIA I PIEŁĘGNIARSTWO CHIRURGICZNE	
Nazwa skali w języku polskim	III.1.A.6. Ocena rany w krytycznym niedokrwieniu kończyn dolnych i cukrzycy, ocena ryzyka amputacji – Klasyfikacja Wifl	
Nazwa skali w języku angielskim	W – wound, I – ischemia, FI – foot infection	
Skrót	Wifl	
Wersja skali	Właściwa	
Autor/ autorzy wersji oryginalnej	Nazwisko i imię	Society for Vascular Surgery – SVS [1,2]
	Rok publikacji	2014 [1,2]
	Źródło	Zhan LX, Branco BC, Armstrong DG i wsp. The Society for Vascular Surgery lower extremity threatened limb classification system based on Wound, Ischemia, and foot Infection (Wifl) correlates with risk of major amputation and time to wound healing. <i>J Vasc Surg</i> 2015; 1-6.
Autor/ autorzy wersji walidowanej do warunków polskich	Nazwisko i imię	
	Rok publikacji	
	Źródło	
Krótka charakterystyka skali	Zakres badany skalą	Ocena rany w krytycznym niedokrwieniu kończyn dolnych i cukrzycy, ocena ryzyka amputacji
	Kryteria wejściowe do zastosowania skali, np. wynik w innej skali jako wprowadzający	Dokonanie pomiaru Wskaźnika Kostka-Ramię (ang. Ankle/brachial index – ABI). U chorych z ABI>1,3 wykonać pomiar wskaźnika paluch-ramię (ang. Toe-epressure – TB) oraz pomiar ciśnienia parcialnego tlenu – TcPO2
	Struktura skali	Kliniczno-punktowa
	Orientacyjny czas badania	15-20 minut
	Dotychczasowe wykorzystanie skali na podstawie doniesień naukowych i doświadczenia zawodowego	Niedokrwienie kończyn dolnych [1,3-7] Stopa cukrzycowa [8-10]

Rekomendacje zastosowania skali	Wiek badanych	Osoby dorosłe
	Miejsce badanych	Szpital, specjalistyczna opieka ambulatoryjna
	Stan badanych	
	Sytuacje	
	Inne	
Osoby, które mogą stosować skalę	Profesjoniści, kto? lekarze, pielęgniarki/rze Osoby nieprofesjonalne, kto?.....	
Dodatkowe kryteria zastosowania skali		
Klucz do skali/interpretacja wyników	Zwraca się uwagę na takie aspekty jak: obecność i stan kliniczny rany, obecność i stopień niedokrwienia oraz obecność i stopień infekcji. Skala składa się ze stopniowanego systemu punktacji, w której uwzględniane są kolejno wszystkie elementy. Każdy z nich ma cztery stopnie nasilenia, dzięki czemu uzyskuje się siatkę z 64 teoretycznie możliwymi kombinacjami (klasy Wifl). Na podstawie uzyskanych trzech wartości punktowych od 0 do 3, gdzie 0 oznacza brak, 1 łagodne, 2 umiarkowane i 3 poważne ryzyko, chorzy są przypisywani do czterech odpowiadających stadiów klinicznych, w których szacowane jest ryzyko amputacji kończyny. W podobny sposób przewidywana jest korzyść wynikająca z przeprowadzonej rewaskularyzacji.	
Formularz skali/ kwestionariusz		

Stopień	Owrodzenie	Zgorzel
0	brak owrodzenia	brak zgorzeli
Kliniczny opis: niedokrwienny ból spoczynkowy (prezentuje typowe objawy + niedokrwienie 3 stopnia), brak owrodzenia		
1	małe, płytke owrodzenie na dystalnej części kończyny lub stopie, bez widocznej kości, chyba że ograniczone do dystalnego palca stopy	brak zgorzeli
Kliniczny opis: drugorzędna utrata tkanek, możliwa do uratowania z prostą amputacją palca (1 lub 2 palec) lub powłoka skóry		
2	głębsze owrodzenie, z widoczną kością i ścięgnem, nie obejmuje pięty powierzchowne owrodzenie pięty, powiązane z guzem pięty	zgorzel ograniczona do palców
Kliniczny opis: większa utrata tkanek. Możliwa do uratowania z wielokrotną (≥ 3) amputacją palców lub standardową amputacją		
3	widoczne głębokie owrodzenie, obejmujące przodostopie i/lub śródstopie głębokie pełnej grubości owrodzenie pięty ± guz pięty	widoczna zgorzel obejmująca przodostopie i/lub śródstopie, pełnej grubości martwica ± guz pięty
Kliniczny opis: widoczna utrata tkanek możliwa do uratowania tylko z kompleksową rekonstrukcją stopy lub nietradycyjną amputacją, postępowanie obejmujące kompleksowe zarządzanie raną niezbędne dla obszernej opieki nad defektem tkanek		

Stopnie dla bólu spoczynkowego i rany/gangreny:

0 – (niedokrwienny ból spoczynkowy, niedokrwienie 3 stopnia)

1 – łagodny

2 – umiarkowany

3 – poważny

Przegląd doniesień	Dokonano przeglądu 50 artykułów tematycznych (załącznik nr 1 do fiszki), z czego wybrano 20% do opracowania charakterystyki niniejszej skali
Bibliografia	Mościcka P, Szewczyk MT, Cwajda-Białasik J. i wsp. Klasyfikacja Wifl jako metoda prognozowania rozwoju miażdżycy tętnic kończyn dolnych i korzyści wynikających z wdrażanych terapii. Pielęgniarstwo Chirurgiczne i Angiologiczne 2018; 1: 1–7. Zhan LX, Branco BC, Armstrong DG i wsp. The Society for Vascular Surgery lower extremity threatened limb classification system based on Wound, Ischemia, and foot Infection (Wifl) correlates with risk of major amputation and time to wound healing. J Vasc Surg 2015; 1-6. Ziaja D, Sznajka M, Ziaja K. i wsp. Krytyczne niedokrwienie kończyn dolnych. Niedokrwienna rana przewlekła stopy u chorych bez cukrzycy — zalecenia leczniczo-pielęgnacyjne. Część I. Chirurgia Pol 2015, 17, 1–2, 23–31.

	4. Aboyans V, Ricco JB, Bartelink M-L. E.L. i wsp. Wytyczne ESC dotyczące rozpoznawania i leczenia chorób tętnic obwodowych w 2017 roku, przygotowane we współpracy z ESVS. <i>Kardiologia Polska</i> 2017; 75, 11: 1065–1160. Mrozikiewicz- 5. Tokuda T, Hirano K, Sakamoto Y. et al. Use of the Wound, Ischemia, foot Infection classification system in hemodialysis patients after endovascular treatment for critical limb ischemia. <i>J Vasc Surg.</i> 2018;67(6):1762-1768. Rakowska B, Jawień A, 6. Beropoulos E, Stavroulakis K, Schwindt A. et al. Validation of the Wound, Ischemia, foot Infection (WifI) classification system in nondiabetic patients treated by endovascular means for critical limb ischemia. <i>J Vasc Surg.</i> 2016;64(1):95-103. 7. Darling JD, McCallum JC, Soden PA. et al. Predictive ability of the Society for Vascular Surgery Wound, Ischemia, and foot Infection (WifI) classification system following infrapopliteal endovascular interventions for critical limb ischemia. <i>J Vasc Surg.</i> 2016;64(3):616-22. 8. Szewczyk MT. i wsp. Postępowanie z chorym z zespołem stopy cukrzycowej – wytyczne Polskiego towarzystwa leczenia ran 2021: część 1. <i>Leczenie Ran</i> 2021; 18 (3): 71-114. 9. Araszkiewicz A, Bandurska-Stankiewicz E, Borys S. i wsp. Zalecenia kliniczne dotyczące postpowania u chorych na cukrzycę 2020. <i>Diabetologia Praktyczna</i> 2020;6,1:1-105 10. Hicks CW, Canner JK, Mathioudakis N. et al. The Society for Vascular Surgery Wound, Ischemia, and foot Infection (WifI) classification independently predicts wound healing in diabetic foot ulcers. <i>J Vasc Surg.</i> 2018;68(4):1096-1103.

Grupa skal	CHIRURGIA I PIEŁĘGNIARSTWO CHIRURGICZNE	
Nazwa skali w języku polskim	III.1.A.7. Kwestionariusz Strategii Radzenia Sobie z Bólem	
Nazwa skali w języku angielskim	The Pain Strategies Questionnaire	
Skrót	CSQ	
Wersja skali	Właściwa	
Autor/ autorzy wersji oryginalnej	Nazwisko i imię	Anne. C. Rosenstiel, Frances. J. Keefe
	Rok publikacji	1983
	Źródło	Rosenstiel AC, Keefe FJ. The use of coping strategies in chronic low back pain patients: Relationship to patient characteristics and current adjustment. <i>Pain</i> 1983;17, 1:33-44.
Autor/ autorzy wersji walidowanej do warunków polskich	Nazwisko i imię	Zygfried Juczyński
	Rok publikacji	
	Źródło	Juczyński Z. Narzędzia promocji i psychologii zdrowia. Pracownia Testów Psychologicznych Polskiego Towarzystwa Psychologicznego. Warszawa 2012. (Wyd. 2):156 -161.
Krótką charakterystyka skali	Zakres badany skalą	Badanie indywidualne lub grupowe. CSQ służy do oceny stosowanych strategii radzenia sobie z bólem i ich skuteczności w opanowywaniu i obniżaniu bólu. Kwestionariusz może mieć zastosowanie w diagnozie i terapii pacjentów z bólem, leczonych ambulatoryjnie lub stacjonarnie.

	Kryteria wejściowe do zastosowania skali, np. wynik w innej skali jako wprowadzający	CSQ jest przeznaczony do badania osób chorych, uskarżających się na ból.
	Struktura skali	Sześciostopniowa skala Likerta
	Orientacyjny czas badania	Bez ograniczenia czasu – przeciętnie 15 minut.
	Dotychczasowe wykorzystanie skali na podstawie doniesień naukowych i doświadczenia zawodowego	Choroby przebiegające z bólem przewlekłym (choroba zwyrodnieniowa kręgosłupa, reumatoidalne zapalenie stawów, zwyrodnienie stawu biodrowego) [2-6]. Ból nowotworowy [7,8]. Przewlekły ból kostno-szkieletowy [9-10].
Rekomendacje zastosowania skali	Wiek badanych	Dorośli
	Miejsce badanych	Każda placówka leczniczo opiekuńcza i opieka ambulatoryjna
	Stan badanych	
	Sytuacje	
	Inne	
Osoby, które mogą stosować skalę	Profesjoniści, kto? psychologowie, socjologowie, pedagodzy, psychoterapeuci, personel medyczny, pracownicy ochrony i promocji zdrowia Osoby nieprofesjonalne, kto?.....	
Dodatkowe kryteria zastosowania skali	Zakup w Pracowni Testów Psychologicznych	
Klucz do skali/interpretacja wyników	Kwestionariusz składa się z 42 stwierdzeń, opisujących różnego rodzaju sposoby radzenia sobie z bólem oraz dwóch pytań dotyczących oceny własnych umiejętności poradzenia sobie i obniżenia bólu. Wyniki ujmowane są na 7 skalach odnoszących się do różnych strategii radzenia sobie z bólem. Skala nie posiada norm. Uzyskany wynik porównuje się ze średnim wynikiem jednej z trzech badanych grup klinicznych: pacjentów z bólem kręgosłupa, kobiet z rozpoznaniem migreny, pacjentów z nerwobólem.	
Formularz skali/ kwestionariusz		

Przegląd doniesień	Dokonano przeglądu 50 artykułów tematycznych z czego wybrano 20% do opracowania charakterystyki niniejszej skali
Bibliografia	Juczyński Z. Narzędzia promocji i psychologii zdrowia. Pracownia Testów Psychologicznych Polskiego Towarzystwa Psychologicznego. Warszawa 2012. (Wyd. 2):156-161. Zielazny P, Biedrowski P, Lezner M. i wsp. Stopień akceptacji choroby, przekonania na temat kontroli bólu oraz strategie radzenia sobie z bólem wśród pacjentów zakwalifikowanych do zabiegu z powodu choroby zwyrodnieniowej kręgosłupa. Postępy Psychiatrii i Neurologii 2013; 22 (4): 251–258. Barańska I, Wróbel A. Kontrola bólu i akceptacja choroby wśród pacjentów z reumatoidalnym zapaleniem stawów. Med Og Nauk Zdr. 2018;24(3):195-200. Andruszkiewicz A, Wróbel B, Marzec A. i wsp. Strategie radzenia sobie z bólem u pacjentów ze zmianami zwyrodnieniowymi stawu biodrowego. Problemy Pielęgniarstwa 2008; 16 (3): 237–240. Freed RD, Emmert-Aronson BO, Alschuler KN, Otis JD. Confirmatory factor analysis of the Coping Strategies Questionnaire-Revised for veterans with pain Psychol Serv. 2019;16(4):535-542. Baczewska B, Kropornicka B, Dobrzyńska K. i wsp. Strategie radzenia sobie z bólem pacjentów z przewlekłą chorobą internistyczną. Journal of Education, Health and Sport. 2016;6(11):281-298.

Chirurgia i pielęgniarstwo chirurgiczne

	7. Kózka M, Walewska E, Ścisło L. iwsp. Radzenie sobie z bólem nowotworowym. <i>Problemy Pielęgniarstwa</i> 2013; 21 (3): 297–305. 8. Seydi M, Akhbari B, Abdollahi I et al. Confirmatory Factor Analysis, Reliability, and Validity of the Persian Version of the Coping Strategies Questionnaire for Iranian People With Nonspecific Chronic Neck Pain. <i>J Manipulative Physiol Ther.</i> 2021 Jan;44(1):72-84. 9. Sozlu U, Kanik ZH, Gunaydin G. i wsp. The Coping Strategies Questionnaire: Translation, cultural adaptation, reliability and validity in Turkish-speaking patients with chronic musculoskeletal pain <i>Physiother Theory Pract</i> 2021;18;1-10. 10. Religioni U, Czerw A, Sygit K. i wsp. Pain Management Strategies among Cancer Patients. Normalization of the CSQ (The Pain Coping Strategies Questionnaire) Form. <i>Int J Environ Res Public Health.</i> 2022;19(2):1013.

Grupa skal	CHIRURGIA I PIEŁĘGNIARSTWO CHIRURGICZNE	
Nazwa skali w języku polskim	III.1.A.8. Skala Rockalla	
Nazwa skali w języku angielskim	The Rockall Risc Score	
Skrót	--	
Wersja skali	Właściwa	
Autor/ autorzy wersji oryginalnej	Nazwisko i imię	Timothy Rockall
	Rok publikacji	1996
	Źródło	Rockall TA, Logan RFA, Devlin HB, Northfield TC, Risk assessment after acute upper gastrointestinal haemorrhage. <i>Gut</i> 1996; 38: 316-321.
Autor/ autorzy wersji walidowanej do warunków polskich	Nazwisko i imię	
	Rok publikacji	
	Źródło	
Krótka charakterystyka skali	Zakres badany skalą	Ocena rokowania u chorych z krwawieniem z górnego odcinka przewodu pokarmowego [1]
	Kryteria wejściowe do zastosowania skali, np. wynik w innej skali jako wprowadzający	Krwawienie z górnego odcinka przewodu pokarmowego
	Struktura skali	Punktowa
	Orientacyjny czas badania	10-15 minut
	Dotychczasowe wykorzystanie skali na podstawie doniesień naukowych i doświadczenia zawodowego	Krwawienie z górnego odcinka przewodu pokarmowego z różnych przyczyn [2-9]. Krwawienie z przewodu pokarmowego u pacjenta pediatrycznego [10].
Rekomendacje zastosowania skali	Wiek badanych	W każdym wieku
	Miejsce badanych	Oddział szpitalny (gastroenterologia, chirurgia ogólna, internistyczny)
	Stan badanych	Możliwość wykonania badania endoskopowego górnego odcinka przewodu pokarmowego (gastroskopia)
	Sytuacje	
	Inne	
Osoby, które mogą stosować skalę	Profesjonaliści, kto? lekarze	
	Osoby nieprofesjonalne, kto?.....	
Dodatkowe kryteria zastosowania skali		

Klucz do skali/ interpretacja wyników	Interpretacja przedendoskopowa								
	Wynik uzyskuje się po zsumowaniu punktów przed wykonaniem gastroskopii i jego interpretacja jest następująca.								
	liczba punktów	hospitalizacja	gastroskopia	rokowanie					
	0–2	oddział chorób wewnętrznych	do 24 godzin	ryzyko zgonu – 0,1%					
	≥3	decyzja po wykonaniu gastroskopii	pilnie	poważne					
	7			ryzyko zgonu – 50%					
	Interpretacja poendoskopowa								
	Wynik uzyskuje się po zsumowaniu punktów po wykonaniu gastroskopii i jego interpretacja jest następująca:								
	liczba punktów	ryzyko nawrotu krwawienia [%]	ryzyko zgonu [%]						
	0	5	0						
1	3	0							
2	5	0							
3	11	3							
4	14	5							
5	24	11							
6	33	17							
7	44	27							
8+	42	42							
Ryzyko zgonu w zależności od liczby punktów w ocenie wstępnej									
Punkty	0	1	2	3	4	5	6	7	
Ryzyko zgonu (%)	0,2	2	6	11	25	40	49	50	
Ryzyko zgonu i nawrotu krwawienia w zależności od liczby punktów w ocenie ostatecznej									
Punkty	0	1	2	3	4	5	6	7	8+
Ryzyko zgonu (%)	0	0	0,2	3	5	11	17	27	41
Ryzyko nawrotu krwawienia (%)	5	3	5	11	14	24	33	44	42
Formularz skali/ kwestionariusz									

Skala Rockalla do określania rokowania u chorych z krwawieniem z górnego odcinka przewodu pokarmowego				
Zmienna	Punkty			
	0	1	2	3
wiek (lata)	<60	60–79	≥80	
wstrząs	bez cech wstrząsu (SBP >100 mm Hg, tętno <100/min)	tachykardia (SBP >100 mm Hg, tętno >100/min)	hipotensja (SBP <100 mm Hg, tętno >100/min)	
choroby współistniejące	bez poważnych chorób		– niewydolność serca – choroba niedokrwienna serca – inne poważne choroby	– niewydolność nerek – niewydolność wątroby – rozsiany nowotwór złośliwy

Chirurgia i pielęgniarstwo chirurgiczne

rozpoznanie	– zespół Mallory’ego i Weissa – bez zmian – bez cech świeżego krwawienia	wszystkie inne rozpoznania	nowotwór złośliwy górnego odcinka przewodu pokarmowego	
cechy krwawienia w endoskopii	stopnie IIc i III wg Forresta		– krew w górnym odcinku przewodu pokarmowego – stopnie Ia–IIb wg Forresta	
<3 pkt – rokowanie dobre, 3–8 pkt – rokowanie pośrednie, >8 pkt – duże ryzyko zgonu				
SBP – ciśnienie tętnicze skurczowe				

Przegląd doniesień	Dokonano przeglądu 50 artykułów tematycznych, z czego wybrano 20% do opracowania charakterystyki niniejszej skali
Bibliografia	1. Rockall TA, Logan RFA, Devlin HB, Northfield TC, Risk assessment after acute upper gastrointestinal haemorrhage. Gut 1996; 38: 316-321. 2. Głowacki S, Komoń H, Kicki K. i wsp. Ocena skuteczność leczenie pacjentów z objawami krwawienia z górnego odcinka przewodu pokarmowego hospitalizowanych na Oddziale Chirurgii Ogólnej Wojewódzkiego Specjalistycznego w Siedlicach. Przegląd Gastroenterologiczny 2009; 4, 6: 316–320. 3. Ereeburg EM, Terwee CB, Snel P. et al. Validation of the Rockall risk scoring system in upper gastrointestinal bleeding. Gut 1999;44:331–335. 4. Wong T. Postępowanie w krwawieniu z górnego odcinka przewodu pokarmowego. Medycyna po Dyplomie 2007;03:1-4. Dostępne w internecie: https://podyplomie.pl/medycyna/27628.postepowanie-w-krwawieniu-z-gornego-odcinka-przewodu-pokarmowego, Dostęp: 01.10.2022. 5. Marek T, Baniukiewicz A, Wallner G i wsp. (Grupa robocza konsultanta krajowego w dziedzinie gastroenterologii). Wytyczne postępowania w krwawieniu z górnego odcinka przewodu pokarmowego pochodzenia nieżylakowego. Przegląd Gastroenterologiczny 2008; 3 (1); 1-22. 6. Frías-Ordoñez JS, Rjona-Granados DS, Urrego-Díaz JA, et. al. Validation of the Rockall score in upper gastrointestinal tract bleeding in a Colombian tertiary hospital. Arq Gastroenterol 2022;59,1: 80-88. 7. Bessa X, O’Callaghan E, Ballest’e B. et al. Applicability of the Rockall score in patients undergoing endoscopic therapy for upper gastrointestinal bleeding. Digestive and Liver Disease 2006;38:12–17. 8. Tasliderea B, Sonmeza E, Büşra Özcan A, Comparison of the quick SOFA score with Glasgow-Blatchford and Rockall scores in predicting severity in patients with upper gastrointestinal bleeding. American Journal of Emergency Medicine 2021;45:29–36. 9. Andrew C. Meltzer, Sarah Burnett, Carrie Pinchbeck et. al. Pre-endoscopic rockall and blatchford scores to identify which emergency department patients with suspected gastrointestinal bleed do not need endoscopic hemostasis. The Journal of Emergency Medicine, 2013;44,6:1083–1087. 10. Contreras-Omana R, Alfaro-Reynoso JA, Cruz-Chávez CE. et al. The Progetto Nazionale Emorragia Digestiva (PNED) system vs. the Rockall score as mortality predictors in patients with nonvariceal upper gastrointestinal bleeding: A multicenter prospective study. Revista de Gastroenterología de México. 2017;82(2):123-128.

III.1.B. Przykłady skal stosowanych w innych państwach a niewalidowanych do warunków polskich

Przykład 1.	
Nazwa skali w języku polskim	III.1.B.1. Skala oceny i oceny kosmetyki blizn
Nazwa skali w języku angielskim	Scar Cosmesis Assessment and Rating (SCAR)
Autor/ autorzy wersji oryginalnej Nazwisko i imię	Jonathan Kantor
Państwo	USA
Krótką charakterystyka skali / Zakres badany skalą/ Dotychczasowe wykorzystanie skali	Została początkowo opracowana do oceny liniowych nacięć po operacji. Ocena dokonywana jest na podstawie zdjęć. Składa się z sześciu pytań dotyczących klinicyści punktowanych przez obserwatorów oraz, na które odpowiada pacjent, z punktacją w zakresie od 0 (najlepsza możliwa blizna) do 15 (najgorsza możliwa blizna), oparta na 6 elementach klinicznych i 2 prostych pytaniach dla pacjenta dotyczących objawów (swędzenie i ból) z opcjami odpowiedzi tak/nie. Skala ta obejmuje obiektywne miary i objawy zgłaszane przez pacjentów. Oceniano blizny po zabiegach chirurgicznych, w tym te wykonywane przez dermatologów, chirurgów plastycznych i chirurgów ogólnych.
Źródło bibliograficzne	Kantor J. The SCAR (Scar Cosmesis Assessment and Rating) scale: development and validation of a new outcome measure for postoperative scar assessment. Br J Dermatol 2016; 175:1394–1396. Roh MR. The SCAR (SCAR Cosmesis assessment and rating) scale: new evaluation method for postoperative scars. Br J Dermatol. 2016;175(6):1151–2
Źródło on-line	https://assets.researchsquare.com/files/rs-34582/v1/0814ae7d-a1fa-425f-adb4-9c2f8c990c85.pdf?c=1631842982
Przykład 2.	
Nazwa skali w języku polskim	III.1.B.2. Skala Postaw Pacjenta wobec Blizny
Nazwa skali w języku angielskim	Patient Attitudes to Scarring Scale (PASS)
Autor/ autorzy wersji oryginalnej Nazwisko i imię	Jonathan Kantor
Państwo	USA
Krótką charakterystyka skali / Zakres badany skalą/ Dotychczasowe wykorzystanie skali	Dziesięciopunktowa skala strukturalna, gdzie pacjenci oceniają na skali 11 punktowej od 0 (wcale nie ważne) do 10 (najważniejsze) odczucia związane z obecnością blizny. Wykorzystywana w dermatologii, ale wg twórców może być wykorzystana również w chirurgii ogólnej.
Źródło bibliograficzne	Kantor J. Utilizing the Patient Attitudes to Scarring Scale (PASS) to develop an outcome measure for postoperative scarring: A study in 430 patients. Journal of the American Academy of Dermatology 2016;74,6:1280–1281.
Źródło on-line	https://www.jaad.org/article/S0190-9622(16)00106-7/fulltext#secsectitle0010 http://www.jaad.org
Przykład 3.	
Nazwa skali w języku polskim	III.1.B.3. Skala oceny ryzyka urazów związanych z ułożeniem pacjenta podczas zabiegu chirurgicznego
Nazwa skali w języku angielskim	Risk Assessment Scale for the Development of Injuries due to Surgical Positioning – ELPO

Autor/ autorzy wersji oryginalnej Nazwisko i imię	Camila Mendonça de Moraes LopesVanderlei José HaasRosana Aparecida Spadoti DantasCheila Gonçalves de OliveiraCristina Maria Galvão
Państwo	Brazylia
Krótką charakterystyka skali / Zakres badany skalą/ Dotychczasowe wykorzystanie skali	Zawiera siedem pozycji, z których każda przedstawia pięć podpunktów (skala Likerta od 1 – całkowicie się nie zgadzam do 5 – całkowicie się zgadzam). Wynik skali mieści się w przedziale od 7 do 35 punktów, przy czym im wyższy wynik, tym większe ryzyko urazu pacjenta. Badanie prowadzone na bloku operacyjnym, ELPO należy zakładać, gdy pacjent jest ułożony na stole operacyjnym; przy punktowaniu każdej pozycji należy brać pod uwagę najwyższą punktację odpowiadającą pozycji.
Źródło bibliograficzne	Mendonça de Moraes Lopes C, Haas VJ, Spadoti Dantas RA. Et al. Assessment scale of risk for surgical positioning injuries. Rev. Latino-Am. Enfermagem 2016;24:e2704 DOI: 10.1590/1518-8345.0644.2704. Lopes do Nascimento FC, Soares Rodrigues MC. Risk for surgical positioning injuries: scale validation in a rehabilitation hospital. Rev. Latino-Am. Enfermagem 2020;28 DOI.org/10.1590/1518-8345.2912.3261.
Źródło on-line	https://www.scielo.br/j/rlae/a/f9gwZMD7VZ9jVCXGVpTfc9C/?lang=en

III.1.C. Wykaz skal powszechnie stosowanych

Przykład 1.	
Nazwa skali w języku polskim	III.1.C.1. Skala oceny ryzyka zgonu pacjentów operowanych Skala P-POSSUM – ulepszona modyfikacja skali POSSUM Skala V-POSSUM – modyfikacja skali POSSUM dla operacji naczyniowych
Nazwa skali w języku angielskim (<i>Jeśli dotyczy</i>)	Physiologic and Operative Severity Score for the enUmeration of Mortality and Morbidity – POSSUM
Autor/ autorzy wersji oryginalnej Nazwisko i imię	Graham Paul Copeland
Krótką charakterystyka skali / Zakres badany skalą/ Dotychczasowe wykorzystanie skali	Opracowana w celu dokładniejszej oceny ryzyka powikłań i zgonów w zależności od wykonywanej procedury chirurgicznej i stanu chorego przed zabiegiem operacyjnym. W skali ujęto 12 zmiennych fizjologicznych i 6 czynników operacyjnych, które stwarzają zagrożenie zgonem w okresie okołoperacyjnym. Istotny jest fakt, że zespół leczący może wpływać na poprawę tych zmiennych dzięki odpowiedniemu przygotowaniu chorego do zabiegu. Poszczególne czynniki cechuje współczynnik wpływu zależny od ich wartości. Ryzyko zgonu i wystąpienia powikłań obliczono, stosując regresję logistyczną. Zmienne fizjologiczne: Wiek chorego Stan układu krążenia Stan układu oddechowego Skurczowe ciśnienie tętnicze Tętno Skala śpiączki Glasgow Stężenie hemoglobiny Liczba leukocytów Stężenie mocznika w surowicy Stężenie sodu w surowicy Stężenie potasu w surowicy

	Rytm serca Czynniki operacyjne: Rodzaj zabiegu Zabieg jednokrotny lub wielokrotny Przewidywana utrata krwi Zakażenie otrzewnej Rozległość zmian nowotworowych Pilność zabiegu. W niektórych ośrodkach są wykorzystywane zmodyfikowane skale oceny ryzyka operacyjnego P-POSSUM, ponieważ uważa się, że skala oryginalna zawyża to ryzyko w grupie chorych z niewielkimi obciążeniami. Opracowano również warianty oceny skali dla różnych zabiegów chirurgicznych, np. V-POSSUM dla operacji naczyniowych.
Źródło bibliograficzne	1. Kącka A, Piotrowski M. Ryzyko operacyjne u chorych z otyłością olbrzymią. Chirurgia po Dyplomie 2014;04. Dostępny w Internecie: https://podyplomie.pl/chirurgia/16713,ryzyko-operacyjne-u-chorych-z-otyloscia-olbrzymia. Dostęp 28.09. 2022. 2. Zając M, Zając K, Hładki W. Czynniki ryzyka u chorych w podeszłym wieku leczonych w oddziale intensywnej terapii z powodu ostrej choroby chirurgicznej w zakresie jamy brzusznej spowodowanej dysfunkcją przewodu pokarmowego. Ostry Dyżur 2011; 4,2:73-80. 3. Kisa NG, Kisa E, Cevik BE. Prediction of Mortality in Patients After Oncologic Gastrointestinal Surgery: Comparison of the ASA, APACHE II, and POSSUM Scoring Systems. Cureus. 2021 Mar 4;13(3):e13684. Doi: 10.7759/cureus.13684.
Źródło on-line	https://www.sga.waw.pl/possum/
Przykład 2.	
Nazwa skali w języku polskim	III.1.C.2. Klasyfikacja postaci przewlekłej niewydolności żylniej
Nazwa skali w języku angielskim (<i>Jeśli dotyczy</i>)	CEAP – Clinical Etiologic Anatomic Pathophysiologic
Autor/ autorzy wersji oryginalnej Nazwisko i imię	Efekt pracy międzynarodowego komitetu American Venous Forum
Krótką charakterystykę skali / Zakres badań skalą/ Dotychczasowe wykorzystanie skali	Stanowi kompleksowy system klasyfikacji, który ułatwia diagnozowanie i porównywanie różnych przypadków przewlekłych zaburzeń żylnych. Skala CEAP uwzględnia podział kliniczny (clinical – C), etiologiczny (etiological – E), anatomiczny (anatomical – A) i patofizjologiczny (pathophysiological – P)
Źródło bibliograficzne	Jaroszyński A, Zubilewicz R, Przewlekła choroba żylna. Forum Medycyny Rodzinnej 2015;9(5): 400-404.
Źródło on-line	file:///C:/Users/wum/Downloads/44054-81333-1-SM.pdf
Przykład 3.	
Nazwa skali w języku polskim	III.1.C.3. Skala przewlekłego niedokrwienia kończyn dolnych wg Fontaine’a
Nazwa skali w języku angielskim (<i>Jeśli dotyczy</i>)	Fontaine classification
Autor/ autorzy wersji oryginalnej Nazwisko i imię	dr René Fontaine’a

Krótką charakterystyka skali / Zakres badany skalą/ Dotychczasowe wykorzystanie skali	Klasyfikacji tej często towarzyszy wskaźnik ABI, który wyraża stosunek ciśnienia na tętnicy stopy do wyższego z ciśnień zmierzonych na obu tętnicach ramiennych (prawidłowa wartość wskaźnika wynosi 0,9-1,15). Skala Fontaine'a podzielona jest na IV stopnie. Stopień I Bezobjawowy. U większości pacjentów nie występują istotne dolegliwości kliniczne, natomiast może dochodzić do mrowienia czy drętwienia kończyn i parestezji. Obserwowana jest również zwiększona wrażliwość kończyn na zimno. Niekiedy obserwowane są siniaki nad naczyniami krwionośnymi, a także brak tętna. (ABI: 0,89-0,7) Stopień II Ten etap uwzględnia fakt, iż pacjenci zwykle po pokonaniu określonego dystansu odczuwają ból. Stopień Iia – chromanie przestankowe o niewielkim nasileniu – dystans chromania powyżej 200 m. (ABI: 0,69-0,41); Stopień Iib – umiarkowane bądź ciężkie chromanie – dystans chromania poniżej 200 m. Stopień III Ten stopień charakteryzuje się występowaniem niedokrwiennych bóli spoczynkowych, a także deficytem ukrwienia, który jest najwyższy w dystalnych częściach kończyn. Ból spoczynkowy jest szczególnie dokuczliwy dla pacjentów w nocy. (ABI: 0,4-0,2). Stopień IV Ostatni stopień zaawansowania niedokrwiennych kończyn objawia się występowaniem zmian martwiczych, owrzodzeń niedokrwiennych, zgorzeli i uszkodzeniem tkanek. Ponadto pacjenci odczuwają bardzo silne bóle spoczynkowe. (ABI: <0,2)
Źródło bibliograficzne	Krasiński Z, Gaciong ZA, Szymański FM. i wsp. Stanowisko polskich ekspertów dotyczące leczenia zachowawczego u pacjentów z chorobą tętnic kończyn dolnych. Acta Angiol 2019; 25, 2:77–114.
Źródło on-line	https://pl.wikipedia.org/wiki/Klasyfikacja_Fontaine%E2%80%99a
Przykład 4.	
Nazwa skali w języku polskim	III.1.C.4.Skala Wellsa
Nazwa skali w języku angielskim (<i>Jeśli dotyczy</i>)	Well's Scoring
Autor/ autorzy wersji oryginalnej Nazwisko i imię	Philip Steven Wells
Krótką charakterystyka skali / Zakres badany skalą/ Dotychczasowe wykorzystanie skali	Skala Wellsa skonstruowana jest z dwóch części: oceny prawdopodobieństwa zakrzepicy żył głębokich i oceny ryzyka zatorowości płucnej. Każdy z czynników ryzyka zakrzepicy żył głębokich wg skali Wellsa punktowany jest tak samo (1 pkt.). Pod uwagę zostały wzięte najważniejsze czynniki sprzyjające schorzeniu. Jeśli symptomatologia przypomina z równym prawdopodobieństwem inną chorobę niż ZŻG, w skali odejmowane są 2 punkty. Wynik interpretuje się następująco: jeśli liczba punktów jest mniejsza lub równa 0 – ryzyko zakrzepicy jest małe, 1 lub 2 punkty w skali oznaczają ryzyko pośrednie, natomiast jeśli liczba punktów jest większa lub równa 3 – istnieje duże prawdopodobieństwo zakrzepicy.
Źródło bibliograficzne	1. Życińska K, Wiktorowicz M, Tomasiak D. i wsp. Przydatność skal prognostycznych w diagnostyce zatorowości płucnej. Family Medicine & Primary Care Review 2013; 15, 3: 426–429.

	2. Mikocka J, Sielski J. Jak rozpoznajemy ostrą zatorowość płucną na Oddziałach Intensywnego Nadzoru Kardiologicznego? Folia Cardiologica 2018; 13, 4: 309–317.
Źródło on-line	https://medycynaistatystyka.pl/skala-wellsa-zakrzepica-zyl-glebokich
Przykład 5.	
Nazwa skali w języku polskim	III.1.C.5. Ocena ryzyka wystąpienia żyłnej choroby zakrzepowo-zatorowej (ŻChZZ) u chorych poddawanych zabiegom chirurgicznym, skala Capriniego
Nazwa skali w języku angielskim Nazwa skali w języku angielskim (<i>Jeśli dotyczy</i>)	Caprini score
Autor/ autorzy wersji oryginalnej Nazwisko i imię	Joseph Caprini
Krótką charakterystykę skali / Zakres badany skalą/ Dotychczasowe wykorzystanie skali	Skala Capriniego dotyczy chorych poddawanych zabiegom chirurgicznym. Caprini wziął pod uwagę wiele czynników sprzyjających rozwojowi ŻChZZ i podzielił je na 4 grupy. Pierwsza grupa jest najliczniejsza, a każdy czynnik oceniany jest w skali na 1 pkt. Elementy w drugiej grupie punktowane są po 2 punkty, a w trzeciej – po 3 punkty. Czynniki w czwartej grupie są oceniane najwyżej (5 pkt.). Należą do nich: stan po świeżo przeżytym udarze mózgu, poważny uraz miednicy lub kończyny dolnej, zabieg alloplastyki stawu oraz przeżyty niedawno ostry uraz rdzenia kręgowego. W zależności od sumy punktów, oceniane jest nie tylko ryzyko incydentu zakrzepowo-zatorowego, ale zalecana jest również odpowiednia profilaktyka. Jeśli pacjent otrzymał w skali 0 punktów, prawdopodobieństwo ŻChZZ jest bardzo małe i nie zaleca się profilaktyki farmakologicznej i mechanicznej – z wyjątkiem wczesnego uruchamiania. W przypadku gdy wynik wynosi 1-2 punkty zalecana jest profilaktyka mechaniczna. Jeśli pacjent otrzymał 3-4 punkty, a ryzyko powikłań krwotocznych jest małe, zaleca się wdrożenie profilaktyki farmakologicznej lub mechanicznej.
Źródło bibliograficzne	Piotrkowska R, Jarzynkowski P, Książek J. Opis wybranych narzędzi diagnostycznych w ocenie ryzyka żyłnej choroby zakrzepowo-zatorowej. Pielęgniarstwo XXI wieku 2016;15,1:5-8.
Źródło on-line	https://medycynaistatystyka.pl/zmodyfikowana-skala-capriniego
Przykład 6.	
Nazwa skali w języku polskim	III.1.C.6. Skala oceny rany nowotworowej
Nazwa skali w języku angielskim Nazwa skali w języku angielskim (<i>Jeśli dotyczy</i>)	Malignant Cutaneous Wound – MCW
Autor/ autorzy wersji oryginalnej Nazwisko i imię	Haisfield-Wolfe Mary Ellen, Baxendale-Cox Lynn M. [1]
Krótką charakterystykę skali / Zakres badany skalą/ Dotychczasowe wykorzystanie skali	Skala oceniająca głębokość i poziom uszkodzenia tkanek, szczególnie ran nowotworowych [1-3]

Źródło bibliograficzne	Haisfield-Wolfe ME, Baxendale-Cox LM. Staging of malignant cutaneous wounds: a pilot study. <i>Oncol Nurs Forum</i> 1999;26(6):1055–1064. Bazaliński D, Więch P, Chmiel Z. i wsp. Metody oceny i postępowanie z raną nowotworową – przegląd piśmiennictwa. <i>Leczenie Ran</i> 2011;8(4):103–115. Grocott P, Browne N, Richardson A. Paliatywne leczenie ran: optymalizacja stosowania systemów klasyfikacyjnych. <i>Polska Medycyna Paliatywna</i> 2004;1:45–56. Seaman S. Management of Malignant Fungating Wounds in Advanced Cancer Seminars in Oncology Nursing, 2006;22,3:185–193. Haisfield-Wolfe ME, Rund C. Malignant cutaneous wounds: developing education for hospice, oncology and wound care nurses. <i>International Journal of Palliative Nursing</i> 2002;8,2:1-6.
Źródło on-line	https://daspecialistow.mojarana.pl/ktualności/ocena-rany-nowotworowej
Przykład 7.	
Nazwa skali w języku polskim	III.1.C.7. Badanie Zmian Skórnych Wokół Stomii
Nazwa skali w języku angielskim Nazwa skali w języku angielskim (Jeśli dotyczy)	Studio Alterazioni Cutanee Stomali - SACS
Autor/ autorzy wersji oryginalnej Nazwisko i imię	<i>Bosio G., Pisani F., Fonti A., Scrocca A., Morandell C., Anselmi L., Antonini M., Militello G., Mastronicola G., Gasperini S., Lucibello L.</i>
Krótką charakterystykę skali / Zakres badany skalą/ Dotychczasowe wykorzystanie skali	Narzędzie pozwalające na wprowadzenie ustandaryzowanej terminologii służącej ocenie i klasyfikacji zmian skórnych wokół stomii oraz ich lokalizacji. Uniwersalny system pozwalający na obiektywną ocenę zmian skórnych wokół stomii. W pierwszej kolejności należy ocenić zmianę skórną, którą oznaczamy literą L. Istnieje 5 kategorii zmian. Następnie topografię czyli położenie zmiany względem śluzówki stomii, którą oznaczamy literą T w pięciostopniowej skali. Topografia wskazuje kwadranty okołostomijne, na których znajduje się zmiana. Przy wyznaczaniu kwadrantów stosujemy orientację wg tarczy zegara.
Źródło bibliograficzne	Bosio G, Pisani F, Fonti A. et. al. Studio osservazionale multicentrico sulle alterazioni cutanee post-enterostomie (SACS). <i>Classificazione delle alterazioni peristomali</i> . <i>G Chir</i> 2006;27,617:251-254. Antonini M, Militello G, Manfreda S. et al. A revised version of the original SACS scale for peristomal skin disorders classification. <i>World Council of Enterostomal Therapists Journal</i> , 2016; 36,3: 22-29.
Źródło on-line	https://pts.pl/narzedzie-sacs/
Przykład 8.	
Nazwa skali w języku polskim	III.1.C.8. Skala Ransona/ kryteria Ransona
Nazwa skali w języku angielskim Nazwa skali w języku angielskim (Jeśli dotyczy)	Ranson scale/Ranson criteria
Autor/ autorzy wersji oryginalnej Nazwisko i imię	John Ranson
Krótką charakterystykę skali / Zakres badany skalą/ Dotychczasowe wykorzystanie skali	Skala Ransona to kryteria rozpoznania i oceny przebiegu ostrego zapalenia trzustki. Ocena dokonywana jest po przyjęciu pacjenta do szpitala, a po raz drugi po upływie 48 godzin. Kryteria Ransona obejmują 11 klinicznych i laboratoryjnych parametrów, których oceny dokonuje się dwukrotnie w trakcie tej samej hospitalizacji.

Źródło bibliograficzne	Basit H, Ruan GJ, Mukherjee S. Ranson Criteri. StatPearls [Internet]. Treasure Island (FL): StatPearls Publishing; 2022 Jan.2021 Sep 28.
Źródło on-line	https://medycynaistatystyka.pl/kryteria-ransona
Przykład 9.	
Nazwa skali w języku polskim	III.1.C.9.Podstawowa ocena zaawansowania i ciężkości zakażenia w zespole stopy cukrzycowej
Nazwa skali w języku angielskim Nazwa skali w języku angielskim (<i>Jeśli dotyczy</i>)	The perfusion, extent, depth, infection and sensation -PEDIS
Autor/ autorzy wersji oryginalnej Nazwisko i imię	International Working Group of the Diabetic Foot (IWGDF)
Krótką charakterystykę skali / Zakres badany skalą/ Dotychczasowe wykorzystanie skali	Skala PEDIS ocenia ukrwienie kończyny, wielkość i głębokość rany, obecność zakażenia i utratę czucia, wyodrębniając 4 stopnie zaawansowania zmian klinicznych zespołu stopy cukrzycowej. Została opracowana głównie do celów badawczych i nie została jeszcze zwalidowana w praktyce klinicznej pod względem rokowania. pod względem klinicznym.
Źródło bibliograficzne	Chuan F, Tang K, Jiang P, Zhou B, He X. Reliability and validity of the perfusion, extent, depth, infection and sensation (PEDIS) classification system and score in patients with diabetic foot ulcer. LoS One. 2015 Apr 13;10(4):e0124739
Źródło on-line	https://www.mp.pl/interna/table/B16.13.4-4 .

III.2. Chirurgia i pielęgniarstwo chirurgiczne

Łukasz Murlikiewicz, Sylwia Benirowska

*Akademia Mazowiecka w Płocku, Collegium Medicum, Wydział Nauk o Zdrowiu,
Katedra Zintegrowanej Opieki Medycznej, Zakład Pielęgniarstwa*

III.2.A. Wykaz skal powszechnie stosowanych

- III. 2. A. 1. Trauma Index
- III. 2. A. 2. Skala Glasgow-Blatchford
- III. 2. A. 3. Skale ryzyka krwawienia podczas leczenia przeciwkrzepliwego (HAS- BLED)
- III. 2. A. 4. Skala Balthazara (CTSI)
- III. 2. A. 5. Skale oceny lęku przedoperacyjnego
- III. 2. A 6. Skala Boston - Ocena przygotowania jelita do kolonoskopii (BBPS)
- III. 2. A. 7. Klasyfikacja Forresta do oceny ryzyka nawrotu krwawienia z gopp
- III. 2. A. 8. Klasyfikacja Los Angeles oceny nasilenia nadżerkowego zapalenia przełyku.
- III. 2. A. 9. Skala Padewska Oceny Ryzyka (ŻChZZ)
- III. 2. A. 10. Skala oceny nasilenia objawów nietrzymania stolca: Skala Jorge-Wexnera (Skala Cleveland)
- III. 2. A. 11. Skala oceny nasilenia objawów nietrzymania stolca: Skala Rockwooda –Fecal Incontinence Severity Index (FISI)
- III. 2. A. 12. Ocena stanu obrażeń u pacjenta w okresie pourazowym (RTS)

III.2.A. Wykaz skal powszechnie stosowanych

Przykład 1.	
Nazwa skali w języku polskim	Skala ciężkości urazów
Nazwa skali w języku angielskim(<i>Jeśli dotyczy</i>)	III.2.A.1. Trauma Index
Autor/ autorzy wersji oryginalnej Nazwisko i imię	Kirkpatrick JR, Youmans RL. Trauma Index: An aide to the evaluation of injury victims. J Trauma. 1971;11:711-14
Krótką charakterystyka skali / Zakres badania skalą/ Dotychczasowe wykorzystanie skali	Skala ma zastosowanie podczas szybkiej oceny stanu pacjenta po urazie. Wskaźnik urazu pozwala na szybką ocenę na podstawie punktacji – 1 punkt oznacza uraz mały, (3-4) punkty – uraz umiarkowany, natomiast 6 – uraz duży.
Źródło bibliograficzne	1. Nino Šikić, MD, Želimir Korać, PhD, Ivan Krajačić, MD, Josip Žunić, PhD, War Abdominal Trauma: Usefulness of Penetrating Abdominal Trauma Index, Injury Severity Score, and Number of Injured Abdominal Organs as Predictive Factors, <i>Military Medicine</i>, Volume 166, Issue 3, March 2001, s. 226–230 2. Milholland AV, Cowley RA, Sacco WJ, Development and prospective study of an Anatomical Index and an Acute Trauma Index, <i>The American Surgeon</i>, 01 Apr 1979, s.246-254 3. Kahraman, Sibel MD; Hu, Peter MS; Stein, Deborah M. MD, MPH; Stansbury, Lynn G. MD, MPH; Dutton, Richard P. MD, MBA; Xiao, Yan PhD; Hess, John R. MD, MPH; Scalea, Thomas M. MD, Dynamic Three-Dimensional Scoring of Cerebral Perfusion Pressure and Intracranial Pressure Provides a Brain Trauma Index That Predicts Outcome in Patients With Severe Traumatic Brain Injury, <i>The Journal of Trauma</i>, March 2011 s. 547-553 4. Hedges JR, Sacco WJ, Champion HR, An analysis of prehospital care of blunt trauma, <i>The Journal of Trauma</i>, 01 Dec 1982, 22(12):989-993 5. William J.Sacco Arthur V.Milholland William P.Ashman Conrad L.Swann-Larry M.Sturdivan R.Adams Cowley Howard R.Champion William Gill William B.Long T.C.McAslan, <i>Computers in Biology and Medicine</i> Volume 7, Issue 1, January 1977, s. 9-20 6. Aldemir M , Taçyildiz I, Girgin S, Predicting Factors for Mortality in the Penetrating Abdominal Trauma, <i>Acta Chirurgica Belgica</i> ,2004, s. 429-434 7. Edward E. Cornwell III M.D., William R. Dougherty M.D., Thomas V. Berne M.D., George Velmahos M.D., Ph.D., James A. Murray M.D., Santiago Chahwan M.D., Howard Belzberg M.D., Andres Falabella M.D., Irma R. Morales R.N., Juan Asensio M.D. Demetrios Demetriades M.D., Ph.D., Duration of antibiotic prophylaxis in high-risk patients with penetrating abdominal trauma: A prospective randomized trial, <i>Journal of Gastrointestinal Surgery</i> , 1999,648–653
Przykład 2.	
Nazwa skali w języku polskim	III.2.A.2. Glasgow-Blatchford Score
Nazwa skali w języku angielskim(<i>Jeśli dotyczy</i>)	Glasgow-Blatchford Bleeding Score

Chirurgia i pielęgniarstwo chirurgiczne

Autor/ autorzy wersji oryginalnej Nazwisko i imię	Oliver Blatchford, MD, PhD
Krótką charakterystyka skali / Zakres badany skalą/ Dotychczasowe wykorzystanie skali	Skala ma zastosowanie w ocenie ryzyka krwawienia u pacjentów przed badaniem endoskopowym. Pacjent otrzymujący od 0 do 1 punktów nie wymaga hospitalizacji, badanie endoskopowe można wykonać w warunkach ambulatoryjnych- planowych. Chorzy z wynikiem powyżej 2 punktów wymagają hospitalizacji.
Źródło bibliograficzne	1. Rahman A, Guan J, Khalid S, Munaf A, Mohammad S, Idrisov E, Xiaoping H, Machavarapu A, Abusaada K, Both Full Glasgow-Blatchford Score and Modified Glasgow-Blatchford Score Predict the Need for Intervention and Mortality in Patients with Acute Lower Gastrointestinal Bleeding, <i>Digestive Diseases and Sciences</i> 2018 63, s. 3020–3025 2. Kim M.S, Choi J, Won ChS, AIMS65 scoring system is comparable to Glasgow-Blatchford score or Rockall score for prediction of clinical outcomes for non-variceal upper gastrointestinal bleeding, <i>BMC Gastroenterology</i> ,2019, Article number: 136 3. Custovic N, Husic-Selimovic A, Srsen N, Prohic D, Comparison of Glasgow-Blatchford Score and Rockall Score in Patients with Upper Gastrointestinal Bleeding, <i>Med Arch.</i> 2020 ; 74(4): 270–274. 4. Mohamed D, Abdel Rahman A, Glasgow-Blatchford versus Rockall Scoring Systems for Predicting Outcomes of Patients with Upper Gastrointestinal Bleeding, <i>American Journal of Nursing Research</i>, 2021, Vol. 9, No. 6, 191-199 5. Duan Z, Zhou SW, Niu Z, Use of the Glasgow-Blatchford score during the COVID-19 pandemic needs more rigorous research, <i>Endoscopy</i> 2021; 53(02): 209
Przykład 3.	
Nazwa skali w języku polskim	III.2.A.3. Skala HAS-BLED (znana również jako skala krwawień Birmingham)
Nazwa skali w języku angielskim(<i>Jeśli dotyczy</i>)	HAS- BLED
Autor/ autorzy wersji oryginalnej Nazwisko i imię	Ron Pisters 1, Deirdre A Lane, Robby Nieuwlaat, Cees B de Vos, Harry J G M Crijns, Gregory Y H Lip
Krótką charakterystyka skali / Zakres badany skalą/ Dotychczasowe wykorzystanie skali	HAS-BLED (Birmingham) ¹ ma zastosowanie w ocenie ryzyka krwawień u chorych z migotaniem przedsionków w trakcie terapii przeciwkrzepliwych antagonistami witaminy K. Duże ryzyko krwawienia występuje przy wyniku poniżej 3 punktów.
Źródło bibliograficzne	1. Zhu W , He W, Guo L, Wang X, Hong K, The HAS-BLED Score for Predicting Major Bleeding Risk in Anticoagulated Patients With Atrial Fibrillation: A Systematic Review and Meta-analysis, <i>Clin Cardiol</i>, 2015 Sep;38(9):555-61 2. Lip GY, Frison L, Halperin JL, Lane DA. Comparative validation of a novel risk score for predicting bleeding risk in anticoagulated patients with atrial fibrillation: the HAS-BLED (Hypertension, Abnormal Renal/Liver Function, Stroke, Bleeding History or Predisposition, Labile INR, Elderly, Drugs/Alcohol Concomitantly) score. <i>J Am Coll Cardiol.</i> 2011 Jan 11;57(2):173-80

	3. Gao X, Cai X, Yang Y, Zhou Y, Zhu W. Diagnostic Accuracy of the HAS-BLED Bleeding Score in VKA- or DOAC-Treated Patients With Atrial Fibrillation: A Systematic Review and Meta-Analysis. <i>Front Cardiovasc Med.</i> 2021;8:757087 4. Zeng J, Yu P, Cui W, Wang X, Ma J, Zeng C. Comparison of HAS-BLED with other risk models for predicting the bleeding risk in anticoagulated patients with atrial fibrillation: A PRISMA-compliant article. <i>Medicine (Baltimore).</i> 2020 Jun 19;99 5. Mueller K, Bernaitis N, Badrick T, Anoopkumar-Dukie S. HAS-BLED Predicts Warfarin Control in Australian Patients treated for Deep Vein Thrombosis. <i>Basic Clin Pharmacol Toxicol.</i> 2017 Mar;120(3):299-302
Przykład 4.	
Nazwa skali w języku polskim	III.2.A.4. ISkala Balthazara
Nazwa skali w języku angielskim(<i>Jeśli dotyczy</i>)	CTSI (Computed Tomography Severity Index) - skala Balthazara Balthazar computed tomography severity index
Autor/ autorzy wersji oryginalnej Nazwisko i imię	Balthazar EJ
Krótką charakterystykę skali / Zakres badanej skali/ Dotychczasowe wykorzystanie skali	Skala Balthazara ma zastosowanie podczas oceny radiologicznej rozległości martwicy trzustki, wykorzystywana jest podczas opisu tomografii komputerowej jamy brzusznej.
Źródło bibliograficzne	1. Petrescu GS, Georgescu I, Petrescu AM, Rădulescu D, Petrescu MO, Pătrașcu Ș. Balthazar Score and Neutrophil-Lymphocytes Ratio in Acute Pancreatitis. <i>Curr Health Sci J.</i> 2019 Jul-Sep;45(3):316-320 2. Cheng T, Han TY, Liu BF, Pan P, Lai Q, Yu H, Cao Y. Use of Modified Balthazar Grades for the Early Prediction of Acute Pancreatitis Severity in the Emergency Department. <i>Int J Gen Med.</i> 2022;15:1111-1119 3. Leung TK, Lee CM, Lin SY, Chen HC, Wang HJ, Shen LK, Chen YY. Balthazar computed tomography severity index is superior to Ranson criteria and APACHE II scoring system in predicting acute pancreatitis outcome. <i>World J Gastroenterol.</i> 2005 Oct 14;11(38):6049-52 4. Kiyak M, Tanoglu A. Comparison of the Efficacy of Balthazar Score and C-Reactive Protein-Albumin Ratio for Determination of Acute Pancreatitis Severity. <i>Curr Health Sci J.</i> 2022 Jan-Mar;48(1):81-87 5. Yencilek E, Telli S, Tekesin K, Ozgür A, Cakır O, Türkoğlu O, Meriç K, Simşek M. The efficacy of diffusion weighted imaging for detection of acute pancreatitis and comparison of subgroups according to Balthazar classification. <i>Turk J Gastroenterol.</i> 2014 Oct;25(5):553-7
Przykład 5	
Nazwa skali w języku polskim	III.2.A.5. Skale oceny lęku przedoperacyjnego
Nazwa skali w języku angielskim Nazwa skali w języku angielskim(<i>Jeśli dotyczy</i>)	State Trait Anxiety Inventory (STAI-X1- STAI – X2)
Autor/ autorzy wersji oryginalnej Nazwisko i imię	Charles Spielberger STAI, R.L. Gorsuch, and R.E. Lushene

Krótką charakterystyka skali / Zakres badany skalą/ Dotychczasowe wykorzystanie skali	State Trait Anxiety Inventory służy do oceny lęku przed zabiegiem operacyjnym. Zawiera dwie niezależne podskale, na które składa się 40 pozycji: 20 z nich służy ocenie lęku — stanu (podskala STAI-X1), czyli lęku uwarunkowanego sytuacyjnie, odczuwanego w chwili badania, kolejnych 20 służy ocenie lęku — cechy (podskala STAI-X2), rozumianego jako względnie stała cecha osobowości. Wynik minimalny to 20 punktów, maksymalny — 80 punktów. Wyższa liczba punktów świadczy o większym poziomie lęku.
Źródło bibliograficzne	1. Kim YH, Choi WJ. Effect of preoperative anxiety on spectral entropy during induction with propofol. <i>Korean J Anesthesiol.</i> 2013 Aug;65(2):108-13 2. Katsohiraki M, Pouloupoulou S, Fyrfiris N, Koutelekos I, Tsiotinou P, Adam O, Vasilopoulou E, Kapritsou M. Evaluating Preoperative Anxiety Levels in Patients Undergoing Breast Cancer Surgery. <i>Asia Pac J Oncol Nurs.</i> 2020 Oct-Dec;7(4):361-364 3. Rocca P, Cocuzza E, Rasetti R, Rocca G, Zanalda E, Bogetto F. Predictors of psychiatric disorders in liver transplantation candidates: logistic regression models. <i>Liver Transpl.</i> 2003 Jul;9(7):721-6 4. Sargin M, Uluer M. The effect of pre-procedure anxiety on sedative requirements for sedation during upper gastrointestinal endoscopy. <i>Turk J Surg.</i> 2020 Dec;36(4):368-373 5. Płotek W, Pielok J, Cybulski M, Samborska R. Emotional processes in patients undergoing coronary artery bypass graft surgeries with extracorporeal circulation in view of selected indicators of the inflammatory condition. <i>Med Sci Monit.</i> 2015 Jan 9;21:105-1
Przykład 6	
Nazwa skali w języku polskim	III.2.A.6. Skala boston
Nazwa skali w języku angielskim Nazwa skali w języku angielskim (<i>Jeśli dotyczy</i>)	The Boston Bowel Preparation Scale
Autor/ autorzy wersji oryginalnej Nazwisko i imię	Edwin J. Lai, MD, Audrey H. Calderwood, MD, Gheorghe Doros, PhD, Oren K. Fix, MD, MSc, and Brian C. Jacobson, MD, MPH, FASGE
Krótką charakterystyka skali / Zakres badany skalą/ Dotychczasowe wykorzystanie skali	Skala Boston stosowana jest do oceny przygotowania jelita grubego do badania kolonoskopowego. BBPS opiera się na ocenie każdego z trzech segmentów jelita grubego: lewego - odbytnica, esica i zstępnica, środkowego - zagięcie wątrobowe, poprzeczna, zagięcie śledzionowe
Źródło bibliograficzne	1. Lai EJ, Calderwood AH, Doros G, Fix OK, Jacobson BC. The Boston bowel preparation scale: a valid and reliable instrument for colonoscopy-oriented research. <i>Gastrointest Endosc.</i> 2009 Mar;69(3 Pt 2):620-5 2. Lu W, Zhou K, Cai C, He Y, Jiang H, Li X. Effects on BBPS score with bowel preparation time and dosage. <i>Medicine (Baltimore).</i> 2022 Jul 8;101(27) 3. Clark BT, Protiva P, Nagar A, Imaeda A, Ciarleglio MM, Deng Y, Laine L. Quantification of Adequate Bowel Preparation for Screening or Surveillance Colonoscopy in Men. <i>Gastroenterology.</i> 2016 Feb;150(2):396-405 4. Jain D, Momeni M, Krishnaiah M, Anand S, Singhal S. Importance of reporting segmental bowel preparation scores during colonoscopy in clinical practice. <i>World J Gastroenterol.</i> 2015 Apr 7;21(13):3994-9

	5. Calderwood AH, Jacobson BC. Comprehensive validation of the Boston Bowel Preparation Scale. <i>Gastrointest Endosc.</i> 2010 Oct;72(4):686-92 6. Dikkanoglu B, Duman AE, Hülaga S. Effect of physician-provided education on the quality of bowel preparation. <i>Acta Gastroenterol Belg.</i> 2021 Jul-Sep;84(3):407-41
Przykład 7	
Nazwa skali w języku polskim	III.2.A.7. Klasyfikacja Forresta
Nazwa skali w języku angielskim Nazwa skali w języku angielskim(<i>Jeśli dotyczy</i>)	Forrest classification
Autor/ autorzy wersji oryginalnej Nazwisko i imię	John A.H. Forrest
Krótko charakterystyka skali / Zakres badany skalą/ Dotychczasowe wykorzystanie skali	Skala Forresta – ma zastosowanie w klasyfikacji krwawienia z górnego odcinka przewodu pokarmowego. Używana jest do celów porównawczych oraz kwalifikacji pacjentów do leczenia endoskopowego.
Źródło bibliograficzne	1. Gralnek IM, Dumonceau JM, Kuipers EJ, Lanas A, Sanders DS, Kurien M, Rotondano G, Hucl T, Dinis-Ribeiro M, Marmo R, Racz I, Arezzo A, Hoffmann RT, Lesur G, de Franchis R, Aabakken L, Veitch A, Radaelli F, Salgueiro P, Cardoso R, Maia L, Zullo A, Cipolletta L, Hassan C. Diagnosis and management of nonvariceal upper gastrointestinal hemorrhage: European Society of Gastrointestinal Endoscopy (ESGE) Guideline. <i>Endoscopy.</i> 2015 Oct;47(10):a1-46 2. Yen HH, Wu PY, Wu TL, Huang SP, Chen YY, Chen MF, Lin WC, Tsai CL, Lin KP. Forrest Classification for Bleeding Peptic Ulcer: A New Look at the Old Endoscopic Classification. <i>Diagnostics (Basel).</i> 2022 Apr 24;12(5) 3. Lan T, Tong H, Qian S, Wei B, Huang Z, Wu H, Tan Q, Gao J, Bai S, Gong H, Jiang T, Yang J, Zhang Q, Hu B, Tang C. Prophylactic transcatheter angiographic embolization reduces Forrest Iia ulcer rebleeding: A retrospective study. <i>Medicine (Baltimore).</i> 2021 Mar 19;100(11) 4. Yang EH, Wu CT, Kuo HY, Chen WY, Sheu BS, Cheng HC. The recurrent bleeding risk of a Forrest IIc lesion at the second-look endoscopy can be indicated by high Rockall scores ≥ 6. <i>Surg Endosc.</i> 2020 Apr;34(4):1592-1601 5. Lee JY, Kim CG, Cho SJ, Kim YI, Choi IJ. Is the Reinitiation of Antiplatelet Agents Safe at 1 Week after Gastric Endoscopic Submucosal Dissection? Assessment of Bleeding Risk Using the Forrest Classification. <i>Gut Liver.</i> 2017 Jul 15;11(4):489-496 6. Kim DS, Jung Y, Rhee HS, Lee SJ, Jo YG, Kim JH, Park JM, Chung IK, Cho YS, Lee TH, Park SH, Kim SJ. Usefulness of the Forrest Classification to Predict Artificial Ulcer Rebleeding during Second-Look Endoscopy after Endoscopic Submucosal Dissection. <i>Clin Endosc.</i> 2016 May;49(3):273-8
Przykład 8	
Nazwa skali w języku polskim	III.2.A.8. Klasyfikacja Los Angeles
Nazwa skali w języku angielskim Nazwa skali w języku angielskim(<i>Jeśli dotyczy</i>)	The Los Angeles Classification I for severity grading of reflux esophagitis

Chirurgia i pielęgniarstwo chirurgiczne

Autor/ autorzy wersji oryginalnej Nazwisko i imię	Lars R. Lundell, MD, PhD David Armstrong, MA, MB
Krótką charakterystyka skali / Zakres badany skalą/ Dotychczasowe wykorzystanie skali	Klasyfikacja Los Angeles służy do oceny nasilenia nadżerkowego zapalenia przełyku oraz ocena nasilenia zmian w chorobie refluksowej przełyku.
Źródło bibliograficzne	1. Kasyap AK, Sah SK, Chaudhary S. Clinical spectrum and risk factors associated with asymptomatic erosive esophagitis as determined by Los Angeles classification: A cross-sectional study. PLoS One. 2018;13(2) 2. Lundell LR, Dent J, Bennett JR, Blum AL, Armstrong D, Galmiche JP, Johnson F, Hongo M, Richter JE, Spechler SJ, Tytgat GN, Wallin L. Endoscopic assessment of oesophagitis: clinical and functional correlates and further validation of the Los Angeles classification. Gut. 1999 Aug;45(2):172-80 3. Lee SH, Jang BI, Kim KO, Jeon SW, Kwon JG, Kim EY, Jung JT, Park KS, Cho KB, Kim ES, Park CG, Yang CH. Endoscopic experience improves interobserver agreement in the grading of esophagitis by Los Angeles classification: conventional endoscopy and optimal band image system. Gut Liver. 2014 Mar;8(2):154-9 4. Nguyen AD, Spechler SJ, Shuler MN, Souza RF, Dunbar KB. Unique Clinical Features of Los Angeles Grade D Esophagitis Suggest That Factors Other Than Gastroesophageal Reflux Contribute to its Pathogenesis. J Clin Gastroenterol. 2019 Jan;53(1):9-14 5. Junko F, Moore D, Omari T, Seiboth G, Abu-Assi R, Hammond P, Couper R. Multichannel impedance monitoring for distinguishing nonerosive reflux esophagitis with minor changes on endoscopy in children. Ther Adv Gastrointest Endosc. 2021 Jan-Dec;14
Przykład 9	
Nazwa skali w języku polskim	III.2.A.9. Skala Padewska -Oceny Ryzyka ŻChZZ
Nazwa skali w języku angielskim Nazwa skali w języku angielskim (<i>Jesli dotyczy</i>)	The Padua Prediction Score was developed to estimate risk of venous thromboembolism (VTE)
Autor/ autorzy wersji oryginalnej Nazwisko i imię	S Barbar I, F Noventa, V Rossetto, A Ferrari, B Brandolin, M Perlati, E De Bon, D Tormene, A Pagnan, P Prandoni
Krótką charakterystyka skali / Zakres badany skalą/ Dotychczasowe wykorzystanie skali	Skala Padewska jest stosowana w ocenie ryzyka wystąpienia żyłnej choroby zakrzepowo-zatorowej (ŻChZZ) u chorych hospitalizowanych.
Źródło bibliograficzne	1. Wilkowska A, Kujawska-Danecka H, Hajduk A, Ryzyko i profilaktyka żyłnej choroby zakrzepowo-zatorowej u pacjentów hospitalizowanych z powodu zaburzeń psychicznych. Przegląd badań, Psychiatr. Pol. 2018; 52(3): 421–435 2. Nowicki GJ, Chrzan-Rodak A, Barańska M, Ślusarska BJ, Barbara Niedorys B, Zboina B, Risk of venous thromboembolism in patients hospitalized in an orthopedic department, Pielęgniarstwo Chirurgiczne i Angiologiczne 2021; 1: 51-59

	3. Ciebiada M, Barylski M, Kierszniewska-Stępień D, Górską-Ciebiada M, Profilaktyka pierwotna żylną choroby zakrzepowo-zatorowej u osób w podeszłym wieku, Geriatria 2012; 6: 144-152 4. Windyga J, Profilaktyka i leczenie żylną choroby zakrzepowo-zatorowej u pacjentów chorych na nowotwór złośliwy niepoddawanych operacjom chirurgicznym, Via Medica, y 2015, volume 65, number 4, 257–265 5. Windyga J, Profilaktyka i leczenie żylną choroby zakrzepowo-zatorowej u chorych na raka medycznego, Journal of Oncology 2015;65(4):257-265
Przykład 10	
Nazwa skali w języku polskim	III.2.A.10. Skala oceny nasilenia objawów nietrzymania stolca
Nazwa skali w języku angielskim Nazwa skali w języku angielskim(<i>Jeśli dotyczy</i>)	Jorge-Wexnera (Skala Cleveland)
Autor/ autorzy wersji oryginalnej Nazwisko i imię	Jorge J.M., Wexner S.D
Krótką charakterystykę skali / Zakres badany skalą/ Dotychczasowe wykorzystanie skali	Skala Jorge-Wexnera (Skala Cleveland) ma zastosowanie przy ocenie nietrzymania stolca. Składa się z pięciu punktów, pacjent musi udzielić odpowiedzi na warianty: nigdy, rzadko, czasami, często, zawsze. Wynik 0 oznacza doskonałą kontrolę nad trzymaniem stolca, a 20 punktów świadczy o całkowitym nietrzymaniu stolca.
Źródło bibliograficzne	1. Devesa JM, Vicente R, Abairra V. Visual analogue scales for grading faecal incontinence and quality of life: their relationship with the Jorge-Wexner score and Rockwood scale. Tech Coloproctol. 2013 Feb;17(1):67-71. 2. Fonseca AM, Meinberg MF, Lucas DV, Monteiro MV, Figueiredo EM, Fonseca L, Filho AL. Cultural adaptation and validation of the Wexner scale in patients with anal incontinence in a Brazilian population. Int Urogynecol J. 2016 Jun;27(6):959-63 3. Heitmann PT, Rabbitt P, Schloithe A, Patton V, Skuza PP, Watchow DA, Dinning PG. Relationships between the results of anorectal investigations and symptom severity in patients with faecal incontinence. Int J Colorectal Dis. 2019 Aug;34(8):1445-1454 4. García-Botello S, Garcés-Albir M, Espi-Macías A, Moro-Valdezate D, Pla-Martí V, Martín-Arevalo J, Ortega-Serrano J. Sphincter damage during fistulotomy for perianal fistulae and its relationship with faecal incontinence. Langenbecks Arch Surg. 2021 Nov;406(7):2497-2505 5. Picaud O, Beyer-Berjot L, Parc Y, Karsenty G, Creavin B, Berdah S, Lefevre JH. Laparoscopic rectal dissection preserves erectile function after ileal pouch-anal anastomosis: a two-centre study. Colorectal Dis. 2021 Jan;23(1):123-131 6. Lamblin G, Bouvier P, Damon H, Chabert P, Moret S, Chene G, Mellier G. Long-term outcome after overlapping anterior anal sphincter repair for fecal incontinence. Int J Colorectal Dis. 2014 Nov;29(11):1377-83 7. Winiarski M, Józwiak D, Pusty M, Dziki A. Zadowolenie z życia po operacji wypadania odbytnicy. Pol Przegl Chir . 2013 styczeń; 85 (1) :29-34
Przykład 11	
Nazwa skali w języku polskim	III.2.A.11. Skala oceny nasilenia objawów nietrzymania stolca
Nazwa skali w języku angielskim Nazwa skali w języku angielskim(<i>Jeśli dotyczy</i>)	Rockwooda –Fecal Incontinence Severity Index (FISI)

Autor/ autorzy wersji oryginalnej Nazwisko i imię	T H Rockwood ¹ , J M Church, J W Fleshman, R L Kane, C Mavrantonis, A G Thorson, S D Wexner, D Bliss, A C Lowry
Krótką charakterystyka skali / Zakres badany skalą/ Dotychczasowe wykorzystanie skali	Narzędzie, które może być wykorzystane do oceny nasilenia nietrzymania stolca.
Źródło bibliograficzne	1. Lamblin G, Bouvier P, Damon H, Chabert P, Moret S, Chene G, Mellier G. Long-term outcome after overlapping anterior anal sphincter repair for fecal incontinence. <i>Int J Colorectal Dis.</i> 2014 Nov;29(11):1377-83 2. Kucukbas M, Selçuk S, Asoglu MR, Akdemir Y, Karateke A, Cam C. Validation of the Fecal Incontinence Severity Index in a Turkish Population. <i>Female Pelvic Med Reconstr Surg.</i> 2016 Jul-Aug;22(4):283-6 3. Hoen LA, Utomo E, Schouten WR, Blok BF, Korfage IJ. The fecal incontinence quality of life scale (FIQL) and fecal incontinence severity index (FISI): Validation of the Dutch versions. <i>Neurourol Urodyn.</i> 2017 Mar;36(3):710-715. 4. Geynisman-Tan J, Kenton K, Leader-Cramer A, Dave B, Bochenska K, Mueller M, Collins SA, Lewicky-Gaup C. Anal Penetrative Intercourse as a Risk Factor for Fecal Incontinence. <i>Female Pelvic Med Reconstr Surg.</i> 2018 May-Jun;24(3):252-255 5. Sileri P, Franceschilli L, Cadeddu F, De Luca E, D'Ugo S, Tognoni V, Camperchioli I, Benavoli D, Di Lorenzo N, Gaspari AL, Gentileschi P. Prevalence of defaecatory disorders in morbidly obese patients before and after bariatric surgery. <i>J Gastrointest Surg.</i> 2012 Jan;16(1):62-6 6. Demir N, Yuruyen M, Atay K, Yavuzer H, Hatemi I, Doventas A, Erdinciler DS, Dobrucali A. Prevalence of fecal incontinence and associated risk factors in elderly outpatients: a cross-sectional study. <i>Aging Clin Exp Res.</i> 2017 Dec;29(6):1165-1171 7. Zutshi M, Salcedo L, Hammel J, Hull T. Anal physiology testing in fecal incontinence: is it of any value?. <i>Int J Colorectal Dis.</i> 2010 Feb;25(2):277-82
Przykład 12	
Nazwa skali w języku polskim	III.2.A.12. Ocena stanu obrażeń u pacjenta w okresie pourazowym.
Nazwa skali w języku angielskim/Nazwa skali w języku angielskim(<i>Jeśli dotyczy</i>)	Revised Trauma Score (RTS)
Autor/ autorzy wersji oryginalnej Nazwisko i imię	H R Champion ¹ , W J Sacco, W S Copes, D S Gann, T A Gennarelli, M E Flanagan
Krótką charakterystyka skali / Zakres badany skalą/ Dotychczasowe wykorzystanie skali	RTS (Revised Trauma Score) jest wykorzystywana do szybkiego określania stanu pacjenta po ciężkim urazie (polytrauma) i prawdopodobieństwa jego przeżycia. Skala RTS opiera się na trzech podstawowych parametrach fizjologicznych: częstości oddechu, skurczowym ciśnieniu tętniczym krwi i punktacji w skali GCS.

Źródło bibliograficzne	1. Alvarez BD, Razente DM, Lacerda DA, Lothar NS, VON-Bahten LC, Stahlschmidt CM. Analysis of the Revised Trauma Score (RTS) in 200 victims of different trauma mechanisms. <i>Rev Col Bras Cir.</i> 2016 Sep-Oct;43(5):334-3402. Galvagno SM Jr, Massey M, Bouzat P, Vesselinov R, Levy MJ, Millin MG, Stein DM, Scalea TM, Hirshon JM. Correlation Between the Revised Trauma Score and Injury Severity Score: Implications for Prehospital Trauma Triage. <i>Prehosp Emerg Care.</i> 2019 Mar-Apr;23(2):263-2703. Orhon R, Eren SH, Karadayı S, Korkmaz I, Coşkun A, Eren M, Katrancioğlu N. Comparison of trauma scores for predicting mortality and morbidity on trauma patients. <i>Ulus Travma Acil Cerrahi Derg.</i> 2014 Jul;20(4):258-644. Kim SC, Kim DH, Kim TY, Kang C, Lee SH, Jeong JH, Park YJ, Lee SB, Lim D. The Revised Trauma Score plus serum albumin level improves the prediction of mortality in trauma patients. <i>Am J Emerg Med.</i> 2017 Dec;35(12):1882-18865. Ahmad HN. Evaluation of revised trauma score in polytraumatized patients. <i>J Coll Physicians Surg Pak.</i> 2004 May;14(5):286-9

III.3. Ortopedia i pielęgniarstwo ortopedyczne

Monika Tomaszewicz, Wojciech Kaszewski

*Akademia Mazowiecka w Płocku, Collegium Medicum, Wydział Nauk o Zdrowiu,
Katedra Zintegrowanej Opieki Medycznej, Zakład Pielęgniarstwa*

III. 3. A. Wybrane narzędzia standaryzowane

- III. 3. A. 1. Formularz Międzynarodowego Komitetu Dokumentacji Kolana (IKDC)
- III. 3. A. 2. Punktowa ocena stawu kolanowego - skala Lysholm & Gillquist
- III. 3. A. 3. Skala KOOS

III. 3. B. Przykłady skal stosowanych w innych państwach a niewalidowanych do warunków polskich

- III. 3. B. 1. The Tapper and Hoover grading system
- III. 3. B. 2. Harris Hip Score (HHS)
- III. 3. B. 3. Musculoskeletal Functional Assessment Questionnaire (MFA)
- III. 3. B. 4. The Activities of Daily Living Scale of the Knee Outcome Survey (ADLS)
- III. 3. B. 5. Lequesne Index of Severity – Knee (Lequesne ISK)
- III. 3. B. 6. Dreiser's functional index
- III. 3. B. 7. Hip distability and osteoarthritis outcome score (HOOS)
- III. 3. B. 8. Oxford Knee Score
- III. 3. B. 9. Modified Cincinnati Rating System
- III. 3. B. 10. Intermittent and constant osteoarthritis pain – hip or knee version (ICOAP)

III. 3. C. Wykaz skal powszechnie stosowanych

- III. 3. C. 1. Indeks WOMAC
- III. 3. C. 2. Skala SF-36
- III. 3. C. 3. Indeks bólowo-czynnościowy Lequesne'a
- III. 3. C. 4. Skala Laitinena

III.3.A. Wybrane narzędzia standaryzowane

IKDC 2000 (ang. International Knee Documentation Committee) - formularz oceny subiektywnej.

Skala Lysholma/ zmodyfikowana skala Lysholma (ang. Lysholm Knee Scoring Scale).

Punktowa ocena stawu kolanowego wg skali KOOS.

Grupa skal	ORTOPEDIA I PIELĘGNIARSTWO ORTOPEDYCZNE	
Nazwa skali w języku polskim	III.3.A.1. Formularz Międzynarodowego Komitetu Dokumentacji Kolana	
Nazwa skali w języku angielskim	The International Knee Documentation Committee Knee Ligament Standard Evaluation Form	
Skrót	IKDC	
Wersja skali	Formularz Subiektywnej Oceny Kolana IKDC2000	
Autor/ autorzy wersji oryginalnej	Nazwisko i imię	Amerykańskie Towarzystwo Ortopedyczne Medycyny Sportowej (American Orthopedic Society for Sports Medicine, AOSSM) i Europejskie Towarzystwo Traumatologii Sportowej, Chirurgii Kolana i Artroskopii (European Society of Sport Traumatology, Knee Surgery and Arthroscopy, ESSKA)
	Rok publikacji	b/d
	Źródło	Amerykańskie Towarzystwo Ortopedyczne Medycyny Sportowej (American Orthopedic Society for Sports Medicine, AOSSM) AOSSM: Anderson, A., Bergfeld, J., Boland, A. Dye, S., Feagin, J., Harner, C. Mohtadi, N. Richmond, J. Shelbourne, D., Terry, G.
Autor/ autorzy wersji walidowanej do warunków polskich	Nazwisko i imię	b/d
	Rok publikacji	b/d
	Źródło	b/d
Krótka charakterystyka skali	Zakres badanej skali	b/d
	Kryteria wejściowe do zastosowania skali, np. wynik w innej skali jako wprowadzający	b/d
	Struktura skali	Kwestionariusz badania zawiera pytania dotyczące (1) objawów, (2) aktywności sportowej i (3) funkcji kolana. Badania atestacyjne formularza potwierdziły jego wiarygodność, rzetelność i powtarzalność u chorych z uszkodzeniami więzadła krzyżowego przedniego (ang. anterior cruciate ligament, ACL) i więzadeł pobocznych, uszkodzeniami łąkoteczek, po zwichnięciach rzepki oraz ze zmianami zwyrodnieniowymi kolan. Tym samym skala IKDC dołączyła do grupy innych metod badania subiektywnego. IKDC jest obecnie jednym z najbardziej popularnych i najczęściej używanych kwestionariuszy.
	Orientacyjny czas badania	b/d

	Dotychczasowe wykorzystanie skali na podstawie doniesień naukowych i doświadczenia zawodowego	Do oceny pacjentów z uszkodzeniem stawu kolanowego. Piśmiennictwo: Anderson AF. Rating scales. W: Fu FH, Harner CD and Vince KL, eds., Knee Surgery. Baltimore: Williams & Wilkins; 1994: 275-96. Hefti F, Muller W, Jakob RP, Stubli HU. Evaluation of knee ligament injuries with the IKDC form. Knee Surg Sports Traumatol Arthroscopy 1993; 1: 226-34. Irrgang JJ, Anderson AF, Boland AL i wsp. Development and validation of the International Knee Documentation Committee Subjective Knee Form. Am J Sports Med 2001; 29: 600-13. Goradia VK, Grana WA. A comparison of outcomes at 2 to 6 years after acute and chronic anterior cruciate ligament reconstructions using hamstring tendon grafts. Arthroscopy 2001; 17: 383-92. Shelbourne KD, Gray T. Results of anterior cruciate ligament reconstruction based on meniscus and articular cartilage status at the time of surgery. Five- to fifteen-year evaluations. Am J Sports Med 2000; 28: 446-52.
Rekomendacje zastosowania skali	Wiek badanych	b/d
	Miejsce badanych	b/d
	Stan badanych	b/d
	Sytuacje	b/d
	Inne	b/d
Osoby, które mogą stosować skalę	Głównie specjaliści ortopedii i traumatologii, rehabilitacji, fizjoterapeuci.	
Dodatkowe kryteria zastosowania skali		Zgody wymagane na przeprowadzenie badania
Klucz do skali/interpretacja wyników	Formularz Subiektywnej Oceny Kolana, składa się z pytań dotyczących aktywności chorego oraz subiektywnych objawów chorobowych ze strony stawu kolanowego. Odpowiedzi na każde pytanie są oceniane z zastosowaniem liczebników porządkowych: ocenę 1 przypisuje się 17 odpowiedziom reprezentującym najniższy poziom czynności lub najwyższy poziom dolegliwości. Wynik w tym Formularzu uzyskuje się przez zsumowanie ocen odpowiedzi na poszczególne pytania, pomijając odpowiedź na pytanie 10, a następnie po transformacji tego wyniku do skali 0 do 100. Odpowiedzi punktowane są w skali 0-10. Wynik (Subiektywny Wskaźnik Kolana IKDC) jest zawarty między 0 a 100. Wskaźnik IKDC interpretuje się jako miarę funkcji stawu kolanowego, której wyższe wskaźniki wskazują na wyższy poziom aktywności i niższy poziom dolegliwości	
Formularz skali/ kwestionariusz		
Skala IKDC		
1. Jaki rodzaj czynności może Pani/Pan wykonywać bez bólu kolana?		
☐ bardzo intensywne czynności jak np. skoki, gra w koszykówkę, piłkę nożną	4	
☐ intensywne czynności jak ciężka praca fizyczna, jazda na nartach, tenis	3	
☐ umiarkowane czynności jak umiarkowana praca fizyczna, bieganie	2	
☐ lekkie czynności jak spacer, praca w domu lub ogrodzie	1	
☐ nie mogę wykonywać żadnej z powyższych czynności z powodu bólu kolana	0	

2. Jak często w ciągu ostatnich 4 tygodni odczuwał/a Pan/Pani ból kolana?		
0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 Stale ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ nigdy		
3. Jeśli odczuwał/a Pan/Pani ból, jakie było jego nasilenie?		
0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 Bez bólu ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ silny ból		
4. Jak sztywne lub obrzęknięte było Pana/Pani kolano w okresie ostatnich 4 tygodni ?		
☐ w ogóle		4
☐ łagodnie		3
☐ umiarkowanie		2
☐ silnie		1
☐ bardzo silnie		0
5. Jaki rodzaj czynności może Pani/Pan wykonywać bez zauważalnego obrzęku kolana?		
☐ bardzo intensywne czynności jak np. skoki, gra w koszykówkę, piłkę nożną		4
☐ intensywne czynności jak ciężka praca fizyczna, jazda na nartach, tenis		3
☐ umiarkowane czynności jak umiarkowana praca fizyczna, bieganie		2
☐ lekkie czynności jak spacer, praca w domu lub ogrodzie		1
☐ nie mogę wykonywać żadnej z powyższych czynności z powodu obrzęku kolana		0
6. Czy w ostatnich 4 tygodniach miał/a Pan/Pani zablokowane kolano lub odczuleś/aś nagle „przeskoczenie”?		
t a k n i e ☐ 1 ☐ 0		
7. Jaki rodzaj czynności może Pani/Pan wykonywać bez uczucia „uciekania/ustępowania” kolana?		
☐ bardzo intensywne czynności jak np. skoki, gra w koszykówkę, piłkę nożną		4
☐ intensywne czynności jak ciężka praca fizyczna, jazda na nartach, tenis		3
☐ umiarkowane czynności jak umiarkowana praca fizyczna, bieganie		2
☐ lekkie czynności jak spacer, praca w domu lub ogrodzie		1
☐ nie mogę wykonywać żadnej z powyższych czynności z powodu „uciekania/ustępowania” kolana		0
8. Jaki jest największy poziom Pana/Pani normalnej aktywności fizycznej?		
☐ bardzo intensywne czynności jak np. gra w koszykówkę, piłkę nożną		4
☐ intensywne czynności jak ciężka praca fizyczna, jazda na nartach, tenis		3
☐ umiarkowane czynności jak umiarkowana praca fizyczna, bieganie		2
☐ lekkie czynności jak spacer, praca w domu lub jego otoczeniu		1
☐ niezdolność do wykonania żadnej z powyższych czynności		0

9. Czy dolegliwości ze strony kolana wpływają na wykonywanie poniższych czynności?					
	bez trudności (4)	minimalne trudności (3)	umiarkowane trudności (2)	duże trudności (1)	niemożliwe do wykonania (0)
wchodzenie po schodach	☐	☐	☐	☐	☐
schodzenie ze schodów	☐	☐	☐	☐	☐
kłęczenie	☐	☐	☐	☐	☐
kucanie	☐	☐	☐	☐	☐
siedzenie ze zgiętymi kolanami	☐	☐	☐	☐	☐
wstawanie z krzesła	☐	☐	☐	☐	☐
bieg po prostej	☐	☐	☐	☐	☐
podskoki na jednej nodze	☐	☐	☐	☐	☐
szybkie ruszanie i zatrzymywanie	☐	☐	☐	☐	☐

10. Jak oceni Pan/Pani funkcję swojego kolana w skali od 0 do 10 (10 – normalna, nie zaburzona funkcja; 0 – niezdolność do wykonania żadnej czynności dnia codziennego)?												
Funkcja kolana przed urazem:												
niezdolność do wykonywania codziennych czynności	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	bez ograniczeń
	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
Obecna funkcja kolana:												
niezdolność do wykonywania codziennych czynności	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	bez ograniczeń
	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	

Grupa skal	ORTOPEDIA I PIELĘGNIARSTWO ORTOPEDYCZNE	
Nazwa skali w języku polskim	III.3.A.2. Punktowa ocena stawu kolanowego - skala Lysholm & Gillquist	
Nazwa skali w języku angielskim	Lysholm Knee Scoring Scale	
Skrót	Skala Lysholm	
Wersja skali		
Autor/ autorzy wersji oryginalnej	Nazwisko i imię	Lysholm Jack; Gillquist Jan
	Rok publikacji	1982
	Źródło	Lysholm J, Gillquist J. Evaluation of knee ligament surgery results with special emphasis on use of a scoring scale. Am J Sports Med 1982; 10: 150-4
Autor/ autorzy wersji walidowanej do warunków polskich	Nazwisko i imię	Piontek T., Ciemniowska-Gorzela K., Naczka J., Cichy K., Szulc A.
	Rok publikacji	2012
	Źródło	Piontek T., Ciemniowska-Gorzela K., Naczka J., Cichy K., Szulc A. Linguistic and cultural adaptation into Polish of the IKDC 2000 subjective knee evaluation from and the Lysholm scale. Polish Orthop Traum. 2012; 77: 115- 119

Krótka charakterystyka skali	Zakres badanej skali	0 – 100 pkt
	Kryteria wejściowe do zastosowania skali, np. wynik w innej skali jako wprowadzający	Badania Briggsga; Badania Heintjesa
	Struktura skali	Skala zawiera osiem pytań dotyczących występowania utyknięcia (5 pkt.), używania kul/lasek (5 pkt.), występowania uczucia przesłania/blokowania kolana (15 pkt.), niestabilności (25 pkt.), nasilenia dolegliwości bólowych (25 pkt.), obrzęku (10 pkt.), możliwości wchodzenia po schodach (10 pkt.) oraz wykonania przysiadu (5 pkt.) Brak objawów oraz pełna sprawność ruchowa oceniana jest na 100 punktów
	Orientacyjny czas badania	Brak danych
	Dotychczasowe wykorzystanie skali na podstawie doniesień naukowych i doświadczenia zawodowego	do oceny pacjentów z uszkodzeniem więzadeł stawu kolanowego i chrząstki stawowej. Piśmiennictwo: Piontek T., Ciemniowska-Gorzela K., Naczek J., Cichy K., Szulc A. Linguistic and cultural adaptation into Polish of the IKDC 2000 subjective knee evaluation form and the Lysholm scale. Polish Orthop Traum. 2012; 77: 115- 119 Lysholm J., Gillquist J. Evaluation of knee ligament surgery results with special emphasis on use of a scoring scale. Am J Sports Med. 1982; 10: 150-4 Smith H.J., Richardson J.B., Tennant A. Modification and validation of the Lysholm Knee Scale to assess articular cartilage damage. Osteoarthritis Cartilage. 2009; 17(1): 53-8 Bengtsson J., Mölberg J., Werner S. A study for testing the sensitivity and reliability of the Lysholm knee scoring scale. Knee Surg. Sports Traumatol. Arthrosc. 1996; 4(1): 27-31 Risberg M. A., Ekland A. Assessment of functional test after anterior cruciate ligament surgery. J Orthop Sports Phys Ther. 1994; 19(4): 212-7 Briggs K. K., Lysholm J., Tegner Y., Rodkey W. G., Kocher M. S., Steadman J. R. The reliability, validity, and responsiveness of the Lysholm score and Tegner activity scale for anterior cruciate ligament injuries of the knee: 25 years later. Am J Sports Med. 2009; 37(5): 890-7 Heintjes E. M., Bierma-Zeinstra S. M. A., Berger M. Y., Koes B. W. Lysholm scale and WOMAC index were responsive in prospective cohort of young general practice patients. J Clin Epidemiol. 2008; 61(5): 481-8 Risberg M.A., Holm I., Steen H., Beynon B.D. Sensitivity to changes over time for the IKDC form, the Lysholm score, and the Cincinnati knee score. A prospective study of 120 ACL reconstructed patients with a 2 – year follow – up. Knee Surg Sports Traumatol Arthrosc. 1999; 27: 402-16

Ortopedia i pielęgniarstwo ortopedyczne

		Smith H.J., Richardson J.B., Tennant A. Modification and validation of the Lysholm Knee Scale to assess articular cartilage damage. Osteoarthritis Cartilage. 2009; 17(1): 53-8
Rekomendacje zastosowania skali	Wiek badanych	b/d
	Miejsce badanych	b/d
	Stan badanych	Dysfunkcje stawu kolanowego (np. kolano skoczka, ból w stawie rzepkowo-udowym)
	Sytuacje	Czułość skali na zmiany kliniczne w przypadku pacjentów po uszkodzeniu więzadła krzyżowego przedniego (WKP) była niższa, niż w grupach pacjentów z innymi patologiami stawu kolanowego. Skala nie jest odpowiednia do oceny pacjentów z uszkodzeniem WKP podczas nasilonej aktywności fizycznej. Skala Lysholma jest powtarzalnym, czułym i trafnym narzędziem w ocenie powrotu funkcji u pacjentów po rekonstrukcji WKP.
	Inne	brak
Osoby, które mogą stosować skalę	Głównie specjaliści ortopedii i traumatologii, rehabilitacji, fizjoterapeuci	
Dodatkowe kryteria zastosowania skali	Zgody wymagane na przeprowadzenie badania	
Klucz do skali/interpretacja wyników	Bardzo Dobry (91-100), Dobry (84-90), Dostateczny(65-83) lub Słaby (<64)	
Formularz skali/ kwestionariusz		
Ocena stawu kolanowego wg skali Lysholm		
Utykanie	brak	5
	niewielkiego stopnia	3
	obecne	0
Stosowanie kul łokciowych		
	nie jest stosowana	5
	jedna kula lub laska	3
	chodzenie przy asekuracji dwóch kul	0
Przeskakiwanie / blokowanie		
	nie występuje	15
	przeskakiwanie, nie występuje blokowanie	10
	występuje okresowe blokowanie	6
	występuje częste blokowanie	2
	objaw wystąpił podczas badania	0
Niestabilność/ uczucie „uciekania nogi”		
	nie występuje	25
	występuje rzadko	20
	występuje podczas ćwiczeń	15
	występuje podczas normalnej aktywności	10
	występuje zawsze	0

Ból	nigdy	25
	rzadko	20
	obecny podczas wysiłku	15
	obecny po więcej niż 2 km marszu	10
	obecny po mniej niż 2 km marszu	5
	stale obecny	0
Wysięki	nie	10
	rzadko podczas wysiłku	6
	często podczas wysiłku	2
	stale	0
Wchodzenie po schodach	bez problemu	10
	z niewielką trudnością	5
	po jednym stopniu	2
	niemożliwe	0
Przysiad	bez problemu	5
	z niewielką trudnością	4
	do 90° zgięcia w kolanie	2
	niemożliwe	0
SUMA PUNKTÓW		

Grupa skal	ORTOPEDIA I PIEŁĘGNIARSTWO ORTOPEDYCZNE	
Nazwa skali w języku polskim	III.3.A.3. Skala KOOS(Knee and Osteoarthritis Outcome Score)	
Nazwa skali w języku angielskim	Knee and Osteoarthritis Outcome Score	
Skrót	KOOS	
Wersja skali	Formularz skali KOOS	
Autor/ autorzy wersji oryginalnej	Nazwisko i imię	Roos EM, Roos HP, Ekdahl C, Lohmander LS
	Rok publikacji	b/d
	Źródło	Roos EM, Lohmander LS. The Knee injury and Osteoarthritis Outcome Score (KOOS): from joint injury to osteoarthritis. <i>Health Qual Life Outcomes</i> . 2003;1:64
Autor/ autorzy wersji walidowanej do warunków polskich	Nazwisko i imię	Paradowski Przemysław
	Rok publikacji	2013, 2015
	Źródło	Paradowski PT, Witoński D, Kęska R, Roos EM: Cross-cultural translation and measurement properties of the Polish version of the Knee injury and Osteoarthritis Outcome Score (KOOS) following anterior cruciate ligament reconstruction. <i>Health Qual Life Outcomes</i> 2013; 11: 107. 6.

Ortopedia i pielęgniarstwo ortopedyczne

		Paradowski PT, Kęska R, Witoński D: Validation of the Polish version of the Knee injury and Osteoarthritis Outcome Score (KOOS) in patients with osteoarthritis undergoing total knee replacement. <i>BMJ Open</i> 2015; 5
Krótka charakterystyka skali	Zakres badany skalą	b/d
	Kryteria wejściowe do zastosowania skali, np. wynik w innej skali jako wprowadzający	b/d
	Struktura skali	Skala KOOS(Knee and Osteoarthritis Outcome Score) stanowi wystandaryzowane narzędzie do oceny funkcji stawu kolanowego. Jest najczęściej stosowaną skalą do oceny stawu kolanowego, pozwala na ocenę stawu przez samych pacjentów. Składa się z 5 części. W pierwszej pacjent określa stopień nasilenia objawów takich jak; obrzęk, sztywność, trzeszczenie, blokowanie kolana podczas prostowania, zginania, możliwość zgięcia i wyprostowania kolana. Druga część stanowi ocenę dolegliwości bólowych w czasie wykonywania różnych czynności. W części trzeciej ocenia pacjent stopień nasilenia dolegliwości bólowych podczas wykonywania czynności dnia codziennego. Część czwarta dotyczy aktywności sportowej, a ostatnia część piąta dotyczy jakości życia
	Orientacyjny czas badania	b/d
	Dotychczasowe wykorzystanie skali na podstawie doniesień naukowych i doświadczenia zawodowego	Do oceny pacjentów z uszkodzeniem stawu kolanowego. Po uszkodzeniach struktur w stawie kolanowych (łąkotec, więzadeł krzyżowych) Piśmiennictwo: Roos EM, Roos HP, Lohmander LS. WOMAC Osteoarthritis Index -additional dimensions for use in post-traumatic osteoarthritis of the knee. <i>Osteoarthritis Cartilage</i> 1999; 7: 216-21; Roos EM, Roos HP, Ekdahl C, Lohmander LS. Knee Paradowski PT, Witoński D, Kęska R, Roos EM: Cross-cultural translation and measurement properties of the Polish version of the Knee injury and Osteoarthritis Outcome Score (KOOS) following anterior cruciate ligament reconstruction. <i>Health Qual Life Outcomes</i> 2013; 11: 107. 6. Paradowski PT, Kęska R, Witoński D: Validation of the Polish version of the Knee injury and Osteoarthritis Outcome Score (KOOS) in patients with osteoarthritis undergoing total knee replacement. <i>BMJ Open</i> 2015; 5
Rekomendacje zastosowania skali	Wiek badanych	b/d
	Miejsce badanych	b/d
	Stan badanych	b/d
	Sytuacje	b/d
	Inne	b/d
Osoby, które mogą stosować skalę	Głównie specjaliści ortopedii i traumatologii, rehabilitacji, fizjoterapeuci.	
Dodatkowe kryteria zastosowania skali	Zgody wymagane na przeprowadzenie badania	

Klucz do skali/ interpretacja wyników	Skala KOOS składa się z pięciu rozdziałów obejmujących ocenę: (1) bólu, (2) objawów, (3) aktywności codziennej, (4) aktywności sportowej i rekreacyjnej oraz (5) jakości życia. Ocenie podlega samopoczucie chorego w ciągu tygodnia, w którym badanie jest przeprowadzane. W standardowym formularzu badania zamieszczono możliwości odpowiedzi w zakresie od 0 do 4 punktów według Likerta. Wynik oblicza się osobno dla każdego rozdziału zagadnień. Uzyskanie 100 punktów wskazuje na brak objawów, zaś wartość zerowa świadczy o występowaniu objawów o nasileniu ekstremalnym. Wypełnienie kwestionariusza jest bardzo łatwe i zajmuje nie więcej niż 10 minut. Formularz może być rozesłany do chorych przebywających w domu. W badaniach atestacyjnych potwierdzono, że metoda charakteryzuje się wysoką zdolnością do uchwycenia zmian klinicznych oraz rzetelnością i powtarzalnością (ICC>0.75). Rozdziały skali KOOS: „aktywność sportowa i rekreacyjna” oraz „jakość życia” okazały się bardziej czułe niż rozdziały skali WOMAC: „ból”, „sztywność” i „czynność” w badaniach u chorych po menispektomiach, u których stwierdzono objawy radiologiczne choroby zwyrodnieniowej stawów
Formularz skali/ kwestionariusz Ocena stawu kolanowego wg skali KOOS S1. Czy obserwuje Pan/i obrzęk stawu kolanowego? ☐ nigdy ☐ rzadko ☐ czasami ☐ często ☐ zawsze S2. Czy czuje Pan/i chrzęszczenie/ tarcie, lub jakikolwiek inny dźwięk podczas ruchu w stawie kolanowym? ☐ nigdy ☐ rzadko ☐ czasami ☐ często ☐ zawsze S3. Czy Pana/i kolano blokuje się podczas zginania lub prostowania? ☐ nigdy ☐ rzadko ☐ czasami ☐ często ☐ zawsze S4. Czy może Pan/i kolano całkowicie wyprostować? ☐ nigdy ☐ rzadko ☐ czasami ☐ często ☐ zawsze S5. Czy może Pan/i kolano całkowicie zgiąć? ☐ nigdy ☐ rzadko ☐ czasami ☐ często ☐ zawsze S6. Jak duża jest sztywność kolana tuż po pierwszym wstaniu z łóżka? ☐ nie ma ☐ łagodna ☐ średnia ☐ duża ☐ bardzo duża S7. Jak duża jest sztywność kolana po siedzeniu, leżeniu bądź odpoczynku w ciągu dnia? ☐ nie ma ☐ łagodna ☐ średnia ☐ duża ☐ bardzo duża P1. Jak często odczuwa Pan/i ból operowanego stawu kolanowego? ☐ nigdy ☐ raz w miesiącu ☐ raz w tygodniu ☐ każdego dnia ☐ cały czas P2. Jak silny ból operowanego stawu kolanowego odczuwa Pan/i podczas wykonywania, kręcenia i obracania się na pięcie/stopie ze zgiętym kolaniem? ☐ żadnego ☐ lekki ☐ średni ☐ duży ☐ nie do wytrzymania P3. Jak silny ból operowanego stawu kolanowego odczuwa Pan/i podczas pełnego wyprostowania kolana? ☐ żadnego ☐ lekki ☐ średni ☐ duży ☐ nie do wytrzymania P4. Jak silny ból operowanego stawu kolanowego odczuwa Pan/i podczas pełnego zginania kolana? ☐ żadnego ☐ lekki ☐ średni ☐ duży ☐ nie do wytrzymania P5. Jak silny ból operowanego stawu kolanowego odczuwa Pan/i podczas chodzenia po płaskim podłożu? ☐ żadnego ☐ lekki ☐ średni ☐ duży ☐ nie do wytrzymania P6. Jak silny ból operowanego stawu kolanowego odczuwa Pan/i podczas chodzenia po schodach? ☐ żadnego ☐ lekki ☐ średni ☐ duży ☐ nie do wytrzymania P7. Jak silny ból operowanego stawu kolanowego odczuwa Pan/i podczas leżenia w łóżku w nocy? ☐ żadnego ☐ lekki ☐ średni ☐ duży ☐ nie do wytrzymania P8. Jak silny ból operowanego stawu kolanowego odczuwa Pan/i podczas siedzenia lub leżenia? ☐ żadnego ☐ lekki ☐ średni ☐ duży ☐ nie do wytrzymania P9. Jak silny ból operowanego stawu kolanowego odczuwa Pan/i podczas stania w pozycji wyprostowanej? ☐ żadnego ☐ lekki ☐ średni ☐ duży ☐ nie do wytrzymania	

- A1. Jaki stopień trudności sprawia Panu/i schodzenie ze schodów?
 żaden lekki średni duży bardzo duży
- A2. Jaki stopień trudności sprawia Panu/i wchodzenie po schodach?
 żaden lekki średni duży bardzo duży
- A3. Jaki stopień trudności sprawia Panu/i wstanie z pozycji siedzącej?
 żaden lekki średni duży bardzo duży
- A4. Jaki stopień trudności sprawia Panu/i stanie?
 żaden lekki średni duży bardzo duży
- A5. Jaki stopień trudności sprawia Panu/i skłon do podłogi/podniesienie przedmiotu z podłogi?
 żaden lekki średni duży bardzo duży
- A6. Jaki stopień trudności sprawia Panu/i chodzenie po płaskim podłożu?
 żaden lekki średni duży bardzo duży
- A7. Jaki stopień trudności sprawia Panu/i wsiadanie i wysiadanie z samochodu?
 żaden lekki średni duży bardzo duży
- A8. Jaki stopień trudności sprawia Panu/i robienie zakupów?
 żaden lekki średni duży bardzo duży
- A9. Jaki stopień trudności sprawia Panu/i wkładanie skarpet/pończoch/rajstop?
 żaden lekki średni duży bardzo duży
- A10. Jaki stopień trudności sprawia Panu/i wstawanie z łóżka?
 żaden lekki średni duży bardzo duży
- A11. Jaki stopień trudności sprawia Panu/i zdejmowanie skarpet/pończoch/rajstop?
 żaden lekki średni duży bardzo duży
- A12. Jaki stopień trudności sprawia Panu/i leżenie w łóżku (z przekręcaniem się na boki, przy zachowanej przez dłuższy czas pozycji kolana)
 żaden lekki średni duży bardzo duży
- A13. Jaki stopień trudności sprawia Panu/i korzystanie z natrysku lub wanny?
 żaden lekki średni duży bardzo duży
- A14. Jaki stopień trudności sprawia Panu/i siedzenie?
 żaden lekki średni duży bardzo duży
- A15. Jaki stopień trudności sprawia Panu/i korzystanie z toalety?
 żaden lekki średni duży bardzo duży
- A16. Jaki stopień trudności sprawia Panu/i wykonywanie ciężkich prac domowych (przesuwanie ciężkich przedmiotów, mebli, szorowanie podłóg itp.)
 żaden lekki średni duży bardzo duży
- A17. Jaki stopień trudności sprawia Panu/i wykonywanie lekkich prac domowych (ścieranie kurzu, gotowanie itp.)
 żaden lekki średni duży bardzo duży
- SP1. Czy występują trudności podczas wykonywania przysiadów?
 żadne lekkie średnie duże nie do wykonania
- SP2. Czy występują trudności podczas biegania?
 żadne lekkie średnie duże nie do wykonania
- SP3. Czy występują trudności podczas skakania?
 żadne lekkie średnie duże nie do wykonania
- SP4. Czy występują trudności podczas kręcenia i obracania się na pięcie/stopie ze zgiętym kolaniem?
 żadne lekkie średnie duże nie do wykonania
- SP5. Czy występują trudności podczas klękania?
 żadne lekkie średnie duże nie do wykonania
- Q1. Jak często operowane kolano daje Panu/i znać o sobie?
 nigdy raz w miesiącu raz w tygodniu każdego dnia stale
- Q2. Czy zmienił Pan/i swoje życie tak, aby unikać potencjalnie niebezpiecznych czynności dla swojego kolana?
 w ogóle trochę średnio bardzo całkowicie
- Q3. Do jakiego stopnia ufa Pan/i w sprawność swojego kolana po endoprotezie?
 w ogóle trochę średnio bardzo całkowicie
- Q4. Ile ogólnie kłopotu sprawia Panu/i kolano po zabiegu endoprotezy?
 w ogóle trochę średnio dużo bardzo dużo

III.3.B. Przykłady skal stosowanych w innych państwach a niewalidowanych do warunków polskich

Przykład 1.	
Nazwa skali w języku polskim	III.3.B.1. Skala Tappera i Hoovera
Nazwa skali w języku angielskim	The Tapper and Hoover grading system
Autor/ autorzy wersji oryginalnej Nazwisko i imię	Tapper E., Hoover N.
Państwo	b/d
Krótką charakterystyka skali / Zakres badany skalą/ Dotychczasowe wykorzystanie skali	System oceny klinicznej chorych po usunięciu łąkotek stawu kolanowego. We- dług tej skali stan kolana może być przyporządkowany jednej z czterech ocen: bardzo dobry (ang. excellent), dobry (good), średni (fair) i zły (poor). Skala jest prosta, lecz podział, który został w niej użyty stanowi wyznacznik wielu innych metod badawczych.
Źródło bibliograficzne	Tapper E, Hoover N. Late results after meniscectomy. J Bone Joint Surg [Am] 1969; 51-A: 517-26.
Źródło on-line	http://www.ortopedia.com.pl/api/files/view/45038.pdf
Przykład 2.	
Nazwa skali w języku polskim	III.3.B.2. Skala Harrisa
Nazwa skali w języku angielskim	Harris Hip Score
Autor/ autorzy wersji oryginalnej Nazwisko i imię	Harris WH.
Państwo	b/d
Krótką charakterystyka skali / Zakres badany skalą/ Dotychczasowe wykorzystanie skali	Kwestionariusz Harrisa (HHS) składa się z trzech części. W pierwszej części znajduje się osiem pytań dotyczących: bólu jakiego pacjent doświadcza na co dzień, odległości jaką pacjent jest w stanie pokonać, samoobsługi związa- nej z zakładaniem skarpetek lub butów, możliwości korzystania z transportu publicznego, zaopatrzenia ortopedycznego, utykania podczas chodu, poru- szania się po schodach, oraz czasu bezbolesnego siedzenia. W części drugiej jest możliwość odpowiedzi „tak” lub „nie”- jeżeli badany spełnia wszystkie cztery wymienione kryteria, wtedy terapeuta zaznacza odpowiedź „tak”, jeżeli choć jedno z kryteriów nie jest spełnione, wtedy należy zaznaczyć odpowiedź negatywną. Ostatnią częścią kwestionariusza Harrisa jest ocena ruchomości.
Źródło bibliograficzne	Harris WH. Traumatic arthritis of the hip after dislocation and acetabular frac- tures: treatment by mold arthroplasty. An end-result study using a new method of result evaluation. J Bone Joint Surg Am. 1969 Jun;51(4):737-55. Marchetti P, Binazzi R, Vaccari V, Girolami M, Morici F, Impallomeni C, Com- messatti M, Silvello L. Long-term results with cementless Fitek (or Fitmore) cups. J Arthroplasty. 2005 Sep;20(6):730-7. Kościelna P., Pogorzała A.M., Badanie funkcjonalne stawu biodrowego w przy- padku zmian zwyrodnieniowych. Innowacyjność i tradycja w fizjoterapii, 2020 (6): 51-70
Źródło on-line	https://www.orthopaedicscore.com/scorepages/harris_hip_score.html

Przykład 3.	
Nazwa skali w języku polskim	III.3.B.3. Kwestionariusz oceny funkcjonalności układu mięśniowo-szkieletowego
Nazwa skali w języku angielskim	Musculoskeletal Functional Assessment Questionnaire (MFA)
Autor/ autorzy wersji oryginalnej Nazwisko i imię	Martin D, Engelberg R, Agel J, Snapp D, Swiontkowski MF
Państwo	b/d
Krótką charakterystyka skali / Zakres badany skalą/ Dotychczasowe wykorzystanie skali	Skala została zaprojektowana do oceny subiektywnej stanu zdrowia fizycznego, psychicznego i społecznego. Kwestionariusz składa się ze 101 pytań, na które odpowiada się tylko poprzez potwierdzenie lub negację. Pytania podzielono na następujące kategorie: samoobsługa, odpoczynek i sen, możliwości funkcji ręki i inne czynności precyzyjne, zdolność do poruszania się, prace domowe, praca zawodowa, czas wolny i aktywność rekreacyjna, więzi rodzinne, kojarzenie i myślenie, nastawienie emocjonalne, zdolność do radzenia sobie z przeciwnościami losu i zdolność do adaptacji. Wynik można przedstawiać zarówno w odniesieniu do poszczególnych części, jak i jako ocenę ogólną. W studium porównawczym metod oceny: MFA, SF-36, WOMAC i Sickness Impact Profile (SIP) wszystkie wymienione skale uzyskały wysoką ocenę wiarygodności. Praca oceniała 444 chorych po złamaniach i urazach tkanek miękkich kończyn, chorych z OA oraz z reumatoidalnym zapaleniem stawów kolanowych. Badania wykazały przewagę MFA nad innymi metodami wynikającą między innymi z większej zdolności do badania żądanych parametrów i małym rozrzutem odpowiedzi (tzw. „efekt podłogi” i „efekt sufitu”). Ponadto skala odznacza się większą czułością niż SF-36. MFA może być zatem stosowana jako skala oceny jakości życia u chorych z chorobami układu szkieletowo -mięśniowego.
Źródło bibliograficzne	Martin DP, Engelberg R, Agel J, Swiontkowski MF. Comparison of the musculoskeletal function assessment questionnaire with the Short-Form 36, The Western Ontario and McMaster Universities Osteoarthritis Index, and the Sickness Impact Profile health status measures. <i>J Bone Joint Surg [Am]</i> 1997; 79-A: 1323-35; Engelberg R, Martin DP, Agel J, Obremsky W, Coronado G, Swiontkowski MF. Musculoskeletal Function Assessment Instrument: criterion and construct validity. <i>J Orthop Res</i> 1996; 14: 182-92; Martin D, Engelberg R, Agel J, Snapp D, Swiontkowski MF. Development of a musculoskeletal extremity health status instrument: the musculoskeletal function assessment instrument. <i>J Orthop Res</i> 1996; 14: 173-81; Bergner M, Bobbitt R, Pollard W, Martin D, Gibson B. The sickness impact profile: validation of a health status measure. <i>Medical Care</i> 1976; 14: 57-67.
Źródło on-line	http://www.ortopedia.com.pl/api/files/view/45038.pdf
Przykład 4.	
Nazwa skali w języku polskim	III.3.B.4. Skala aktywności życia codziennego w zakresie funkcjonalności kolana
Nazwa skali w języku angielskim	The Activities of Daily Living Scale (ADLS) of the Knee Outcome Survey
Autor/ autorzy wersji oryginalnej Nazwisko i imię	Irrgang JJ, Snyder-Mackler L, Wannier R, Fu FH, Harner CD
Państwo	

Krótką charakterystyka skali / Zakres badany skalą/ Dotychczasowe wykorzystanie skali	Kwestionariusz jest instrumentem służącym do oceny stopnia ograniczeń czynnościowych spowodowanych przez choroby i uszkodzenia kolana. ADLS składa się z 17 zagadnień, które opisują wpływ objawów i ograniczeń funkcji na czynności codzienne. Ocenę końcową otrzymuje się po obliczeniu średniej w przedziale od 0 do 100 punktów. Badania kliniczne obejmujące grupę 397 chorych poddanych terapii fizykanej z powodu różnych chorób stawu kolanowego wykazały dużą powtarzalność i wiarygodność oceny, zdolność do pomiaru żądanych parametrów oraz wysoką czułość.
Źródło bibliograficzne	Irrgang JJ, Snyder-Mackler L, Wannier R, Fu FH, Harner CD. Development of the patient-reported measure of function of the knee. J Bone Joint Surg [Am] 1998; 80- A: 1132-45
Źródło on-line	http://www.ortopedia.com.pl/api/files/view/45038.pdf https://www.klinika-rzeszow.pl/wp-content/uploads/2020/09/Kwestionariusz-KOS-ADLS-wersja-polska.pdf
Przykład 5.	
Nazwa skali w języku polskim	III.3.B.5. Indeks dla stawów kolanowych Lequesne
Nazwa skali w języku angielskim	Lequesne Index of Severity – Knee (Lequesne ISK)
Autor/ autorzy wersji oryginalnej Nazwisko i imię	Lequesne M.
Państwo	b/d
Krótką charakterystyka skali / Zakres badany skalą/ Dotychczasowe wykorzystanie skali	Kwestionariusz badania został podzielony na rozdziały, które obejmują: (1) 5 pytań dotyczących bólu lub niedogodności, (2) 2 pytania dotyczące chodzenia i (3) 4 pytania poświęcone codziennej aktywności życiowej. Odpowiedzi na poszczególne pytania są punktowane w różny sposób. Wynik końcowy (od 0 do 24 punktów) otrzymuje się po zsumowaniu punktacji za każdą z odpowiedzi.
Źródło bibliograficzne	Lequesne M. Informational indices. Validation of criteria and tests. Scand J Rheumatol 1989; supl. 80: 17-27
Źródło on-line	http://www.ortopedia.com.pl/api/files/view/45038.pdf
Przykład nr 6	
Nazwa skali w języku polskim	III.3.B.6. Wskaźnik czynnościowy Dreiser
Nazwa skali w języku angielskim	Dreiser's functional index
Autor/ autorzy wersji oryginalnej Nazwisko i imię	Dreiser R. et al.
Państwo	b/d
Krótką charakterystyka skali / Zakres badany skalą/ Dotychczasowe wykorzystanie skali	Obejmuje ona 10 pytań dotyczących operacji manualnych (m. in. przekręcania klucza w zamku, zapinania guzika, krojenia, cięcia nożyczkami, podnoszenia, wiązania, pisanie). Każda czynność oceniana jest w skali 0–3, gdzie 0 oznacza wykonywanie czynności bez trudności, 1 – wykonywanie z niewielką trudnością, 2 – z dużą trudnością, a 3 – brak możliwości jej wykonania. Punktacja całości kwestionariusza waha się w granicach 0–30, większa liczba punktów odzwierciedla większe upośledzenie sprawności manualnej. Stosowanie kwestionariusza w dłuższym przedziale czasu pozwala monitorować postęp choroby przejawiający się dysfunkcją czynnościową.
Źródło bibliograficzne	Dreiser R, Maheu E, Guillou GB, Caspard H, Grouin JM. Validation of an algofunctional index for osteoarthritis of the hand. Rev Rhum Engl Ed. 1995; 62: 43S– 53S

Źródło on-line	https://pro.arthrolink.com/en/custom/formulaire/questionnaire-dreiser
Przykład nr 7	
Nazwa skali w języku polskim	III.3.B.7. Kwestionariusz HOOS
Nazwa skali w języku angielskim	Hip distability and osteoarthritis outcome score
Autor/ autorzy wersji oryginalnej Nazwisko i imię	
Państwo	b/d
Krótką charakterystyka skali / Zakres badany skalą/ Dotychczasowe wykorzystanie skali	Złożony z 5 części. W pierwszej części pytania odnoszą się do objawów ruchowych oraz sztywności stawów biodrowych Kolejną część dotyczy dolegliwości bólowych. W części 3 pytania dotyczą funkcji życia codziennego i odnoszą się do ostatniego tygodnia. Część 4 zawiera pytania związane z uprawianiem sportu i rekreacji. W część 5 znajdują się pytania odnośnie jakości życia.
Źródło bibliograficzne	Nilsdotter A, Bremander A: Measures of Hip Function and Symptoms. American College of Rheumatology, Arthritis Care & Research Vol. 63, No. S11, November 2011:200 –207. Klassbo M, Larsson E, Mannevik E. Hip disability and osteoarthritis outcome score. An extension of the Western Ontario and McMaster Universities Osteoarthritis Index. Scand J Rheumatol. 2003;32(1):46-51. Kościelna P., Pogorzala A.M, Badanie funkcjonalne stawu biodrowego w przypadku zmian zwyrodnieniowych. Innowacyjność i tradycja w fizjoterapii, 2020 (6): 51-70
Źródło on-line	https://www.orthopaedicscore.com/scorepages/hip_disability_osteoarthritis_outcome_score_hoos.html
Przykład nr 8	
Nazwa skali w języku polskim	III.3.B.8. Oksfordzka Skala Oceny Kolana
Nazwa skali w języku angielskim	Oxford Knee Score
Autor/ autorzy wersji oryginalnej Nazwisko i imię	Dawson J., Fitzpatrick R., Murray D., Carr A.
Państwo	b/d
Krótką charakterystyka skali / Zakres badany skalą/ Dotychczasowe wykorzystanie skali	Pierwotnie skala została opracowana do oceny dolegliwości ze strony stawu kolanowego po zabiegach alloplastyki. Może jednak zostać wykorzystana do oceny również po urazach i w chorobach zwyrodnieniowych stawu kolanowego. Składa się z 12 pytań, które pozwalają ocenić funkcję stawu kolanowego podczas codziennych czynności oraz dolegliwości bólowych w ciągu ostatnich 4 tygodni. Skala została tak zaprojektowana, aby było prosta i szybka w użyciu. Wynik z poszczególnych pytań sumuje się. Wynik najwyższy określa prawidłową i pełną funkcję stawu kolanowego.
Źródło bibliograficzne	Dawson J., Fitzpatrick R., Murray D., Carr A. Questionnaire on the perceptions of patients about total knee replacement surgery. J. Bone Joint Surg 1998; 80-B:63-69 Murray DW, Fitzpatrick R, Rogers K, Pandit H, Beard DJ, Carr AJ, Dawson J. The use of the Oxford hip and knee scores. The Journal of bone and joint surgery. British volume. 2007 Aug;89(8):1010-4
Źródło on-line	https://innovation.ox.ac.uk/outcome-measures/oxford-knee-score-oks/

Przykład nr 9	
Nazwa skali w języku polskim	III.3.B.9. System Oceny Więzadeł Stawu Kolanowego Cincinnatti
Nazwa skali w języku angielskim	Modified Cincinnatti Rating System
Autor/ autorzy wersji oryginalnej Nazwisko i imię	Noyes FR.
Państwo	b/d
Krótką charakterystyka skali / Zakres badany skalą/ Dotychczasowe wykorzystanie skali	System Oceny Więzadeł Stawu Kolanowego Cincinnatti składa się zasadniczo z dwóch części. Część badania fizykalnego oraz formularz służący do oceny czynności stawu kolanowego. Polega na ocenie bólu, obrzęku, stabilności, funkcji stawu kolanowego oraz oceny aktywności sportowej. Ocena końcowa zostaje wyznaczona jako najniższy wynik w każdej kategorii.
Źródło bibliograficzne	Noyes FR, Barber SD, Mooar LA. A rationale for assessing sports activity levels and limitations in knee disorders. Clin Orthop Relat Res. 1989 Sep;(246):238-49 Paradowski P., Ross E., Skale oceny stawu kolanowego. Podstawowe pojęcia. Przegląd metod badawczych. Adaptacja językowa i kulturowa., Ortopedia Traumatologia Rehabilitacja, Vol. 6, Nr 4, 2004, 393 – 405 Bentley G, Biant LC, Carrington RW, Akmal M, Goldberg A, Williams AM, Skinner JA, Pringle J. A prospective, randomised comparison of autologous chondrocyte implantation versus mosaicplasty for osteochondral defects in the knee. J Bone Joint Surg Br. 2003 Mar;85(2):223-30
Źródło on-line	https://www.orthopaedicscore.com/scorepages/cincinnatti.html
Przykład nr 10	
Nazwa skali w języku polskim	III.3.B.10. Skala oceny okresowego i przewlekłego bólu stawu biodrowego lub kolanowego
Nazwa skali w języku angielskim	Intermittent and constant osteoarthritis pain – hip or knee version (ICOAP)
Autor/ autorzy wersji oryginalnej Nazwisko i imię	b/d
Państwo	b/d
Krótką charakterystyka skali / Zakres badany skalą/ Dotychczasowe wykorzystanie skali	Prosta 11 punktowa skala, która pozwala na ocenę odczuwania bólu u osób z chorobą zwyrodnieniową stawów biodrowych lub kolanowych, w tym intensywności bólu, częstotliwości i wpływu na nastrój, sen oraz jakość życia . Obejmując ocenę dwóch różnych kryteriach bólowych: bólu przerywanego oraz stałego (przewlekłego), które występują u osób z chorobami zwyrodnieniowymi stawów.
Źródło bibliograficzne	Singh J.A. et al., Reliability and clinically important improvement thresholds for osteoarthritis pain and function scales: a multicenter study., 2014, The Journal of Rheumatology, 41(3), 509-515
Źródło on-line	https://www.sralab.org/rehabilitation-measures/measure-intermittent-and-constant-osteoarthritis-pain

III.3.C. Wykaz skal powszechnie stosowanych

Przykład 1.	
Nazwa skali w języku polskim	III.3.C.1. Skala WOMAC

Nazwa skali w języku angielskim (<i>Jeśli dotyczy</i>)	WOMAC Osteoarthritis Index																																																										
Autor/ autorzy wersji oryginalnej Nazwisko i imię	Zaprojektowany w latach 80-tych ubiegłego wieku w Kanadzie																																																										
Krótką charakterystykę skali / Zakres badany skalą/ Dotychczasowe wykorzystanie skali	Metoda ocenia trzy osobne grupy problemów: (1) ból (zawiera 5 szczegółowych pytań), (2) sztywność stawów (2 pytania) oraz (3) czynność (17 pytań). Oryginalna skala WOMAC jest dostępna w dwóch formach: w wersji VAS oraz w wersji 5-stopniowej (od 0 do 4) wg Likerta. Każdy rozdział kwestionariusza podlega osobnej ocenie. W wersji Likerta, w której chory zakreśla krzyżykiem odpowiednie pola, można uzyskać odpowiednio: od 0 do 20 punktów za pytania dotyczące bólu, od 0 do 8 punktów za sztywność stawową i od 0 do 68 punktów za funkcję. Kwestionariusz jest przeznaczony zarówno do oceny stawu kolanowego, jak i biodrowego, co potwierdzono w badaniach atestacyjnych. <table border="1"> <tr> <td colspan="2">Skala oceny problem: 0 = Żaden, 1 = Łagodny, 2 = Umiarkowany, 3 = Ciężki, 4 = Skrajny</td> </tr> <tr> <td colspan="2">Ból</td> </tr> <tr> <td>1. Chodzenie, spacerowanie</td> <td>0 1 2 3 4</td> </tr> <tr> <td>2. Idąc w górę/ w dół, schody</td> <td>0 1 2 3 4</td> </tr> <tr> <td>3. W nocy</td> <td>0 1 2 3 4</td> </tr> <tr> <td>4. W spoczynku (siedząc/leżąc)</td> <td>0 1 2 3 4</td> </tr> <tr> <td>5. W pozycji stojącej</td> <td>0 1 2 3 4</td> </tr> <tr> <td colspan="2">Sztywność</td> </tr> <tr> <td>1. Poranna sztywność</td> <td>0 1 2 3 4</td> </tr> <tr> <td>2. Sztywność pojawiająca się w ciągu dnia</td> <td>0 1 2 3 4</td> </tr> <tr> <td colspan="2">Funkcja fizyczna</td> </tr> <tr> <td>1. Schodzenie po schodach</td> <td>0 1 2 3 4</td> </tr> <tr> <td>2. Wchodzenie po schodach</td> <td>0 1 2 3 4</td> </tr> <tr> <td>3. Wstanie z krzesła</td> <td>0 1 2 3 4</td> </tr> <tr> <td>4. Pozostawanie w pozycji stojącej</td> <td>0 1 2 3 4</td> </tr> <tr> <td>5. Skłon do podłogi</td> <td>0 1 2 3 4</td> </tr> <tr> <td>6. Chodzenie po płaskiej powierzchni</td> <td>0 1 2 3 4</td> </tr> <tr> <td>7. Wsiadanie/wysiadanie do/z samochodu</td> <td>0 1 2 3 4</td> </tr> <tr> <td>8. Robienie zakupów</td> <td>0 1 2 3 4</td> </tr> <tr> <td>9. Zakładanie skarpet</td> <td>0 1 2 3 4</td> </tr> <tr> <td>10. Wstawanie z łóżka</td> <td>0 1 2 3 4</td> </tr> <tr> <td>11. Zdejmowanie skarpet</td> <td>0 1 2 3 4</td> </tr> <tr> <td>12. Odpoczynek (pozycja leżąca) w łóżku</td> <td>0 1 2 3 4</td> </tr> <tr> <td>13. Wchodzenie do wanny (kąpieli) / wychodzenie z kąpieli</td> <td>0 1 2 3 4</td> </tr> <tr> <td>14. Siedzenie (pozycja siedząca)</td> <td>0 1 2 3 4</td> </tr> <tr> <td>15. Korzystanie z toalety (siadanie/wstawanie)</td> <td>0 1 2 3 4</td> </tr> <tr> <td>16. Wykonywanie ciężkich obowiązków domowych</td> <td>0 1 2 3 4</td> </tr> <tr> <td>17. Wykonywanie lekkich obowiązków domowych</td> <td>0 1 2 3 4</td> </tr> <tr> <td colspan="2">Całkowity wynik skali: ____ / 96 = ____ %</td> </tr> </table>	Skala oceny problem: 0 = Żaden, 1 = Łagodny, 2 = Umiarkowany, 3 = Ciężki, 4 = Skrajny		Ból		1. Chodzenie, spacerowanie	0 1 2 3 4	2. Idąc w górę/ w dół, schody	0 1 2 3 4	3. W nocy	0 1 2 3 4	4. W spoczynku (siedząc/leżąc)	0 1 2 3 4	5. W pozycji stojącej	0 1 2 3 4	Sztywność		1. Poranna sztywność	0 1 2 3 4	2. Sztywność pojawiająca się w ciągu dnia	0 1 2 3 4	Funkcja fizyczna		1. Schodzenie po schodach	0 1 2 3 4	2. Wchodzenie po schodach	0 1 2 3 4	3. Wstanie z krzesła	0 1 2 3 4	4. Pozostawanie w pozycji stojącej	0 1 2 3 4	5. Skłon do podłogi	0 1 2 3 4	6. Chodzenie po płaskiej powierzchni	0 1 2 3 4	7. Wsiadanie/wysiadanie do/z samochodu	0 1 2 3 4	8. Robienie zakupów	0 1 2 3 4	9. Zakładanie skarpet	0 1 2 3 4	10. Wstawanie z łóżka	0 1 2 3 4	11. Zdejmowanie skarpet	0 1 2 3 4	12. Odpoczynek (pozycja leżąca) w łóżku	0 1 2 3 4	13. Wchodzenie do wanny (kąpieli) / wychodzenie z kąpieli	0 1 2 3 4	14. Siedzenie (pozycja siedząca)	0 1 2 3 4	15. Korzystanie z toalety (siadanie/wstawanie)	0 1 2 3 4	16. Wykonywanie ciężkich obowiązków domowych	0 1 2 3 4	17. Wykonywanie lekkich obowiązków domowych	0 1 2 3 4	Całkowity wynik skali: ____ / 96 = ____ %	
Skala oceny problem: 0 = Żaden, 1 = Łagodny, 2 = Umiarkowany, 3 = Ciężki, 4 = Skrajny																																																											
Ból																																																											
1. Chodzenie, spacerowanie	0 1 2 3 4																																																										
2. Idąc w górę/ w dół, schody	0 1 2 3 4																																																										
3. W nocy	0 1 2 3 4																																																										
4. W spoczynku (siedząc/leżąc)	0 1 2 3 4																																																										
5. W pozycji stojącej	0 1 2 3 4																																																										
Sztywność																																																											
1. Poranna sztywność	0 1 2 3 4																																																										
2. Sztywność pojawiająca się w ciągu dnia	0 1 2 3 4																																																										
Funkcja fizyczna																																																											
1. Schodzenie po schodach	0 1 2 3 4																																																										
2. Wchodzenie po schodach	0 1 2 3 4																																																										
3. Wstanie z krzesła	0 1 2 3 4																																																										
4. Pozostawanie w pozycji stojącej	0 1 2 3 4																																																										
5. Skłon do podłogi	0 1 2 3 4																																																										
6. Chodzenie po płaskiej powierzchni	0 1 2 3 4																																																										
7. Wsiadanie/wysiadanie do/z samochodu	0 1 2 3 4																																																										
8. Robienie zakupów	0 1 2 3 4																																																										
9. Zakładanie skarpet	0 1 2 3 4																																																										
10. Wstawanie z łóżka	0 1 2 3 4																																																										
11. Zdejmowanie skarpet	0 1 2 3 4																																																										
12. Odpoczynek (pozycja leżąca) w łóżku	0 1 2 3 4																																																										
13. Wchodzenie do wanny (kąpieli) / wychodzenie z kąpieli	0 1 2 3 4																																																										
14. Siedzenie (pozycja siedząca)	0 1 2 3 4																																																										
15. Korzystanie z toalety (siadanie/wstawanie)	0 1 2 3 4																																																										
16. Wykonywanie ciężkich obowiązków domowych	0 1 2 3 4																																																										
17. Wykonywanie lekkich obowiązków domowych	0 1 2 3 4																																																										
Całkowity wynik skali: ____ / 96 = ____ %																																																											

Źródło bibliograficzne	Bellamy N, Buchanan W, Goldsmith CH. Validation study of WOMAC: a health status instrument for measuring clinically important patient-relevant outcomes following total hip or knee arthroplasty in osteoarthritis. <i>Orthop Rheumatol</i> 1988; 1: 95-108; Bellamy N, Buchanan WW, Goldsmith CH, Campbell J, Stitt LW. Validation study of WOMAC: a health status instrument for measuring clinically important patient relevant outcomes to antirheumatic drug therapy in patients with osteoarthritis of the hip or knee. <i>J Rheumatol</i> 1988; 15: 1833-40; Likert R. A technique for measurements of attitudes. <i>Arch Psychol</i> 1932; 140: 44-60; Roos EM, Roos HP, Lohmander LS. WOMAC Osteoarthritis Index -additional dimensions for use in post-traumatic osteoarthritis of the knee. <i>Osteoarthritis Cartilage</i> 1999; 7: 216-21.
Źródło on-line	http://www.ortopedia.com.pl/api/files/view/45038.pdf
Przykład 2.	
Nazwa skali w języku polskim	III.3.C.2. Skala SF-36
Nazwa skali w języku angielskim (<i>Jeśli dotyczy</i>)	Short Form Medical Outcome Study
Autor/ autorzy wersji oryginalnej Nazwisko i imię	b/d
Krótką charakterystykę skali / Zakres badany skalą/ Dotychczasowe wykorzystanie skali	36-punktowy formularz (Short Form Medical Outcome Study) jest znanym i szeroko stosowanym instrumentem rodzajowym pomiaru stanu zdrowia. Kwestionariusz jest zaprojektowany do wypełnienia przez chorego. Zawiera 36 pytań umieszczonych w 8 rozdziałach dokładnie oceniających stan zdrowia fizycznego i psychicznego. Ocena końcowa każdej z 8 części mieści się w zakresie od 0 do 100 punktów. Korzyść płynąca ze stosowania ogólnych skal oceny, w tym SF-36, polega na tym, że analiza wyników nie zależy od diagnozy: można oceniać i porównywać stan zdrowia chorych cierpiących na różne choroby. Kwestionariusz SF-36 był stosowany do oceny stanu zdrowia chorych z uszkodzeniami ACL po usunięciu łąkotec, a także po protezoplastyce stawu kolanowego. W roku 1994, przy okazji oceny wyników mniscektomii artroskopowej, zaproponowano zastosowanie SF-36 w połączeniu z kwestionariuszami swoistymi dla określonych chorób. Zaleca się także użycie SF-36 w badaniach klinicznych nad OA. W praktyce klinicznej stosuje się również uproszczone wersje skali SF-36: SF-12 i SF-8.
Źródło bibliograficzne	Shapiro ET, Richmond JC, Rockett SE, McGrath MM, Donaldson WR. The use of a generic, patient-based health assessment (SF-36) for evaluation of patients with anterior cruciate ligament injuries. <i>Am J Sports Med</i> 1996; 24: 196-200; Katz JN, Harris TM, Larson MG i wsp. Predictors of functional outcomes after arthroscopic partial meniscectomy. <i>J Rheumatol</i> 1992; 19: 1938-42; Hawker G, Melfi C, Paul J, Green R, Bombardier C. Comparison of a generic (SF-36) and a disease specific (WOMAC) (Western Ontario and McMaster Universities Osteoarthritis Index) instrument in the measurement of outcomes after knee replacement surgery. <i>J Rheumatol</i> 1995; 22: 1193-6; . Small NC, Sledge CB, Katz JN. A conceptual framework for outcomes research in arthroscopic meniscectomy: results of a nominal group process. <i>Arthroscopy</i> 1994; 10: 486-92; Small NC, Sledge CB, Katz JN. A conceptual framework for outcomes research in arthroscopic meniscectomy: results of a nominal group process. <i>Arthroscopy</i> 1994; 10: 486-92; tman R, Brandt K, Hochberg M i wsp. Design and conduct of clinical trials in patients with osteoarthritis: recommendations from a task force of the Osteoarthritis Research Society. Results from a workshop. <i>Osteoarthritis Cartilage</i> 1996; 4: 217-43; Ware J, Jr., Kosinski M, Keller SD. A 12-Item Short-Form Health

	Survey: construction of scales and preliminary tests of reliability and validity. Med Care 1996; 34: 220-33; Gandek B, Ware JE, Aaronson NK i wsp. Cross-validation of item selection and scoring for the SF-12 Health Survey in nine countries: results from the IQOLA Project. International Quality of Life Assessment. J Clin Epidemiol 1998; 51: 1171-8.
Źródło on-line	http://www.ortopedia.com.pl/api/files/view/45038.pdf
Przykład 3.	
Nazwa skali w języku polskim	III.3.C.3. Indeks bólowo-czynnościowy Lequesne’a
Nazwa skali w języku angielskim (<i>Jeśli dotyczy</i>)	Lequesne Index
Autor/ autorzy wersji oryginalnej Nazwisko i imię	b/d
Krótką charakterystykę skali / Zakres badany skalą/ Dotychczasowe wykorzystanie skali	Kwestionariusz dotyczy stawów kończyn dolnych (kolanowego i biodrowego). Zawiera 10 pytań: 5 z nich dotyczy bólu (nocnego, porannego dyskomfortu, bólu podczas chodzenia, stania, wstawania z pozycji siedzącej), za każde pytanie przyznawana jest punktacja od 0 do 2, w zależności od nasilenia dolegliwości; 1 pytanie odnosi się do maksymalnego pokonanego dystansu; oceniane jest w skali od 0 do 6 punktów, w zależności od pokonanej odległości, np.: bez ograniczeń – 0 p., mniej niż 100 m – 6 p. (w przypadku korzystania z laski/kuli dodawany jest dodatkowy punkt); 4 pytania dotyczą czynności związanych z codziennym życiem (chodzenie po schodach, nierównym terenie, kucanie, podnoszenie czegoś z podłogi, wsiadanie/wysiadanie z samochodu, ubieranie), każde z nich oceniane jest w przedziale punktów 0–2, gdzie: 0 – bez trudności, 0,5–1,5 – w zależności od nasilenia trudności, 2 – czynność niemożliwa do wykonania. Sumaryczna punktacja w zakresie od 0 do 24 przekłada się na stopień upośledzenia funkcji. Wartości bliższe zeru oznaczają mniejsze upośledzenie czynnościowe. Z uwagi na prostotę i łatwość w ocenie kwestionariusz ten stanowi przydatny instrument w praktyce lekarskiej.
Źródło bibliograficzne	Monitorowanie stanu pacjenta w chorobach reumatycznych, autor: Wiland Piotr, Madej Marta, Szmyrka-Kaczmarek Magdalena Wydawnictwo Medyczne Górnicki rok 2015
Źródło on-line	https://www.xediton.com/wp-content/uploads/2017/05/GO-ON-Knee-Lequesne.pdf
Przykład 4.	
Nazwa skali w języku polskim	III.3.C.4. Skala Laitinena
Nazwa skali w języku angielskim (<i>Jeśli dotyczy</i>)	Laitinena Scale
Autor/ autorzy wersji oryginalnej Nazwisko i imię	b/d
Krótką charakterystykę skali / Zakres badany skalą/ Dotychczasowe wykorzystanie skali	Skala Laitinena umożliwia subiektywną ocenę poziomu bólu oraz leczenia/pbólowego u pacjentów z chorobą zwyrodnieniową stawu kolanowego. Oceny dokonuje się na podstawie 4 wskaźników: nasilenia bólu, częstotliwości występowania dolegliwości bólowych, częstotliwości przyjmowania leków przeciwbólowych oraz ograniczenia aktywności ruchowej

	Wskaźnik:	Ocena problemu:	Liczba punktów:
	Nasilenie bólu	Bez bólu	0
		Łagodny	1
		Silny	2
		Bardzo silny	3
		Nie do wytrzymania	4
	Częstotliwość występowania bólu	Nie występuje	0
		Okresowo	1
		Często	2
		Bardzo często	3
		Ból ciągły	4
	Częstotliwość zażywania środków przeciwbólowych:	Brak środków przeciwbólowych	0
		Doraźnie	1
		Ciągle – małe dawki	2
		Ciągle – duże dawki	3
		Ciągle – bardzo duże dawki	4
	Ograniczenie aktywności ruchowej	Żadne	0
		Częściowe	1
		Utrudniające pracę	2
		Uniemożliwiające pracę	3
		Uniemożliwiające samodzielne funkcjonowanie	4
Źródło bibliograficzne	Kamper S. J. Pain Intensity Ratings. <i>Journal of Physiotherapy</i> . 2012;58(1):p. 61. doi: 10.1016/S1836-9553(12)70077-2.		
Źródło on-line	b/d		

III.4. Położnictwo, ginekologia i pielęgniarstwo położniczo - ginekologiczne

Agnieszka Bien¹, Beata Pięta², Grażyna Bączek³, Julia Klimanek⁴

¹ *Zakład Koordynowanej Opieki Położniczej, Katedra Rozwoju Położnictwa, Wydział Nauk o Zdrowiu, Uniwersytet Medyczny w Lublinie*

² *Zakład Praktycznej Nauki Położnictwa, Wydział Nauk o Zdrowiu, Uniwersytet Medyczny im. K. Marcinkowskiego w Poznaniu*

³ *Zakład Dydaktyki Ginekologiczno – Położniczej, Wydział Nauk o Zdrowiu, Warszawski Uniwersytet Medyczny*

⁴ *Centrum Medyczne Żelazna, Szpital Specjalistyczny św. Zofii w Warszawie*

III.4.A. Wybrane narzędzia standaryzowane

III. 4. A. 1. The Iowa Infant Feeding Attitudes Scale (IIFAS)

III. 4. A. 2. Edinburgh Postnatal Depression Scale (EPDS)

III. 4. A. 3. The European Organisation for Research and Treatment of Cancer, Quality of Life Questionnaire for Breast Cancer (EORTC QLQ- BR23)

III. 4. A. 4. The European Organisation for Research and Treatment of Cancer, The cervical cancer-specific Quality of Life (EORTC QLQ- CX24)

III. 4. A. 5. The Fertility Quality of Life (FertiQoL)

III. 4. A. 6. Female Sexual Function Index Questionnaire (FSFI)

III.4.B. Przykłady skal stosowanych w innych państwach a niewalidowanych do warunków polskich

III. 4. B. 1. The Menopause-Specific Quality of Life Questionnaire (MENQOL)

III. 4. B. 2. Menopause Rating Scale (MRS)

III. 4. B. 3. Polycystic Ovary Syndrome Questionnaire– Self-Administered (PCOSQ)

III. 4. B. 4. Kwestionariusz 30-item Endometriosis Health Profile (EHP-30)

III. 4. B. 5. The Birth Satisfaction Scale (BBS)

III. 4. B. 6. The Birth Satisfaction Scale-Revised (BSS-R)

III. 4. B. 7. Pregnancy Health Behaviors Scale (PHBS)

III.4.A. Wybrane narzędzia standaryzowane

Grupa skal		POŁOŻNICTWO, GINEKOLOGIA I PIEŁĘGNIARSTWO POŁOŻNICZO-GINEKOLOGICZNE
Nazwa skali w języku polskim	III.4.A.1. Skala postaw wobec karmienia niemowląt IOWA	
Nazwa skali w języku angielskim	The Iowa Infant Feeding Attitudes Scale	
Skrót	IIFAS	
Wersja skali	Właściwa	
Autor/ autorzy wersji oryginalnej	Nazwisko i imię	De la Mora Arlene, Russell Daniel, Dungy Claibourne, Losch Mary, Dusdieker Lois
	Rok publikacji	1999
	Źródło	De la Mora A, Russell DW, Dungy CI, Losch M, Dusdieker L. The Iowa Infant Feeding Attitude Scale: analysis of reliability and validity. J. Appl. Soc. Psychol. 1999; 29: 2362-80.
Autor/ autorzy wersji walidowanej do warunków polskich	Nazwisko i imię	Bień Agnieszka, Kulesza-Brończyk Bożena, Przestrzelska Monika, Iwanowicz-Palus Grażyna, Ćwiek Dorota
	Rok publikacji	2021
	Źródło	Bień A, Kulesza-Brończyk B, Przestrzelska M, Iwanowicz-Palus G, Ćwiek D. The attitudes of Polish women towards breastfeeding based on the Iowa Infant Feeding Attitude Scale (IIFAS). Nutrients 2021; 30; 13(12): 4338.
Krótka charakterystyka skali	Zakres badanej skali	Oceny postaw kobiet wobec metod karmienia niemowląt, przewidywania wyboru metody karmienia niemowląt oraz czasu trwania karmienia piersią.
	Kryteria wejściowe do zastosowania skali, np. wynik w innej skali jako wprowadzający	Brak
	Struktura skali	Skala składa się z 17 pozycji (polska wersja skali obejmuje 16 pozycji IIFAS-Pol) z 5-stopniową skalą Likerta od 1 (zdecydowanie się nie zgadzam) do 5 (zdecydowanie się zgadzam). Dziewięć pozycji jest sformułowanych w sposób korzystny dla karmienia piersią, a pozostałe dla karmienia mieszkanką. Całkowity wynik IIFAS może wynosić od 17 do 85, przy czym wyższe wyniki odzwierciedlają pozytywne nastawienie do karmienia piersią [1, 2].
	Orientacyjny czas badania	10 minut
	Dotychczasowe wykorzystanie skali na podstawie doniesień naukowych i doświadczenia zawodowego	Badania z wykorzystaniem skali IIFAS zostały przeprowadzone m. in. wśród mieszkanek Chin oraz wśród Chińek mieszkających w Australii, które miały dzieci poniżej 5 roku życia [3], w Japonii, wśród matek w wieku od 16 do 45 lat, które urodziły dziecko 18-ście miesięcy wcześniej [4], w Australii na obszarach wiejskich wśród kobiet w pierwszych 12-tu miesiącach po porodzie [5], w Jordanii wśród matek posiadających dzieci do 1 roku

Położnictwo, ginekologia i pielęgniarstwo położniczo - ginekologiczne

		życia [6], w Etiopii wśród ciężarnych będących w II lub III trymestrze ciąży [7], na Węgrzech wśród matek których ostatnie dziecko miało od 6 do 36 miesięcy [8]. Cotelo i in. [9] badali postawy wobec karmienia piersią wśród ciężarnych Hiszpanek będących między 26. a 38. tygodniem ciąży o przebiegu fizjologicznym, badania były kontynuowane po 6 i 16 tygodniach oraz po 6 miesiącach. Balyakina i in. [10] badali związek pomiędzy osobą sprawującą opiekę nad kobietą ciężarną a jej postawą wobec karmienia piersią.
Rekomendacje zastosowania skali	Wiek badanych	Użycie skali nie jest warunkowane wiekiem badanych
	Miejsce badanych	Dom, przychodnia, szpital
	Stan badanych	---
	Sytuacje	Kobiet ciężarne, kobiety karmiące piersią, kobiety w wieku rozrodczym, mężowie, partnerzy, przyjaciele
	Inne	
Osoby, które mogą stosować skalę	Profesjonaliści: położne, lekarze, pielęgniarki, psychologowie, naukowcy	
Dodatkowe kryteria zastosowania skali		Powołanie się na publikacje źródłowe
Klucz do skali/interpretacja wyników	Całkowity wynik IIFAS może wynosić od 17 do 85, przy czym wyższe wyniki odzwierciedlają pozytywne nastawienie do karmienia piersią. Całkowite wyniki IIFAS można dalej podzielić na grupy: 1) pozytywne nastawienie do karmienia piersią (wynik IIFAS 70–85), 2) neutralne nastawienie (punkcją IIFAS 49–69) i 3) pozytywne nastawienia dla karmienia mieszanego (wynik IIFAS 17–48) [1].	
Formularz skali/ kwestionariusz		

1	2	3	4	5
Zdecydowanie się nie zgadzam	Nie zgadzam się	Nie mam zdania	Zgadzam się	Zdecydowanie się zgadzam

1.	Korzyści z karmienia piersią trwają tylko do momentu odstawienia dziecka od piersi.	1	2	3	4	5
2.	Karmienie mieszanką sztuczną jest wygodniejsze niż karmienie piersią.	1	2	3	4	5
3.	Karmienie piersią wzmacnia więź między matką a dzieckiem.	1	2	3	4	5
4.	W mleku matki brakuje żelaza.	1	2	3	4	5
5.	Niemowlęta karmione mieszanką sztuczną są częściej przekarmiane niż dzieci karmione piersią.	1	2	3	4	5
6.	Karmienie mieszanką sztuczną jest lepszym rozwiązaniem dla matki, która chce wrócić do pracy.	1	2	3	4	5
7.	Matki karmiące mieszanką sztuczną tracą jedną z największych radości macierzyństwa.	1	2	3	4	5
8.	Kobiety nie powinny karmić piersią w miejscach publicznych, takich jak restauracje.	1	2	3	4	5
9.	Niemowlęta karmione piersią są zdrowsze niż dzieci karmione mieszanką sztuczną.	1	2	3	4	5
10.	Niemowlęta karmione piersią są częściej przekarmiane niż dzieci karmione mieszanką sztuczną.	1	2	3	4	5
11.	Ojcowie czują się pominięci, jeśli matka karmi piersią.	1	2	3	4	5

12.	Mleko matki jest idealnym pożywieniem dla niemowląt.	1	2	3	4	5
13.	Mleko matki jest bardziej lekkostrawne niż mieszanka sztuczna.	1	2	3	4	5
14.	Mieszanka sztuczna jest tak samo zdrowa dla niemowlęcia jak mleko matki.	1	2	3	4	5
15.	Karmienie piersią jest wygodniejsze niż karmienie mieszanką sztuczną.	1	2	3	4	5
16.	Mleko matki jest tańsze niż mieszanka sztuczna.	1	2	3	4	5

Przegląd doniesień	Dokonano przeglądu 50 artykułów tematycznych, z czego wybrano 20% do opracowania charakterystyki niniejszej skali
Bibliografia	De la Mora A, Russell DW, Dungy CI, Losch M, Dusdieker L. The Iowa Infant Feeding Attitude Scale: analysis of reliability and validity. <i>J. Appl. Soc. Psychol.</i> 1999; 29: 2362-80. Bień A, Kulesza-Brończyk B, Przestrzelska M, et al. The attitudes of Polish women towards breastfeeding based on the Iowa Infant Feeding Attitude Scale (IIFAS). <i>Nutrients</i> 2021; 30; 13(12): 4338. Chen S, Binns CW, Liu Y, et al. Attitudes towards breastfeeding – The Iowa Infant Feeding Attitude Scale in Chinese mothers living in China and Australia. <i>Asia Pac. J. Clin. Nutr.</i> 2013; 22: 266–269. Inoue M, Binns CW, Katsuki Y, Ouchi M. Japanese mothers’ breastfeeding knowledge and attitudes assessed by the Iowa Infant Feeding Attitudes Scale. <i>Asia Pac. J. Clin. Nutr.</i> 2013; 22: 261–265. Cox KN, Giglia RC, Binns CW. The influence of infant feeding attitudes on breastfeeding duration: Evidence from a cohort study in rural Western Australia. <i>Int. Breastfeed. J.</i> 2015; 10: 1–9, doi:10.1186/s13006-015-0048-3. Abu Shosha GM. The Influence of Infants’ Characteristics on Breastfeeding Attitudes among Jordanian Mothers. <i>Open J. Nurs.</i> 2015;5: 295–302, doi:10.4236/ojn.2015.54032. Abdulahi M, Fretheim A, Argaw A, Magnus, J.H. Adaptation and validation of the Iowa infant feeding attitude scale and the breastfeeding knowledge questionnaire for use in an Ethiopian setting. <i>Int. Breastfeed. J.</i> 2020; 15: 1–11, doi:10.1186/s13006-020-00269-w. Ungváry R, Ittész A, Bóné V, Török S. Psychometric properties of the original and short Hungarian version of the Iowa infant feeding attitude scale. <i>Int. Breastfeed. J.</i> 2021; 16; 16(1):54. Cotelo MDCS, Movilla-Fernández MJ, Pita-García P, Novío S. Infant feeding attitudes and practices of Spanish low-risk expectant women using the IIFAS (Iowa Infant Feeding Attitude Scale). <i>Nutrients</i> 2018; 10: 520, doi:10.3390/nu10040520. Balyakina E, Fulda KG, Franks SF, et al. Association between healthcare provider type and intent to breastfeed among expectant mothers. <i>Matern. Child Health J.</i> 2015; 20: 993–1000, doi:10.1007/s10995-015-1884-x.

Grupa skal	POŁOŻNICTWO, GINEKOLOGIA I PIELĘGNIARSTWO POŁOŻNICZO-GINEKOLOGICZNE
Nazwa skali w języku polskim	III.4.A.2. Edynburska Skala Depresji Poporodowej
Nazwa skali w języku angielskim	Edinburgh Postnatal Depression Scale
Skrót	EPDS
Wersja skali	Właściwa

Autor/ autorzy wersji oryginalnej	Nazwisko i imię	Cox John, Holden Jeni, Sagovsky Ruth
	Rok publikacji	1987
	Źródło	Cox J.L, Holden J.M, Sagovsky R. Detection of post-natal depression. Development of the 10-item Edinburgh Postnatal Depression Scale. Br J Psychiatry. 1987 Jun;150:782-6. doi: 10.1192/bjp.150.6.782. PMID: 3651732.
Autor/ autorzy wersji walidowanej do warunków polskich	Nazwisko i imię	Eleonora Bielawska-Batorowicz
	Rok publikacji	1995
	Źródło	Kossakowska K. Edynburska skala depresji poporodowej: właściwości psychometryczne i charakterystyka. Acta Universitatis Lodzensis. Folia Psychologica 17, 39-50. 2013.
Krótka charakterystyka skali	Zakres badany skalą	Ocena samopoczucia w ostatnim tygodniu poprzedzającym badanie
	Kryteria wejściowe do zastosowania skali, np. wynik w innej skali jako wprowadzający	brak
	Struktura skali	10 pozycji dotyczących różnych aspektów samopoczucia, ocenianych w skali 0-3, w zależności od nasilenia. Oceniane są anhedonia, poczucie winy, niepokój, ataki paniki, przemęczenie/przeladowanie, zaburzenia snu, smutek/przygnębienie, płaczliwość, myśli samobójcze
	Orientacyjny czas badania	5 min
	Dotychczasowe wykorzystanie skali na podstawie doniesień naukowych i doświadczenia zawodowego	Badania z użyciem skali zostały przeprowadzone wśród kobiet przebywających na oddziale poporodowym, w 1.-7. i 30. dniu po porodzie [1]. W natomiast w Japonii badano kobiety podczas pierwszego, drugiego oraz trzeciego trymestru ciąży, a także 3-4 i miesiąc dni po porodzie [2]. Badania przeprowadzone przez Gałęziowska i wsp. dotyczyły grupy 150 kobiet, badaniw przeprowadzono roku od porodu, pacjentki w przedziale wiekowym od 18-41 roku życia [3]. W Anglii i Irlandii Północnej badano kobiety, które zgłaszały niepokój lub lęk, bądź obie dolegliwości, [4] natomiast w Stanach Zjednoczonych grupę badawczą stanowiły kobity z rozpoznaną depresją poporodową [5]. Brazylijscy naukowcy wykorzystali skalę do oceny symptomów depresji poporodowej wśród kobiet, które chorowały na COVID-19 oraz kobiet, które nie miały infekcji. [6] Przeprowadzono także badania dotyczące spożycia suplementów diety przez matkę podczas pandemii COVID-19, a poziomem stresu z wykorzystaniem EPDS [7]. EPDS została użyta w badaniach, mających na celu utworzenie profilu kobiet predysponowanych do wystąpienia zaburzenia i identyfikacji kobiet z objawami depresji poporodowej[8]. Dombrowska-Pali A. i wsp. przeprowadzili badanie, którego celem była ocena składu mleka i stężenia kortyzolu w surowicy krwi cztery tygodnie po porodzie wśród kobiet z ryzykiem występowania objawów depresji poporodowej [9]. W Chorwacji badano związek pomiędzy satysfakcją z urodzenia dziecka, zespołem stresu pourazowego i depresją poporodową [10].

Rekomendacje zastosowania skali	Wiek badanych	Kobiety w wieku rozrodczym
	Miejsce badanych	Gabinet położnej, gabinet lekarza położnika
	Stan badanych	Kobiety ciężarne (pomiędzy 11. a 14. tygodniem ciąży oraz 33. a 37. tygodniem ciąży), kobiety w połogu (miesiąc po porodzie)
	Sytuacje	Ciężarna lub położnica z czynnikami ryzyka wystąpienia depresji okołoporodowej
	Inne	Brak
Osoby, które mogą stosować skalę	Ginekolog-położnik, położna, psycholog	
Dodatkowe kryteria zastosowania skali	Brak	
Klucz do skali/interpretacja wyników	Wynik uzyskuje się sumując punkty kwestionariusza, można uzyskać 30 punktów. Wynik większy lub równy 10 świadczy o dużym prawdopodobieństwie wystąpienia depresji o różnym stopniu nasilenia. Uzyskanie wyniku powyżej 12 punktów lub potwierdzenie obecności myśli nakierowanych na uszkodzenie własnego ciała jest wskazaniem do wykonania diagnozy przez specjalistę. Diagnozę depresji poporodowej, tak jak w przypadku innych typów depresji, następuje na drodze obserwacji zachowania oraz rozmowy z kobietą oraz z jej bliskimi.	
Formularz skali/ kwestionariusz		

Edynburska Skala Depresji Poporodowej (ESDP) – wersja dla lekarza, pielęgniarki i położnej (do sumowania wyniku).

- Byłam zdolna do radości i dostrzegania radosnych stron życia
 - tak często jak zazwyczaj (0 punktów)
 - trochę rzadziej niż zwykle (1 punkt)
 - zdecydowanie rzadziej niż zwykle (2 punkty)
 - zupełnie nie byłam zdolna do radości (3 punkty)
- Patrzyłam w przyszłość z nadzieją
 - tak jak zawsze (0 punktów)
 - rzadziej niż zawsze (1 punkt)
 - zdecydowanie rzadziej niż zwykle (2 punkty)
 - nie potrafiłam patrzeć w przyszłość z nadzieją (3 punkty)
- Obwiniałam się niepotrzebnie, gdy coś mi się nie udawało
 - tak w większości przypadków (3 punkty)
 - tak, czasami (2 punkty)
 - rzadko (1 punkt)
 - wcale (0 punktów)
- Bez istotnej przyczyny odczuwałam lęk i niepokoiłam się
 - zupełnie nie (0 punktów)
 - raczej nie (1 punkt)
 - czasami (2 punkty)
 - tak, bardzo często (3 punkty)
- Czułam się przestraszona i wpadałam w panikę bez większych powodów
 - tak, często (3 punkty)
 - czasami (2 punkty)
 - nie, raczej nie (1 punkt)
 - nie, nigdy (0 punktów)
- Wydarzenia przerastały mnie
 - tak, prawie wcale nie dawałam sobie rady (3 punkty)
 - czasami nie radziłam sobie tak dobrze jak zwykle (2 punkty)
 - przez większość czasu radziłam sobie dobrze (1 punkt)
 - radziłam sobie tak dobrze jak zwykle (0 punktów)

7. Czułam się tak nieszczęśliwa, że nie mogłam spać w nocy   • tak, przez większość czasu (3 punkty) • tak czasami (2 punkty) • rzadko (1 punkt) • nie, wcale nie (0 punktów) 8.   Czułam się samotna i nieszczęśliwa   • tak, przez większość czasu (3 punkty) • tak, dość często (2 punkty) • niezbyt często (1 punkt) • nie, wcale nie (0 punktów) 9. Czułam się tak nieszczęśliwa, że płakałam   • tak, przez większość czasu (3 punkty) • tak, dość często (2 punkty) • tylko sporadycznie (1 punkt) • nie, wcale nie (0 punktów) 10. Zdarzało się, że myślałam o zrobieniu sobie krzywdy   • tak, dość często (3 punkty) • czasami (2 punkty) • bardzo rzadko (1 punkt) • nigdy (0 punktów)

Przegląd doniesień	Dokonano przeglądu 50 artykułów tematycznych, z czego wybrano 20% do opracowania charakterystyki niniejszej skali
Bibliografia	1. Golec M, Rajewska-Rager A, et al. Ocena zaburzeń nastroju u pacjentek po porodzie oraz czynników predysponujących do występowania tych zaburzeń. <i>Psychiatria</i>. tom 13, nr 1, 1–7. Copyright 2016 Via Medica. ISSN 1732–9841. 2. Tanuma-Takahashi A., Tanemoto T., Nagata C. et al. Antenatal screening timeline and cutoff scores of the Edinburgh Postnatal Depression Scale for predicting postpartum depressive symptoms in healthy women: a prospective cohort study. <i>BMC Pregnancy Childbirth</i> 2022, 22, 527. https://doi.org/10.1186/s12884-022-04740-w. 3. Gałęziowska, E., Kicińska, K., Szadowska-Szlachetka, Z. & Domżał-Drzewicka, R. (2021). Assessment of the risk of postpartum depression and the support expected and received by women within a year of giving birth. <i>Polish Journal of Public Health</i>, 2021, 131(1) 62-66. https://doi.org/10.2478/pjph-2021-0012. 4. Fellmeth G., Harrison S., McNeill J. et al. Identifying postnatal anxiety: comparison of self-identified and self-reported anxiety using the Edinburgh Postnatal Depression Scale. <i>BMC Pregnancy Childbirth</i> 2022, 22, 180 https://doi.org/10.1186/s12884-022-04437-0. 5. Beck C.T, Indman P. The many faces of postpartum depression. <i>J Obstet Gynecol Neonatal Nurs</i>. 2005 Sep-Oct;34(5):569-76. doi: 10.1177/0884217505279995. PMID: 16227512. 6. Knippel Galletta M.A, Silva Sousa Oliveira A.M, Gorrao Lopes Albertini J. et al. Postpartum depressive symptoms of Brazilian women during the COVID-19 pandemic measured by the Edinburgh Postnatal Depression Scale. <i>Journal of Affective Disorders</i>. Volume 296, 1 January 2022, Pages 577-586. 7. Erliana U. Maternal Dietary Supplements Intake and Edinburgh Postnatal Depression Scale Score During COVID-19 Pandemic. <i>J Acad Nutr Diet</i>. 2022 Sep; 122(9): A20 8. Branquinho et al. Profiles of women with postpartum depressive symptoms: A latent profile analysis using the Edinburgh Postnatal Depression Scale factors. <i>Journal of Clinical Psychology</i>. Volume 78, Issue 7 p. 1500-1515 9. Dombrowska-Pali, A., Chrustek, A., Gebuza, G., & Kaźmierczak, M. Analysis of cortisol levels in breast milk and blood serum in women with symptoms of postpartum depression. <i>Medycyna Ogólna i Nauki o Zdrowiu</i> 2022, 28(2).

	10. Nakić Radoš S, Martinić L., et al. The relationship between birth satisfaction, post-traumatic stress disorder and postnatal depression symptoms in Croatian women. <i>Stress and Health</i> . Volume 38, Issue 3 p. 500-508.

Grupa skal	POŁOŻNICTWO, GINEKOLOGIA I PIELEŃNIARSTWO POŁOŻNICZO-GINEKOLOGICZNE	
Nazwa skali w języku polskim	III.4.A.3. Kwestionariusz oceny jakości życia pacjentek z nowotworami piersi EORTC QLQ-BR23	
Nazwa skali w języku angielskim	Breast-Cancer-Specific Quality of Life Questionnaire (EORTC QLQ-BR23)	
Skrót	EORTC QLQ BR23	
Wersja skali	Właściwa	
Autor/ autorzy wersji oryginalnej	Nazwisko i imię	European Organization for Research and Treatment of Cancer (EORTC)
	Rok publikacji	1993
	Źródło	Aaronson N, Ahmedzai S, Bergman B, et al. The European Organization for Research and Treatment of Cancer QLQ-C30: a quality-of-life instrument for use in international clinical trials in oncology. <i>J Natl Cancer Inst</i> . 1993; 85: 365-376. Aaronson NK, te Velde A, Hopwood P, Muller M, Franklin J, Arraras JI, et al. The European Organization for Research and Treatment of Cancer breast cancer-specific quality-of-life questionnaire module: first results from a three-country field study. <i>J Clin Oncol</i> . 1996; 14(10): 2756-68.
Autor/ autorzy wersji walidowanej do warunków polskich	Nazwisko i imię	Zawisza Katarzyna, Tobiasz-Adamczyk Beata, Nowak Wojciech, Kulig Jan, Jędrys Joanna
	Rok publikacji	2010
	Źródło	Zawisza K, Tobiasz-Adamczyk B, Nowak W, Kulig J, Jedrys J. Trafność i rzetelność kwestionariusza oceny jakości życia EORTC QLQ C30 oraz jego modułu dotyczącego pacjentek z nowotworami piersi (EORTC QLQ BR23) [Validity and reliability of the quality of life questionnaire (EORTC QLQ C30) and its breast cancer module (EORTC QLQ BR23)]. <i>Ginekol Pol</i> . 2010; 81(4): 262-67.
Krótka charakterystyka skali	Zakres badanej skali	Ocena jakości życia kobiet z nowotworem piersi
	Kryteria wejściowe do zastosowania skali, np. wynik w innej skali jako wprowadzający	Wynik skali EORTC QLQ C30
	Struktura skali	Kwestionariusz QLQ BR23 służy do oceny jakości życia pacjentek z nowotworem piersi, obejmuje on 23 pytania na które respondentka odpowiada w skali od 1 do 4 (1 – wcale; 2 – trochę; 3 – znacznie; 4 – bardzo), z których dwie dotyczą stanu funkcjonalnego: wizerunek ciała (BI;9-12), funkcjonowanie seksualne (SEF;14,15) oraz trzy skale oceniające objawy-efekty uboczne terapii (ST;1-4,6-8), objawy ze strony piersi (BS;20-23), objawy ze strony ramienia (AS;17-19), ponadto trzy pojedyncze pytania dotyczące: zainteresowania życiem seksualnym (SEE;16), rokowań (FU;13) i martwienia się z powodu utraty włosów (HL;5) [1-4].

	Orientacyjny czas badania	15 minut
	Dotychczasowe wykorzystanie skali na podstawie doniesień naukowych i doświadczenia zawodowego	Słowik i in. badali jakość życia kobiet w wieku od 18 do 65 lat, z wczesnym rakiem piersi, po pierwotnym zabiegu operacyjnym guza sutka z powodu raka inwazyjnego, które po leczeniu chirurgicznym wymagały leczenia chemioterapią adjuwantową [6]. Tripathy i in. analizowali korelację między spadkiem wydajności pracy a domenami EORTC QLQ-BR23 u kobiet przed menopauzą z zaawansowanym rakiem piersi [7]. Badania z wykorzystaniem EOTRC-QOL-BR-23 były przeprowadzone również wśród kobiet po 12-tu miesiącach leczenia oraz zmianie stylu życia, polegającym na modyfikacji diety, zmianie aktywności fizycznej oraz wprowadzeniu suplementacji witaminą D [8]. Monteiro i in. ocenili jakość życia Brazylijek u których został potwierdzony in situ rak piersi, który nie był wcześniej leczony systemowo ani radioterapią. Jakość życia oceniano na początku badania i co 3 miesiące przez pierwsze 2 lata, a następnie co 6 miesięcy do 5 lat obserwacji [9]. Z kolei Rini i in. analizowali jakość życia kobiet w późnym stadium raka piersi w zależności od zastosowanych metod rekonstrukcyjnych przed i 3 tygodnie po zabiegu [10].
Rekomendacje zastosowania skali	Wiek badanych	Pełnoletność badanych
	Miejsce badanych	Przychodnia, szpital, dom
	Stan badanych	Kobiety z rozpoznany nowotworem piersi
	Sytuacje	
	Inne	
Osoby, które mogą stosować skalę	Profesjoniści: położne, lekarze, pielęgniarki, psychologowie, naukowcy	
Dodatkowe kryteria zastosowania skali	Zgoda grupy European Organisation for Research and Treatment of Cancer (EORTC)	
Klucz do skali/interpretacja wyników	Skala została przekodowana do zakresu 0-100 punktów tak, aby wyższa wartość uzyskana na skali oznaczała większe nasilenie badanej cechy [4,5].	
Formularz skali/ kwestionariusz*		
* Formularz jest dostępny online po zarejestrowaniu się na stronie: https://qol.eortc.org/questionnaire/update-qlq-br23/		

Przegląd doniesień	Dokonano przeglądu 50 artykułów tematycznych, z czego wybrano 20% do opracowania charakterystyki niniejszej skali
Bibliografia	1. Sprangers M, Groenvold M, Arraras J, [et al.]. The European Organization for Research and Treatment of Cancer breast cancer-specific quality-of-life questionnaire module: first results from a three-country field study. J Clin Oncol. 1996, 14, 2756-2768. 2. Aaronson N, Ahmedzai S, Bergman B, et al. The European Organization for Research and Treatment of Cancer QLQ-C30: a quality-of-life instrument for use in international clinical trials in oncology. J Natl Cancer Inst. 1993; 85: 365-376. 3. Aaronson NK, te Velde A, Hopwood P, Muller M, Franklin J, Arraras JI, et al. The European Organization for Research and Treatment of Cancer breast cancer-specific quality-of-life questionnaire module: first results from a three-country field study. J Clin Oncol. 1996; 14(10): 2756-68.

	4. Zawisza K, Tobiasz-Adamczyk B, Nowak W, Kulig J, Jedrys J. Trafność i rzetelność kwestionariusza oceny jakości życia EORTC QLQ C30 oraz jego modułu dotyczącego pacjentek z nowotworami piersi (EORTC QLQ BR23) [Validity and reliability of the quality of life questionnaire (EORTC QLQ C30) and its breast cancer module (EORTC QLQ BR23)]. Ginekol Pol. 2010; 81(4): 262-67. 5. http://groups.eortc.be/qol/questionnaires_downloads.htm 6. Slowik AJ, Jabłoński MJ, Michałowska-Kaczmarczyk AM, Jach R. Evaluation of quality of life in women with breast cancer, with particular emphasis on sexual satisfaction, future perspectives and body image, depending on the method of surgery. Psychiatr Pol. 2017; 29; 51(5): 871-888. 7. Tripathy D, Curteis T, Hurvitz S, et al. Correlation between work productivity loss and EORTC QLQ-C30 and -BR23 domains from the MONALEESA-7 trial of premenopausal women with HR+/HER2- advanced breast cancer. Ther Adv Med Oncol. 2022; 28; 14:17588359221081203. 8. Montagnese C, Porciello G, Vitale S, Palumbo E, et al. Quality of Life in Women Diagnosed with Breast Cancer after a 12-Month Treatment of Lifestyle Modifications. Nutrients 2020; 31; 13(1):136. 9. Monteiro MR, Nunes NCC, Crespo J, et al. Patient-centered Outcomes in Breast Cancer: Description of EQ-5D-5L and EORTC-QLQ-BR23 Measurements in Real-world Data and Their Association With Survival. Clin Oncol (R Coll Radiol). 2022; 34(9): 608-616. 10. Rini IS, Gunardi AJ, Yashinta, et al. Quality of Life in Palliative Post-mastectomy Reconstruction: Keystone versus Rotational Flap. Plast Reconstr Surg Glob Open. 2021; 15; 9(3): e3457.

* Uaktualniona wersja kwestionariusza nosi nazwę EORTC QLQ-BR45 i obejmuje 45 zagadnień: 23 z kwestionariusza QLQ-BR23 oraz 22 nowe zagadnienia.

Grupa skal		POŁOŻNICTWO, GINEKOLOGIA I PIEŁĘGNIARSTWO POŁOŻNICZO-GINEKOLOGICZNE
Nazwa skali w języku polskim	III.4.A.4. Kwestionariusz oceny jakości życia EORTC QLQ – CX24	
Nazwa skali w języku angielskim	The European Organization for Research and Treatment of Cancer (EORTC) The Cervical Cancer-Specific Quality of Life Questionnaire (EORTC QLQ-CX24)	
Skrót	EORTC QLQ – CX24	
Wersja skali	Właściwa	
Autor/ autorzy wersji oryginalnej	Nazwisko i imię	European Organization for Research and Treatment of Cancer (EORTC)
	Rok publikacji	2006
	Źródło	Greimel ER, Kuljanic Vlastic K, Waldenstrom AC, Duric VM, Jensen PT, Singer S, Chie W, Nordin A, Bjelic Radisic V, Wydra D. European Organization for Research and Treatment of Cancer Quality-of-Life Group. The European Organization for Research and Treatment of Cancer (EORTC) Quality-of-Life questionnaire cervical cancer module: EORTC QLQ-CX24. Cancer 2006; 107(8): 1812-22[1].
Autor/ autorzy wersji walidowanej do warunków polskich	Nazwisko i imię	Kieszkowska-Grudny Anna, Rucińska Monika, Biedrzycka Sylwia, Nawrocki Sergiusz
	Rok publikacji	2012

	Źródło	Kieszkowska-Grudny A., Rucińska M., Biedrzycka S., Nawrocki S. Ocena jakości życia w grupie kobiet chorych na raka szyjki macicy po radykalnej radiochemioterapii oraz w grupie kobiet nieleczonych z powodu raka — doniesienie wstępne. Nowotwory. Journal of Oncology 2012; 62(3): 168-174 [2].
Krótka charakterystyka skali	Zakres badany skalą	Pytania obejmują dwa obszary: dotyczące funkcjonowania pacjenta oraz doświadczanych objawów.
	Kryteria wejściowe do zastosowania skali, np. wynik w innej skali jako wprowadzający	Brak
	Struktura skali	EORTC QLQ CX-24 to kwestionariusz specyficzny dla pacjentów z rakiem szyjki macicy, który składa się z 24 pytań sklasyfikowanych jako: pytania dotyczące funkcjonowania (obraz ciała, aktywność seksualna, satysfakcja seksualna, funkcjonowanie), pytania dotyczące objawów (odczuwalne objawy, obrzęki limfatyczne, neuropatie obwodowe, objawy menopauzy i obawy dotyczące seksualności pacjenta) [3],[4]. Narzędzie to wykorzystuje 4-stopniową skalę odpowiedzi, „wcale”, „trochę”, „znacznie” i „bardzo” do oceny każdego pytania.
	Orientacyjny czas badania	10 min.
	Dotychczasowe wykorzystanie skali na podstawie doniesień naukowych i doświadczenia zawodowego	Kompleksowa ocena stanu zdrowia pacjentów w trakcie leczenia [5-8].
Rekomendacje zastosowania skali	Wiek badanych	-
	Miejsce badanych	Szpitala, ośrodki badawcze [9, 10]
	Stan badanych	Kobiety z rozpoznanym nowotworem szyjki macicy
	Sytuacje	-
	Inne	-
Osoby, które mogą stosować skalę	Profesjonaliści: położne, lekarze, pielęgniarki, psychologzy, naukowcy	
Dodatkowe kryteria zastosowania skali	Zgoda grupy European Organisation for Research and Treatment of Cancer (EORTC)	
Klucz do skali/interpretacja wyników	Każde z 24 pytań oceniane jest w skali 1-4, gdzie 1 oznacza, że pacjentka nie utożsamia się z danym stanem/ dolegliwością a 4, że dotyczy jej w bardzo dużym stopniu. Minimalny wynik to 24 pkt a maksymalny to 96 pkt.	
Formularz skali/ kwestionariusz*		
* Formularz jest dostępny online po zarejestrowaniu się na stronie: https://qol.eortc.org/questionnaire/qlq-cx24/		

Przegląd doniesień	Dokonano przeglądu 50 artykułów tematycznych, z czego wybrano 20% do opracowania charakterystyki niniejszej skali
Bibliografia	1. Greimel ER, Kuljanic Vlastic K, Waldenstrom AC, Duric VM, Jensen PT, Singer S, Chie W, Nordin A, Bjelic Radisic V, Wydra D; European Organization for Research and Treatment of Cancer Quality-of-Life Group. The European Organization for Research and Treatment of Cancer (EORTC) Quality-of-Life questionnaire cervical cancer module: EORTC QLQ-CX24. Cancer 2006; 107(8): 1812-22.

	2. Kieszowska-Grudny A, Rucińska M, Biedrzycka S, Nawrocki S. Ocena jakości życia w grupie kobiet chorych na raka szyjki macicy po radykalnej radiochemioterapii oraz w grupie kobiet nieleczonych z powodu raka — doniesienie wstępne. Nowotwory. Journal of Oncology 2012; 62(3): 168-174. 3. Zaric R, Zivkovic-Radojevic M, Krasic K, Milovanovic J, Jankovic S. Psychometric Properties of the Quality of Life Questionnaire – Cervical Cancer 24 (QLQ CX 24). Serbian Journal of Experimental and Clinical Research 2021. Dostępny w internecie: https://sciendo.com/article/10.2478/sjecr-2020-0047 Dostęp: 11.10.2022. 4. Lee Y, Lim MC, Kim SI, Joo J, Lee DO, Park SY. Comparison of Quality of Life and Sexuality between Cervical Cancer Survivors and Healthy Women. Cancer Res Treat 2016; 48(4): 1321-1329. 5. Dahiya N, Acharya AS, Bachani D, Sharma D, Gupta S, Haresh K, Rath G. Quality of Life of Patients with Advanced Cervical Cancer before and after Chemoradiotherapy. Asian Pac J Cancer Prev 2016; 17(7): 3095-9. 6. Atallah S, Barbera L, Folwell M, Howell D, Liu Z, Croke J. Feasibility of implementing a cervix cancer-specific patient-reported outcome measure in routine ambulatory clinics. Support Care Cancer 2021; 29(1): 499-507. 7. Araya LT, Gebretekla GB, Gebremariam GT, Fenta TG. Reliability and validity of the Amharic version of European Organization for Research and Treatment of cervical Cancer module for the assessment of health related quality of life in women with cervical cancer in Addis Ababa, Ethiopia. Health Qual Life Outcomes. 2019; 17(1): 13. 8. Heinzler J, Brucker J, Bruckner T, Dinkic C, Hoffmann J, Dornhöfer N, Seitz S, Sohn C, Rom J, Schott TC, Schott S. Impact of a cervical dysplasia and its treatment on quality of life and sexual function. Arch Gynecol Obstet 2018; 298(4): 737-745. 9. Ekdahl L, Crusensvärd M, Reynisson P, Lönnerfors C, Persson J. Quality of life and long-term clinical outcome following robot-assisted radical trachelectomy. Eur J Obstet Gynecol Reprod Biol. 2021; 267: 234-240. 10. Paradowska D, Tomaszewski KA, Bałajewicz-Nowak M, Bereza K, Tomaszewska IM, Paradowski J, Pityński K, Skotnicki P, Greimel ER, Bottomley A. Validation of the Polish version of the EORTC QLQ-CX24 module for the assessment of health-related quality of life in women with cervical cancer. Eur J Cancer Care (Engl) 2014; 23(2): 214-20.

Grupa skal	POŁOŻNICTWO, GINEKOLOGIA I PIEŁĘGNIARSTWO POŁOŻNICZO-GINEKOLOGICZNE	
Nazwa skali w języku polskim	III.4.A.5. Kwestionariusz FertiQoL	
Nazwa skali w języku angielskim	The Fertility Quality of Life	
Skrót	FertiQoL	
Wersja skali	Właściwa	
Autor/ autorzy wersji oryginalnej	Nazwisko i imię	Jacky Boivin, Janet Takefman, Andrea Braverman
	Rok publikacji	2011
	Źródło	Boivin, J, Takefman, J, Braverman, A. (2011) Development and preliminary validation of the fertility quality of life (FertiQoL) tool. Human Reproduction, 26(8), 2084–2091.
Autor/ autorzy wersji walidowanej do warunków polskich	Nazwisko i imię	Brak
	Rok publikacji	Brak
	Źródło	Brak

Położnictwo, ginekologia i pielęgniarstwo położniczo - ginekologiczne

Krótka charakterystyka skali	Zakres badany skalą	Ocena jakości życia kobiet i mężczyzn leczonych z powodu niepłodności
	Kryteria wejściowe do zastosowania skali, np. wynik w innej skali jako wprowadzający	Pacjenci podczas leczenia
	Struktura skali	Skala składa się z 36 pytań, które oceniają różne aspekty życia związane z ogólnym stanem psychicznym, z leczeniem oraz ze zdrowiem fizycznym.
	Orientacyjny czas badania	-
	Dotychczasowe wykorzystanie skali na podstawie doniesień naukowych i doświadczenia zawodowego	W Chinach i Kazachstanie skala została wykorzystana w badaniach oceniających jakość życia kobiet poddanych procedurze in vitro [1, 2] W innym badaniu przeprowadzonym w Chinach badaniem objęło pary, leczące się z powodu niepłodności [3]. W Turcji badano wpływ niepłodności na występowanie lęku, depresji, samoocenę, jakość życia i funkcje seksualne zarówno u kobiet jak i mężczyzn [4]. Japońscy naukowcy analizowali wpływ warunków pracy na jakość życia związaną z płodnością [5]. Bivia Roig G., et al badali wpływ pandemii COVID-19 na styl i jakość życia kobiet z zaburzeniami płodności [6]. W Azji Południowej oceniano jakość opieki zdrowotnej w zakresie zdrowia emocjonalnego niepłodnych kobiet [7]. Van Kessel i wsp. analizowali jakość życia u kobiet poddawanych zabiegom diagnostycznym w kierunku niepłodności [8]. Kwestionariusz FertiQoL posłużył również do oceny efektywności aplikacji mobilnej poświęconej <i>mindfulness</i> u osób zmagających się z niepłodnością [9]. Woods i wsp wykorzystali kwestionariusz w badaniach dotyczących stresu związanego z niepłodnością [10].
Rekomendacje zastosowania skali	Wiek badanych	Wiek rozrodczy
	Miejsce badanych	Ośrodki leczenia niepłodności
	Stan badanych	Pary leczące się z powodu niepłodności
	Sytuacje	Brak
	Inne	Brak
Osoby, które mogą stosować skalę	lekarz, położna, pielęgniarka, psycholog	
Dodatkowe kryteria zastosowania skali	Brak	
Klucz do skali/interpretacja wyników	Sumuje się punkty za poszczególne pytania, następnie skaluje w zakresie 0-100. Im wyższy wynik tym jakość życia jest lepsza.	
Formularz skali/ kwestionariusz		

Formularz skali/ kwestionariusz – dostępny na stronie: fertiqol-Polish.pdf (cardiff.ac.uk)

FertiQoL

Kwestionariusz dotyczący jakości życia osób dotkniętych niepłodnością (2008)

Uprzejmie prosimy o to, by przy każdym pytaniu wybrał(a) Pani/Pan (zaznaczając odpowiednią kratkę) tę odpowiedź, która najlepiej odzwierciedla Pani/Pana myśli i uczucia. Odpowiedzi należy udzielić zgodnie z tym, co Pani/Pan aktualnie myśli i czuje. Niektóre pytania mogą dotyczyć Pani/Pana życia osobistego, ale są konieczne do tego, by prawidłowo ocenić wszystkie aspekty Pani/Pana życia. Na pytania oznaczone gwiazdką (*) powinny odpowiedzieć tylko osoby mające partnera/partnerkę.

Przy każdym pytaniu należy zaznaczyć odpowiedź, która najlepiej odzwierciedla Pani/Pana obecne myśli i uczucia		Bardzo zły	Zły	Ani zły, ani dobry	Dobry	Bardzo dobry
A	Jak ocenił(a)by Pani/Pan stan swojego zdrowia?					
Przy każdym pytaniu należy zaznaczyć odpowiedź, która najlepiej odzwierciedla Pani/Pana obecne myśli i uczucia		Bardzo niezadowolona /-y	Niezadowolona /-y	Ani zadowolona/-y, ani niezadowolona/-y	Zadowolona /-y	Bardzo Zadowolona /-y
B	Czy jest Pani/Pan zadowolona/-y z jakości swojego życia?					
Przy każdym pytaniu należy zaznaczyć odpowiedź, która najlepiej odzwierciedla Pani/Pana obecne myśli i uczucia.		Całkowicie	W dużym stopniu	Umiarkowanie	W małym stopniu	Wcale
1	Czy myśli dotyczące niepłodności powodują u Pani/Pana pogorszenie koncentracji i uwagi?					
2	Czy uważa Pani/Pan, że problemy z płodnością uniemożliwiają Pani/ Panu realizowanie innych planów i celów życiowych?					
3	Czy odczuwa Pani/Pan wyczerpanie i/ lub zmęczenie z powodu problemów z płodnością?					
4	Czy ma Pani/Pan poczucie, że jest w stanie poradzić sobie ze swoimi problemami z płodnością?					
Przy każdym pytaniu należy zaznaczyć odpowiedź, która najlepiej odzwierciedla Pani/Pana obecne myśli i uczucia.		Bardzo niezadowolona/-y	Niezadowolona/-y	Ani zadowolona/-y, ani niezadowolona/-y	Zadowolona /-y	Bardzo Zadowolona /-y
5	Czy jest Pani/Pan zadowolona/-y ze wsparcia otrzymywanego od znajomych w związku z przeżywanymi problemami z płodnością?					
6	Czy jest Pani/Pan zadowolona/-y ze swojego życia seksualnego pomimo Pani/ Pana problemów z płodnością?					
Przy każdym pytaniu należy zaznaczyć odpowiedź, która najlepiej odzwierciedla Pani/Pana obecne myśli i uczucia.		Zawsze	Bardzo często	Dość często	Rzadko	Nigdy
7	Czy Pani/Pana problemy z płodnością wywołują uczucie zazdrości i rozgoryczenia?					
8	Czy niemożność posiadania dziecka (lub kolejnych dzieci) wywołuje u Pani/Pana smutek i/lub poczucie straty?					
9	Czy Pani/Pana nastawienie waha się między nadzieją a rozpaczą z powodu problemów z płodnością?					

Położnictwo, ginekologia i pielęgniarstwo położniczo - ginekologiczne

10	Czy jest Pani/Pan wyizolowana/y społecznie z powodu problemów z płodnością?					
11	Czy Pani/Pan i Pani/Pana partner(ka) okazują sobie nawzajem czułość pomimo problemów z płodnością?					
12	Czy problemy z płodnością przeszkadzają Pani/Panu w codziennej pracy i obowiązkach?					
13	Czy czuje Pani/Pan dyskomfort podczas spotkań towarzyskich/ rodzinnych, takich jak święta i inne uroczystości, z powodu swoich problemów z płodnością?					
14	Czy czuje Pani/Pan, że rodzina rozumie, co Pani/Pana przeżywa?					
Przy każdym pytaniu należy zaznaczyć odpowiedź, która najlepiej odzwierciedla Pani/Pana obecne myśli i uczucia		Ogromnie	Bar- dzo	Umiarko- wanie	Trochę	Wcale
15	Czy problemy z płodnością wzmocniły Pani/Pana zaangażowanie w związek z partnerem/partnerką?					
16	Czy odczuwa Pani/Pan smutek i przygnębienie z powodu swoich problemów z płodnością?					
17	Czy Pani/Pana problemy z płodnością sprawiają, że czuje się Pani/Pan gorzej/-y od osób, które mają dzieci?					
18	W jakim stopniu przeszkadza Pani/Panu zmęczenie wynikające z problemów z płodnością?					
19	Czy problemy z płodnością wpływają negatywnie na Pani/Pana związek z partnerką/partnerem?					
20	Czy jest Pani/Panu trudno rozmawiać z partnerem/partnerką o swoich uczuciach związanych z niepłodnością?					
21	Czy jest Pani/Pan zadowolona/-y ze swojego związku pomimo problemów z płodnością?					
22	Czy czuje Pani/Pan presję społeczną, by mieć (więcej) dzieci?					
23	Czy Pana/Pani problemy z płodnością budzą w Pani/Pana złość?					
24	Czy odczuwa Pani/Pan ból i dyskomfort fizyczny z powodu swoich problemów z płodnością?					

FertiQoL International (opcjonalny moduł dotyczący leczenia)						
<i>Czy rozpoczęła Pani/rozpoczął Pan leczenie niepłodności (w tym konsultacje lub interwencje medyczne)? Jeżeli tak, to prosimy o udzielenie odpowiedzi na poniższe pytania. Uprzejmie prosimy o to, by przy każdym pytaniu wybrał(a) Pani/ Pan (zaznaczając odpowiednią kratkę) tę odpowiedź, która najlepiej odzwierciedla Pani/Pana myśli i uczucia. Odpowiedzi należy udzielić zgodnie z tym, co Pani/Pan aktualnie myśli i czuje. Niektóre pytania mogą dotyczyć Pani/Pana życia osobistego, ale są konieczne do tego, by prawidłowo ocenić wszystkie aspekty Pani/Pana życia.</i>						
Przy każdym pytaniu należy zaznaczyć odpowiedź, która najlepiej odzwierciedla Pani/Pana obecne myśli i uczucia.		Zawsze	Bar- dzo często	Dość często	Rzadko	Nigdy
T1	Czy leczenie niepłodności negatywnie wpływa na Pani/Pana nastrój?					
T2	Czy ma Pani/Pan możliwość korzystania z medycznych metod diagnostyki i leczenia niepłodności, które Panią/ Pana interesują?					
Przy każdym pytaniu należy zaznaczyć odpowiedź, która najlepiej odzwierciedla Pani/Pana obecne myśli i uczucia.		Ogrom- nie	Bar- dzo	Umiar- kowanie	Trochę	Wcale
T3	Na ile skomplikowane jest dla Pani/ Pana radzenie sobie z procedurami i/lub stosowaniem leków w trakcie leczenia niepłodności?					
T4	Czy efekty towarzyszące leczeniu niepłodności utrudniają Pani/Panu codzienne i/lub związane z pracą zajęcia?					
T5	Czy czuje Pani/Pan, że personel zajmujący się leczeniem niepłodności rozumie, co Pani/Pan przeżywa?					
T6	Czy przeszkadzają Pani/Panu dolegliwości fizyczne wynikające ze stosowanych podczas leczenia niepłodności leków i zabiegów?					
Przy każdym pytaniu należy zaznaczyć odpowiedź, która najlepiej odzwierciedla Pani/Pana obecne myśli i uczucia		Bardzo nieza- dowo- lona /-y	Nieza- dowo- lona /-y	Ani zadowo- lona/-y, ani nie- zadowo- lona/-y	Zadowo- lona /-y	Bardzo Zadowolona /-y
T7	Czy jest Pani/Pan zadowolona/-y z jakości usług, z których może Pani/ Pan korzystać w celu zaspokojenia swoich potrzeb emocjonalnych?					
T8	Jak ocenił(a)by Pani/Pan operacje i/ lub badania/zabieg(i) medyczny/-e, którym Pani/Pana poddano?					
T9	Jak ocenił(a)by Pani/Pan jakość informacji, które otrzymał/a Pani/Pan na temat zaleconych leków, operacji i/lub zabiegów medycznych?					

T10	Czy jest Pani/Pan zadowolona/-y z komunikacji i współpracy z personelem medycznym zajmującym się leczeniem niepłodności?					

Przegląd doniesień	Dokonano przeglądu 50 artykułów tematycznych, z czego wybrano 20% do opracowania charakterystyki niniejszej skali
Bibliografia	Jing X., Gu W. et al. Stigma predicting fertility quality of life among Chinese infertile women undergoing in vitro fertilization–embryo transfer. <i>Journal of Psychosomatic Obstetrics & Gynecology</i>. 2022, Volume 43, Issue 1. Suleimenova M., Lokshin V., Karibayeva S., Glushkova N., Terziev M. P-513 Quality of life assessment of women undergoing in vitro fertilization treatment in Kazakhstan, <i>Human Reproduction</i>, Volume 37, Issue Supplement 1, deac107.475, https://doi.org/10.1093/humrep/deac107.475. Jie-Yu W, Xiao-Qing L., et al. Sexual Function, Self-Esteem, and Quality of Life in Infertile Couples Undergoing in vitro Fertilization: A Dyadic Approach <i>Psychology Research and Behavior Management</i>;2022 Macclesfield Tom 15: 2449-2459. DOI:10.2147/PRBM.S378496. Kulaksiz D., Toprak T., Ayribas B. et al. The effect of male and female factor infertility on women’s anxiety, depression, self-esteem, quality of life and sexual function parameters: a prospective, cross-sectional study from Turkey. <i>Arch Gynecol Obstet</i> 2022, 306, 1349–1355 https://doi.org/10.1007/s00404-022-06713-y. Maeda E., Hiraike O., et al. Working conditions contribute to fertility-related quality of life: a cross-sectional study in Japan. <i>Reproductive BioMedicine</i>.2022, https://doi.org/10.1016/j.rbmo.2022.07.006. Bivia-Roig G., et al. Impact of the COVID-19 pandemic on the lifestyles and quality of life of women with fertility problems. <i>Front Public Health</i>. 2021 Jul 19;9:686115 Hassan Sehar-un Nisa, Zahra A., Parveen N. et al. Quality of Infertility Care Services and Emotional Health of South Asian Women. <i>Psychol Res Behav Manag</i>. 2022; 15: 1131–1146 doi: 10.2147/PRBM.S357301. M.A. van Kessel, Paulussen M., et al. Fertility-related quality of life in subfertile women undergoing tubal testing with transvaginal hydrolaparoscopy or hysterosalpingography. <i>European Journal of Obstetrics & Gynecology and Reproductive Biology</i>. 2022, Volume 274: 19-22. Boedt T., Willaert N., et al. Evaluation of a stand-alone mobile mindfulness app in people experiencing infertility: the protocol for an exploratory randomised controlled trial (MoMiFer-RCT). <i>BMJ Open</i>. 2022; 12(2). doi: 10.1136/bmjopen-2021-050088. Woods B.M, Patricia A. Infertility-related stress: A concept analysis. <i>Infertility-related stress: A concept analysis</i>. <i>Nursing Forum</i> Volume 57, Issue 3 p. 437-445.

Grupa skal	POŁOŻNICTWO, GINEKOLOGIA I PIELĘGNIARSTWO POŁOŻNICZO-GINEKOLOGICZNE	
Nazwa skali w języku polskim	III.4.A.6. Indeks Funkcji Seksualnych Kobiet	
Nazwa skali w języku angielskim	Female Sexual Function Index	
Skrót	FSFI	
Wersja skali	Właściwa	
Autor/ autorzy wersji oryginalnej	Nazwisko i imię	Rosen R, Brown C, Heiman J, Leiblum S, Meston C, Shabsigh R, Ferguson D, D’Agostino R Jr
	Rok publikacji	2000

	Źródło	Rosen R, Brown C, Heiman J, Leiblum S, Meston C, Shabsigh R, Ferguson D, D'Agostino R Jr. The Female Sexual Function Index (FSFI): a multidimensional self-report instrument for the assessment of female sexual function. <i>J. Sex. Marital. Ther.</i> 2000; 26(2):191-208. doi: 10.1080/009262300278597. PMID: 10782451.
Autor/ autorzy wersji walidowanej do warunków polskich	Nazwisko i imię	Nowosielski Krzysztof, Wróbel Beata, Sioma- Markowska Urszula, Poręba Ryszard
	Rok publikacji	2013
Krótka charakterystyka skali	Źródło	Nowosielski K, Wróbel B, Sioma-Markowska U, Poręba R. Development and validation of the Polish version of the Female Sexual Function Index in the Polish population of females. <i>J Sex Med.</i> 2013 Feb; 10(2): 386-395.
	Zakres badany skalą	Wieloaspektowa samoocena funkcjonowania seksualnego w przeciągu ostatnich czterech tygodni. Dotyczy 6 domen: pożądania, podniecenia, lubrykacji,orgazmu, satysfakcji seksualnej, dolegliwości bólowych związanych z seksualnością.
	Kryteria wejściowe do zastosowania skali, np. wynik w innej skali jako wprowadzający	Brak
	Struktura skali	Składa się z 19 pytań o łącznym zakresie punktacji od 4 do 95, gdzie niskie wyniki wskazują na niższy poziom funkcjonowania seksualnego.
	Orientacyjny czas badania	---
	Dotychczasowe wykorzystanie skali na podstawie doniesień naukowych i doświadczenia zawodowego	W Japonii badano zależność między funkcjonowaniem seksualnym kobiet, a depresją i lękiem[1]. W Chinach badaniom poddano kobiety ze związków, w których para boryka się z niepłodnością [2]. Rogrigues- Eberhardt i wsp. przeprowadzili badania mające na celu skorelowanie dysfunkcji seksualnych z obrazem ciała wśród studentek [3]. Badacze oceniali także wpływ <i>mindfulness</i> na dysfunkcje seksualne wśród kobiet [4]. Badacze Shi C, Xu H i wsp. przeprowadzili metaanalizę, która dotyczyła wpływu endometriozy na spadek funkcji seksualnych oraz wzrost nasilenia bólu [5]. Badano również zależność między przywiązaniem, intymnością, a seksualnością kobiet [6]. Indeks wykorzystany był także w badaniach dotyczących siły mięśni dna miednicy i jej rzutowaniu na funkcje seksualne [7]. Hoehn i wsp badali funkcje seksualne po zabiegu usunięcia uchyłków cewki moczowej, natomiast Davis i wsp. badali kobiety po radykalnej cystektomii z powodu raka pęcherza [8,9]. Coelho i wsp. badali zależność między łagodnym obturacyjnym bezdechem sennym u kobiet, a dysfunkcją seksualną [10].
Rekomendacje zastosowania skali	Wiek badanych	Grupy zróżnicowanych pod względem etapu seksualnego w życiu, zarówno w okresie przed-, jak i pomenopauzalnym. Dedykowane kobietom w przedziale wiekowym 18-70 lat.
	Miejsce badanych	Gabinet lekarza, położnej, psychologa

	Stan badanych	Kobiety aktywne seksualnie
	Sytuacje	Ocena zaburzeń seksualnych u kobiet np. chorujących na cukrzycę, nadciśnienie tętnicze, okaleczenia żeńskich narządów płciowych, obturacyjny bezdech senny, szum w uszach, uraz rdzenia kręgowego. Ocena po zabiegach w obrębie miednicy.
	Inne	Brak
Osoby, które mogą stosować skalę	Lekarz, położna, pielęgniarka, psycholog	
Dodatkowe kryteria zastosowania skali	Brak	
Klucz do skali/interpretacja wyników	Ocena obejmuje okres ostatnich 4 tygodni, dotyczy 6 domen: I – pożądania (1 i 2 pytanie), II – podniecenia (3,4, 5 i 6 pytanie), IV – lubrykacji (7, 8, 9 i 10 pytanie), IV – orgazmu (11, 12 i 13 pytanie), V – satysfakcji seksualnej (14, 15 i 16 pytanie), VI – dolegliwości bólowych związanych z seksualnością (17, 18 i 19 pytanie). Dla każdej domeny należy zsumować punkty i pomnożyć przez odpowiedni współczynnik, idąc po kolei od domeny I do VI: 0.6; 0.3; 0.3; 0.4; 0.4; 0.4, co daje ostateczny zakres punktacji od 0 do 6. Ocena: wyższy wskaźnik punktowy: lepsze funkcjonowanie w danej domenie. Należy zsumować następnie przeliczone wyniki punktowe a otrzymany rezultat będzie dotyczył ogólnego funkcjonowania seksualnego w zakresie od 2 do 36 punktów. Ocena: wartość 26 punktów lub mniejsza wskazuje na obecność znamiennej klinicznej dysfunkcji seksualnych. Uzyskany wynik mniejszy lub równy 26,55pkt pozwala rozpoznać dysfunkcje seksualne.	
Formularz skali/ kwestionariusz		
<i>W ciągu ostatnich 4 tygodni (proszę wybrać tylko jedną odpowiedź):</i>		
1. Jak często odczuwała Pani pożądanie seksualne i zainteresowanie życiem seksualnym?		
5. Prawie zawsze lub zawsze 4. W większości przypadków (znacznie częściej niż w połowie przypadków) 3. Czasem (mniej więcej w połowie przypadków) 2. Kilka razy (znacznie rzadziej niż w połowie przypadków) 1. Prawie nigdy lub nigdy		
2. Jak ocenilaby Pani natężenie (poziom) swojego pożądania seksualnego i zainteresowania życiem seksualnym?		
5. Bardzo wysokie 4. Wysokie 3. Umiarkowane 2. Niskie 1. Bardzo niskie lub nieobecne		
3. Jak często czuła się Pani pobudzona seksualnie (podniecona) podczas aktywności seksualnej lub stosunku płciowego?		
0. Nie odbywałam stosunków płciowych 5. Prawie zawsze lub zawsze 4. W większości przypadków (znacznie częściej niż w połowie przypadków) 3. Czasem (mniej więcej w połowie przypadków) 2. Kilka razy (znacznie rzadziej niż w połowie przypadków) 1. Prawie nigdy lub nigdy		

4. Jak ocenilaby Pani natężenie (poziom) swojego pobudzenia seksualnego podczas aktywności seksualnej lub stosunku płciowego?

0. Nie odbywałam stosunków płciowych
5. Bardzo wysokie
4. Wysokie
3. Umiarkowane
2. Niskie
1. Bardzo niskie lub nieobecne

5. W jakim stopniu była Pani pewna, że zawsze będzie Pani w stanie pobudzić się seksualnie (podniecić) podczas aktywności seksualnej lub stosunku płciowego?

0. Nie odbywałam stosunków płciowych
5. W bardzo dużym stopniu
4. W dużym stopniu
3. W niskim stopniu
2. W umiarkowanym stopniu
1. W bardzo niskim stopniu lub wcale

6. Jak często była Pani zadowolona ze swojego pobudzenia seksualnego (podniecenia) podczas aktywności seksualnej lub stosunku płciowego?

0. Nie odbywałam stosunków płciowych
5. Prawie zawsze lub zawsze
4. W większości przypadków (znacznie częściej niż w połowie przypadków)
3. Czasem (mniej więcej w połowie przypadków)
2. Kilka razy (znacznie rzadziej niż w połowie przypadków)
1. Prawie nigdy lub nigdy

7. Jak często odczuwała Pani wilgotność w pochwie podczas aktywności seksualnej lub stosunku płciowego?

0. Nie odbywałam stosunków płciowych
5. Prawie zawsze lub zawsze
4. W większości przypadków (znacznie częściej niż w połowie przypadków)
3. Czasem (mniej więcej w połowie przypadków)
2. Kilka razy (znacznie rzadziej niż w połowie przypadków)
1. Prawie nigdy lub nigdy

8. Jak trudno było Pani uzyskać wilgotność w pochwie podczas aktywności seksualnej lub stosunku płciowego?

0. Nie odbywałam stosunków płciowych
1. Niezwykle trudno
2. Bardzo trudno
3. Trudno
4. Trochę trudno
5. Nietrudno

9. Jak często była Pani w stanie utrzymać wilgotność w pochwie podczas aktywności seksualnej lub stosunku płciowego aż do jego zakończenia?

0. Nie odbywałam stosunków płciowych
5. Prawie zawsze lub zawsze
4. W większości przypadków (znacznie częściej niż w połowie przypadków)
3. Czasem (mniej więcej w połowie przypadków)
2. Kilka razy (znacznie rzadziej niż w połowie przypadków)
1. Prawie nigdy lub nigdy

10. Jak trudno było Pani utrzymać wilgotność w pochwie podczas aktywności seksualnej lub stosunku płciowego aż do jego zakończenia?

0. Nie odbywałam stosunków płciowych
1. Niezwykle trudno
2. Bardzo trudno
3. Trudno
4. Trochę trudno
5. Nietrudno

11. Jak często w czasie stymulacji seksualnej lub podczas stosunku płciowego przeżywała Pani orgazm?

0. Nie odbywałam stosunków płciowych
5. Prawie zawsze lub zawsze
4. W większości przypadków (znacznie częściej niż w połowie przypadków)
3. Czasem (mniej więcej w połowie przypadków)
2. Kilka razy (znacznie rzadziej niż w połowie przypadków)
1. Prawie nigdy lub nigdy

12. Jak trudno było Pani osiągnąć orgazm w czasie stymulacji seksualnej lub podczas stosunku płciowego?

0. Nie odbywałam stosunków płciowych
1. Niezwykle trudno
2. Bardzo trudno
3. Trudno
4. Trochę trudno
5. Nietrudno

13. Jak określiłaby Pani poziom swojej satysfakcji z dotychczasowej możliwości osiągania orgazmu w czasie aktywności seksualnej lub podczas stosunku płciowego?

0. Nie odbywałam stosunków płciowych
5. Bardzo zadowolona
4. Raczej zadowolona
3. Zarówno zadowolona jak i niezadowolona (trudno powiedzieć)
2. Raczej niezadowolona
1. Bardzo niezadowolona

14. Jak określiłaby Pani poziom zadowolenia ze stopnia bliskości emocjonalnej pomiędzy Panią i partnerem w czasie aktywności seksualnej?

0. Nie odbywałam stosunków płciowych
5. Bardzo zadowolona
4. Raczej zadowolona
3. Zarówno zadowolona jak i niezadowolona (trudno powiedzieć)
2. Raczej niezadowolona
1. Bardzo niezadowolona

15. Jak określiłaby Pani stopień zadowolenia ze związku seksualnego ze swoim partnerem?

5. Bardzo zadowolona
4. Raczej zadowolona
3. Zarówno zadowolona jak i niezadowolona (trudno powiedzieć)
2. Raczej niezadowolona
1. Bardzo niezadowolona

16. Jak określiłaby Pani poziom swojej satysfakcji z dotychczasowego życia seksualnego?

5. Bardzo zadowolona
4. Raczej zadowolona
3. Zarówno zadowolona jak i niezadowolona (trudno powiedzieć)
2. Raczej niezadowolona
1. Bardzo niezadowolona

17. Jak często odczuwała Pani dyskomfort lub ból podczas penetracji w czasie stosunku płciowego?

0. Nie próbowałam odbywać stosunków płciowych
1. Prawie zawsze lub zawsze
2. W większości przypadków (znacznie częściej niż w połowie przypadków)
3. Czasem (mniej więcej w połowie przypadków)
4. Kilka razy (znacznie rzadziej niż w połowie przypadków)
5. Prawie nigdy lub nigdy

18. Jak często odczuwała Pani dyskomfort lub ból podczas penetracji i całego stosunku płciowego aż do jego zakończenia?

0. Nie próbowałam odbywać stosunków płciowych
1. Prawie zawsze lub zawsze
2. W większości przypadków (znacznie częściej niż w połowie przypadków)
3. Czasem (mniej więcej w połowie przypadków)
4. Kilka razy (znacznie rzadziej niż w połowie przypadków)
5. Prawie nigdy lub nigdy

19. Jak określiłaby Pani stopień dyskomfortu lub bólu podczas penetracji i całego stosunku płciowego aż do jego zakończenia?

0. Nie próbowałam odbywać stosunków płciowych
1. Bardzo wysoki
2. Wysoki
3. Umiarkowany
4. Niski
5. Bardzo niski lub wcale

Przegląd doniesień	Dokonano przeglądu 50 artykułów tematycznych (załącznik nr 1 do fiszki), z czego wybrano 20% do opracowania charakterystyki niniejszej skali
Bibliografia	1. Harding Y,Ueda S. et al. Relationship between Female Sexual Function and Depression or Anxiety in Japan. <i>Open Journal of Nursing</i>. 2022,Vol.12 No.5 2. Wang Q., Geng H., et al. Association between the international index of erectile function-15 and female sexual function index in Chinese infertile couples. <i>Andrologia</i> 2022, Volume 54, Issue 4 e14360. doi.org/10.1111/and.14360. 3. Rodrigues Eberhardt P, Lucia La Rosa V., et al. Sexual dysfunctions in female university students and the correlation with body image: a cross-sectional study. <i>Journal of Psychosomatic Obstetrics & Gynecology</i>. 2022, Volume 43. 4. Sood R., L. Kuhle C., Association of mindfulness with female sexual dysfunction. <i>Maturitas</i>. 2022, Volume 161, P: 27-32. 5. Shi C., Xu H., Zhang T. et al. Endometriosis decreases female sexual function and increases pain severity: a meta-analysis. <i>Arch Gynecol Obstet</i> 2022. https://doi.org/10.1007/s00404-022-06478-4. 6. Ribeiro F.N., Sousa-Gomes V., Moreira D. et al. The Relationship Between Romantic Attachment, Intimacy, and Dyadic Adjustment for Female Sexual Function. <i>Sex Res Soc Policy</i> 2022 https://doi.org/10.1007/s13178-022-00738-3. 7. Pasqualotto L., Riccetto C., Biella A.F. et al. Impact of pelvic floor muscle strength on female sexual function: retrospective multicentric cross-sectional study. <i>Int Urogynecol J</i> 2022, 33, 1591–1599 https://doi.org/10.1007/s00192-021-05032-1. 8. Hoehn D., Mohr S. et al. A prospective cohort trial evaluating sexual function after urethral diverticulectomy. <i>European Journal of Obstetrics & Gynecology and Reproductive Biology</i> 2022,Volume 272 P: 144-149. 9. Davis L, Isali I. et al. Female Sexual Function Following Radical Cystectomy in Bladder Cancer. <i>Sex Med Rev</i>. 2022 Apr;10(2):231-239. doi: 10.1016/j.sxmr.2021.10.005. 10. Coelho G, Bittencourt . et al. Depression and obesity, but not mild obstructive sleep apnea, are associated factors for female sexual dysfunction. <i>Sleep and Breathing</i> 2022, 26, 697–705.

III.4.B. Przykłady skal stosowanych w innych państwach a niewalidowanych do warunków polskich

Przykład 1.	
Nazwa skali w języku polskim	III.4.B.1. Kwestionariusz jakości życia w okresie menopauzy
Nazwa skali w języku angielskim	The Menopause-Specific Quality of Life Questionnaire (MENQOL)
Autor/ autorzy wersji oryginalnej Nazwisko i imię	Lewis Jacqueline E., Hilditch John R., Wong Cindy J.
Państwo	Kanada
Krótką charakterystyką skali / Zakres badany skalą/ Dotychczasowe wykorzystanie skali	Kwestionariusz służy do oceny jakości życia kobiet w okresie klimakterium. Składa się z 29 podpunktów z 7 stopniową skalą od 0 do 6. Każdy z podpunktów zawiera objaw mogący pojawić się w trakcie klimakterium, zawiera cztery domeny: wazomotoryczną (punkty 1-3), psychosocjalną (punkty 4-10), fizyczną (punkty 11-26) i seksualną (punkty 27-29). Respondentki określają czy dany problem dotyczył ich w przeciągu ostatniego miesiąca czy nie. Jeśli tak, to zaznaczają w jakim stopniu ten problem przeszkadzał określając to w skali od 0 do 6, gdzie 0 oznacza w ogóle nie przeszkadzał, a 6 bardzo przeszkadzał.
Źródło bibliograficzne	Hilditch JR, Lewis J., Peter A, Guyatt G H, Norton PG, Dunn E. A menopause – specific quality of life questionnaire: development and psychometric properties. <i>Maturitas</i> 1996; 24: 161–175. Lewis JE, Hilditch JR, Wong CJ. Further psychometric property development of the Menopause-Specific Quality of Life questionnaire and development of a modified version, the MENQOL-Intervention questionnaire. <i>Maturitas</i> 2005; 50: 209-221.
Źródło on-line	doi: 10.1016/j.maturitas.2004.06.015
Przykład 2.	
Nazwa skali w języku polskim	III.4.B.2. Skala oceny objawów Menopauzy
Nazwa skali w języku angielskim	Menopause Rating Scale (MRS)
Autor/ autorzy wersji oryginalnej Nazwisko i imię	Heinemann Klass, Assmann Anita, Möhner Sabine, Schneider Hermann P, Heinemann Lothar A.
Państwo	Niemcy
Krótką charakterystyką skali / Zakres badany skalą/ Dotychczasowe wykorzystanie skali	Skala ma zastosowanie do oceny objawów menopauzy. Składa się z 11 punktów uwzględniających objawy związane z wystąpieniem menopauzy: uderzenia gorąca, pocenie się, kłopoty z sercem, problemy ze snem, nastrój depresyjny, drażliwość, lęk, wyczerpanie fizyczne i umysłowe, problemy seksualne, problemy z pęcherzem, suchość pochwy, dyskomfort związany ze stawami i mięśniami. Skala obejmuje trzy obszary objawów: somatyczne (4 pozycje), psychologiczne (4 pozycje) oraz moczowo-płciowe (3 pozycje) w 5-punktowej skali Likerta (od 0 do 4 punktów), w kategoriach: brak objawów, łagodne, umiarkowane, znaczne i ciężkie. Całkowity wynik MRS wynosi od 0 (bez objawów) do 44 punktów (najwyższy stopień dolegliwości objawów).

Źródło bibliograficzne	Hauser GA, Huber IC, Keller PJ, Lauritzen C, Schneider HPG. Evaluation der klinischen Beschwerden (Menopause Rating Scale) Zentralbl Gynakol. 1994; 116: 16–23. Schneider HP, Heinemann LA, Rosemeier HP, Potthoff P, Behre HM. The Menopause Rating Scale (MRS): reliability of scores of menopausal complaints. Climacteric. 2000 Mar;3(1):59-64. Heinemann K, Assmann A, Möhner S, Schneider HP, Heinemann LA. Reliability of the Menopause Rating Scale (MRS): Investigation in the German population. Zentralbl Gynakol. 2002; 124(3): 161–163. German. Heinemann K, Ruebig A, Potthoff P, Schneider HP, Strelow F, Heinemann LA, Do MT. The Menopause Rating Scale (MRS) scale: a methodological review. Health Qual Life Outcomes. 2004; 2: 45.
Źródło on-line	doi: 10.3109/13697130009167600
Przykład 3.	
Nazwa skali w języku polskim	III.4.B.3. Polycystic Ovary Syndrome Questionnaire (PCOSQ) – Self-Administered
Nazwa skali w języku angielskim	Polycystic Ovary Syndrome Questionnaire (PCOSQ) – Self-Administered
Autor/ autorzy wersji oryginalnej Nazwisko i imię	Cronin Lisa, Guyatt Gordon, Griffith Lauren, Wong Eric, Azziz Ricardo, Futterweit Walter, Cook Deborah, Dunaif Andrea
Państwo	Stany Zjednoczone
Krótką charakterystykę skali / Zakres badanej skali / Dotychczasowe wykorzystanie skali	Kwestionariusz służy do oceny wpływu problemów wynikających z zespołu policystycznych jajników na jakość życia kobiet. Składa się z 26 pytań oceniających jakość życia uwarunkowaną stanem zdrowia kobiet w obszarze pięciu sfer: emocje, nadmierne owłosienie / hirsutyzm, masa ciała, problemy z płodnością oraz zaburzenia miesiączkowania. Pytania zostały opracowane w oparciu o siedmiostopniową skalę, gdzie 1 odzwierciedla największy, a 7 najmniejszy stopień odczuwania danego problemu przez badaną kobietę. Im wyższy wynik, tym dana sfera stanowi mniejszy problem, lepszą jakość życia uwarunkowaną stanem zdrowia wynikającą choroby.
Źródło bibliograficzne	Cronin L, Guyatt G, Griffith L, et al.: Development of a health-related quality-of-life questionnaire (PCOSQ) for women with polycystic ovary syndrome (PCOS). J Clin Endocrinol Metab. 1998; 83(6): 1976-1987. Jones G.L., Benes K., Clark T.L., et al.: The Polycystic Ovary Syndrome Health-Related Quality of Life Questionnaire (PCOSQ): a validation. Hum Reprod. 2004; 19(2): 371–77.
Źródło on-line	doi: 10.1210/jcem.83.6.4990
Przykład 4.	
Nazwa skali w języku polskim	III.4.B.4. Kwestionariusz EHP-30
Nazwa skali w języku angielskim	The Endometriosis Health Profile-30
Autor/ autorzy wersji oryginalnej Nazwisko i imię	Johnes Georgina, Kennedy Stephen, Barnard Angela, Wong Josephine, Jenkinson Crispin
Państwo	Wielka Brytania
Krótką charakterystykę skali / Zakres badanej skali / Dotychczasowe wykorzystanie skali	Kwestionariusz służy do oceny jakości życia kobiet endometriozą. Składa się z 30 pytań obejmujących pięć skali: ból, kontrola i bezsilność, samopoczucie emocjonalne, wsparcie społeczne oraz obraz siebie. Odpowiedzi są oceniane w 5-punktowej skali Likerta (od 0 do 4 punktów).

	Suma punktów w każdej skali wynosi od 0 do 100 punktów, każdy poszczególny wynik jest dzielony przez maksymalną liczbę punktów, a następnie mnożony przez 100; im mniejszy wynik, tym lepszy stan zdrowia (0 oznacza najlepszy możliwy stan zdrowia, a 100 oznacza najgorszy możliwy stan zdrowia).
Źródło bibliograficzne	Jones, G., Kennedy, S., Jenkinson, C. (2002) Health-related quality of life measurement in women with common benign gynecological conditions: a systematic review. <i>American Journal of Obstetrics & Gynecology</i> 2002; 187: 501-511. Jones, G., Kennedy, S., Barnard, A., Wong, J., Jenkinson, C. Development of an endometriosis quality-of-life instrument: The Endometriosis Health Profile-30. <i>Obstetrics & Gynecology</i> 2001; 98: 258-64. Jones, G.L., Jenkinson, C., Kennedy, S.H. The development of the short form Endometriosis Health Profile-30. <i>Quality of Life Research</i> 2004; 13: 695-704. Jones, G.L., Jenkinson, C., Kennedy, S.H. Evaluating the sensitivity to change of the Endometriosis Health Profile Questionnaire. <i>The EHP-30. Quality of Life Research</i> 2004; 13: 705-713. Jones, G.L., Jenkinson, C., Kennedy, S.H. The impact of endometriosis upon quality of life: a qualitative analysis. <i>Journal of Psychosomatic Obstetrics and Gynecology</i> 2004; 25: 123-33.
Źródło on-line	doi: 10.1016/s0029-7844(01)01433-8
Przykład 5	
Nazwa skali w języku polskim	III.4.B.5. Skala Satysfakcji z Porodu
Nazwa skali w języku angielskim	The Birth Satisfaction Scale (BSS)
Autor/ autorzy wersji oryginalnej Nazwisko i imię	Hollins Martin Caroline J., Fleming Valerie
Państwo	Wielka Brytania
Krótką charakterystykę skali / Zakres badany skalą/ Dotychczasowe wykorzystanie skali	Skala składa się z 30 pozycji, z 5-stopniową skalą Likerta od 1 (zdecydowanie się nie zgadzam) do 5 (zdecydowanie się zgadzam). Osiem pytań dotyczy jakości opieki, osiem odnosi się do indywidualnych odczuć danej kobiety, czternaście pytań dotyczy stresu odczuwanego przez kobietę w trakcie porodu.
Źródło bibliograficzne	Hollins Martin, CJ, Fleming V. The Birth Satisfaction Scale (BSS). <i>International Journal of Health Care Quality Assurance</i> 2011; 24 (2): 124-135.
Źródło on-line	https://doi.org/10.1108/09526861111105086
Przykład 6.	
Nazwa skali w języku polskim	III.4.B.6. Zrewidowana Skala Satysfakcji z Porodu
Nazwa skali w języku angielskim	The Birth Satisfaction Scale-Revised (BSS-R)
Autor/ autorzy wersji oryginalnej Nazwisko i imię	Hollins Martin Caroline J., Fleming Valerie
Państwo	Wielka Brytania
Krótką charakterystykę skali / Zakres badany skalą/ Dotychczasowe wykorzystanie skali	Skala składa się z 10 pozycji, z 5-stopniową skalą Likerta od 1 (zdecydowanie się nie zgadzam) do 5 (zdecydowanie się zgadzam). Cztery pytania dotyczą jakości opieki, dwa odnoszą się do indywidualnych odczuć danej kobiety, cztery pytania dotyczą stresu odczuwanego przez kobietę w trakcie porodu.

Źródło bibliograficzne	Hollins Martin CJ, Martin CR. Development and psychometric properties of the Birth Satisfaction Scale-Revised (BSS-R). <i>Midwifery</i> 2014; 30; 6: 610-619. Hollins Martin. CJ, Jimenez Martinez L, Martin CR. Measuring women's experiences of childbirth using the Birth Satisfaction Scale-Revised (BSS-R). <i>British Journal Midwifery</i> 2020; 28(5): 306-312. Mortazavi F, Mehrabadi M, Hollins Martin CJ, Martin CR. Psychometric properties of the birth satisfaction scale-revised (BSS-R) in a sample of postpartum Iranian women. <i>Health Care for Women International</i> 2020; 42: 1-16.
Źródło on-line	https://doi.org/10.1016/j.midw.2013.10.006
Przykład 7.	
Nazwa skali w języku polskim	III.4.B.7. Skala Zachowań Zdrowotnych w Ciąży
Nazwa skali w języku angielskim	Pregnancy Health Behaviors Scale (PHBS)
Autor/ autorzy wersji oryginalnej Nazwisko i imię	DeLuca Robyn S., Lobel Marci
Państwo	Stany Zjednoczone Ameryki
Krótką charakterystykę skali / Zakres badany skalą/ Dotychczasowe wykorzystanie skali	Skala składa się z 24 pozycji*, z 5-stopniową skalą Likerta od 0 (nigdy) do 5 (bardzo często), gdzie każde pytanie rozpoczyna się od stwierdzenia „Jak często, w ciągu ostatnich dwóch tygodni...?”. Zadaniem pacjentki jest określenie stopnia zaangażowania w każde z wymienionych zachowań, w ciągu ostatnich dwóch tygodni.
Źródło bibliograficzne	DeLuca RS, Lobel M. Conception, commitment, and health behavior practices in medically high-risk pregnant women. <i>Women's Health</i> 1995; 1(3): 257-271. Auerbach MV, Nicoloro-SantaBarbara J, Rosenthal L, et al. Psychometric properties of the Prenatal Health Behavior Scale in mid- and late pregnancy. <i>Journal of Psychosomatic Obstetrics and Gynaecology</i> 2017; 38(2): 143-151.
Źródło on-line	PMID: 9373383 https://doi.org/10.1080/0167482X.2017.1285899

* *Uaktualniona wersja kwestionariusza składa się z 20 pozycji.*

III.5. Laryngologia i pielęgniarstwo laryngologiczne

Cichocka Renata, Sieczka Sylwia

*Akademia Mazowiecka w Płocku, Collegium Medicum, Wydział Nauk o Zdrowiu,
Katedra Zintegrowanej Opieki Medycznej, Zakład Pielęgniarstwa*

5. A. Wybrane narzędzia standaryzowane

III. 5. A. 1. Skala GRBAS

III. 5. A. 2. Skala Lund- Mackay

III. 5. A. 3. Skala House'a- Brackmana

III. 5. A. 4. Skala Centora

III.5.A. Wybrane narzędzia standaryzowane

Grupa skal	LARYNGOLOGIA I PIEŁĘGNIARSTWO LARYNGOLOGICZNE																																																																																
Nazwa skali w języku polskim	III.5.A.1. Skala GRBAS- skala do oceny głosu																																																																																
	G- stopień chrypki, R- szorstkość głosu wynikająca z nieregularności drgań fałdów głosowych, B- głos chuchający, będący wynikiem wydobywania się powietrza w czasie fonacji przez niezwartą głośnię, A- głos słaby i asteniczny, S- głos napięty, hiperfunkcjonalny																																																																																
Nazwa skali w języku angielskim	G- grade of hoarseness, R- roughness, B- breathiness, A- asthenic, S- strained																																																																																
Skrót	GRBAS																																																																																
Wersja skali	Właściwa Skrócona																																																																																
Autor/ autorzy wersji oryginalnej	Nazwisko i imię	Hirano																																																																															
	Rok publikacji	1981																																																																															
	Źródło	https://core.ac.uk/download/pdf/157772713.pdf																																																																															
Autor/ autorzy wersji walidowanej do warunków polskich	Nazwisko i imię	Wiskirska – Woźnica																																																																															
	Rok publikacji	2002																																																																															
	Źródło	http://www.wbc.poznan.pl/Content/290283/PDF/index.pdf																																																																															
Krótka charakterystyka skali	Zakres badany skalą	Skalą tą badamy zaburzenia głosu za pomocą pięciu parametrów. Określa ona nasilenie każdego z nich w czterostopniowej skali: 0 – głos normalny, fizjologiczny; 1 – lekkie zmiany; 2 – mierne zmiany; 3 – zmiany ciężkie, bardzo nasilone.																																																																															
	Kryteria wejściowe do zastosowania skali, np. wynik w innej skali jako wprowadzający	Wynik G0 R0 B0 A0 S0 oznacza głos dźwięczny, bez elementów szorstkości, z pełnym zwarcie fonacyjnym, bez nadmiernego napięcia mięśniowego, natomiast wynik G1 R1 B1 A1 S1 oznacza głos nieznacznie zmieniony, matowy, szorstki, z domieszką powietrza.																																																																															
	Struktura skali	Skala czterostopniowa: 0 – głos normalny, fizjologiczny; 1 – lekkie zmiany; 2 – mierne zmiany; 3 – zmiany ciężkie, bardzo nasilone.																																																																															
	Orientacyjny czas badania																																																																																
	Dotychczasowe wykorzystanie skali na podstawie doniesień naukowych i doświadczenia zawodowego	Tabela 1. Prospektywna ocena głosu w skali GRBAS. <table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th></th> <th>0</th> <th>1</th> <th>2</th> <th>3</th> <th>4</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td rowspan="3">G – chrypka</td> <td>stopień nasilony</td> <td>0</td> <td>0</td> <td>0</td> <td>0</td> <td>0</td> </tr> <tr> <td>stopień lekki</td> <td>0</td> <td>0</td> <td>0</td> <td>0</td> <td>0</td> </tr> <tr> <td>głos normalny</td> <td>0</td> <td>0</td> <td>0</td> <td>0</td> <td>0</td> </tr> <tr> <td rowspan="2">R – głos szorstki</td> <td>0</td> <td>0</td> <td>0</td> <td>0</td> <td>0</td> <td>0</td> </tr> <tr> <td>1</td> <td>0</td> <td>0</td> <td>0</td> <td>0</td> <td>0</td> </tr> <tr> <td rowspan="2">B – głos chuchający</td> <td>0</td> <td>0</td> <td>0</td> <td>0</td> <td>0</td> <td>0</td> </tr> <tr> <td>1</td> <td>0</td> <td>0</td> <td>0</td> <td>0</td> <td>0</td> </tr> <tr> <td rowspan="2">A – głos asteniczny, słaby</td> <td>0</td> <td>0</td> <td>0</td> <td>0</td> <td>0</td> <td>0</td> </tr> <tr> <td>1</td> <td>0</td> <td>0</td> <td>0</td> <td>0</td> <td>0</td> </tr> <tr> <td rowspan="2">S – głos napięty</td> <td>0</td> <td>0</td> <td>0</td> <td>0</td> <td>0</td> <td>0</td> </tr> <tr> <td>1</td> <td>0</td> <td>0</td> <td>0</td> <td>0</td> <td>0</td> </tr> </tbody> </table>				0	1	2	3	4	G – chrypka	stopień nasilony	0	0	0	0	0	stopień lekki	0	0	0	0	0	głos normalny	0	0	0	0	0	R – głos szorstki	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	B – głos chuchający	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	A – głos asteniczny, słaby	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	S – głos napięty	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
			0	1	2	3	4																																																																										
G – chrypka	stopień nasilony	0	0	0	0	0																																																																											
	stopień lekki	0	0	0	0	0																																																																											
	głos normalny	0	0	0	0	0																																																																											
R – głos szorstki	0	0	0	0	0	0																																																																											
	1	0	0	0	0	0																																																																											
B – głos chuchający	0	0	0	0	0	0																																																																											
	1	0	0	0	0	0																																																																											
A – głos asteniczny, słaby	0	0	0	0	0	0																																																																											
	1	0	0	0	0	0																																																																											
S – głos napięty	0	0	0	0	0	0																																																																											
	1	0	0	0	0	0																																																																											
		[2]																																																																															

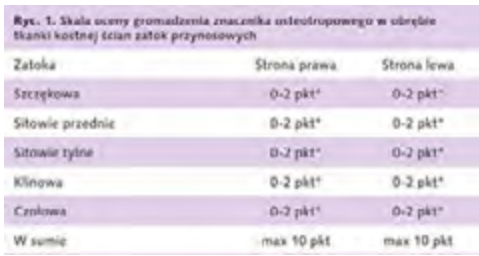
Laryngologia i pielęgniarstwo laryngologiczne

Rekomendacje zastosowania skali	Wiek badanych	20 -50 lat [2], 23-57 [4] 29-75 [5]
	Miejsce badanych	Oddział otolaryngologii wojskowego Instytutu Medycznego w Warszawie [2], Centrum Profilaktyki i Leczenia Zaburzeń Głosu i Słuchu IMP w Łodzi [4] Katedra i Klinika Otolaryngologii WUM [5]
	Stan badanych	40 osób [2] 95[3], Badaniami objęto grupę 83 pracujących zawodowo nauczycielek w wieku od 23 do 57 lat [4] 25 osób [5], 108 pacjentów [6] 40 pacjentów [7] 100 pacjentów [8], 112 osób [9]
	Sytuacje	Po operacjach przegrody nosa [2], badanie głosu u pacjentów z dysfonią zawodową – nauczyciele[3] badanie głosu u nauczycieli [4], po porażeniu krtani o podłożu jatrogennym [5] Wielowymiarowe percepcyjne, subiektywne i instrumentalne zmiany głosu akustycznego w grupie pacjentów z refluksowym zapaleniem krtani [6] pacjenci z refluksem gardłowo- krtaniowym [7][8] [9]
	Inne	W badaniu wzięły udział 2 grupy kobiet: jako grupa badana – 55 nauczycielek z dysfoniemi zawodowymi (średni wiek: 45 lat) oraz jako grupa porównawcza – 40 kobiet z głosem prawidłowym (średni wiek: 43 lata) [3]
Osoby, które mogą stosować skalę	Profesjoniści, kto? Otolaryngolodzy, Foniatry Osoby nieprofesjonalne, kto?.....	
Dodatkowe kryteria zastosowania skali	np. zgoda autora zgoda PTP	
Klucz do skali/interpretacja wyników	Z przeprowadzonych badań wynika, iż powrót do zdrowia po operacjach przegrody nosa, która ma za zadanie poprawić drożność nosa, manifestujący się głosem eufonicznym jest możliwy jedynie u osób młodych. U chorych w wieku średnim i starszym do całkowitej likwidacji zburzeń głosu dochodzi w pojedynczych przypadkach.[2] W skali GRBAS dla całej grupy przyjęła wartości G1R1B2A2S1. Cechę dystyngtywną głosu B (głoschuchający) w stopniu 2. określono u 49,1%, czyli prawie połowy nauczycielek, a w stopniu 3. u 7,3%. Głos jako A (asteniczny) w stopniu 2. został określony u 54,5% nauczycielek, a w stopniu 3. u 3,6% nauczycielek. [3] Najczęściej występującymi dolegliwościami z zakresu narządu głosu, z powodu których pacjentki kierowano do foniatry, były: chrypka okresowa (66,3% osób) lub stała (30,1% osób), zasychanie w gardle (88% osób), załamywanie się głosu (78,3% osób) oraz uczucie „kluski” w gardle (73,5% osób). U około 70% nauczycielek w badaniu wstępnym stwierdzano nadmierne napięcie mięśni szyi podczas fonacji, u ponad 50% – głos matowy, tworzony z „twardym” nastawieniem głosowym, ponadto – piersiowy tor oddechowy (71%), słabe uczynnianie rezonatorów (68,7%) oraz obecność nosowania (41% osób) [4] W ocenie percepcyjnej głosu z wykorzystaniem skali GRBAS obserwowano: chrypkę, głos chuchający oraz osłabienie głosu w stopniu lekkim lub średnim. Głos żadnego z pacjentów nie został oceniony jako eufoniczny (parametr G: średnia +/-SD:1,44 +/- 0,5; mediana: 1; zakres: 1–2; parametr R: średnia +/- SD 0,68 +/-0,63; mediana: 1; zakres: 0–2; parametr B: średnia +/-SD 1,6 +/-0,82; mediana: 2; zakres: 0–3; parametr A: średnia +/-SD 1,16 +/-0,69; mediana: 1; zakres: 0–2; parametr S: średnia +/-SD: 0,36 +/-0,57; mediana: 0; zakres 0–2) [5] W grupie pacjentów RL przeważała nieznaczna chrypka według skali GRB (G-grade, R-szorstki, B-breathy) [6] Średni RSI na początku leczenia wynosił 19,3 (+/- 8,9 odchylenie standardowe) i poprawił się do 13,9 (+/- 8,8) po 2 miesiącach leczenia (p <0,05). Nie odnotowano dalszej znaczącej poprawy po 4 miesiącach (13,1 +/- 9,8) lub 6 miesiącach (12,2 +/- 8,1) leczenia. Wskaźnik RFS na początku wynosił 11,5 (+/- 5,2) i poprawił się	

	do 9,4 (+/- 4,7) po 2 miesiącach, 7,3 (+/- 5,5) po 4 miesiącach i 6,1 (+/- 5,2) po 6 miesiącach leczenia ($P < 0,05$ z trendem). [7] Istotnie więcej pacjentów w grupie badanej wykazało klinicznie istotną zmianę w punktacji RSI, VHI i GRBAS w 1, 2 i 3 miesiącu obserwacji. Nie osiągnięto klinicznie istotnej zmiany w RFS w żadnej grupie po 1 lub 2 miesiącach, ale znacznie większą zmianę osiągnięto w grupie badanej po 3 miesiącach.[8] Wszystkie wartości zaburzeń częstości uzyskane u pacjentów z obiektywnym i objawowym LPR były wyższe niż u osób z grupy kontrolnej ($p < 0,01$). Średnia częstotliwość podstawowa, miary zaburzeń amplitudy i stosunek szumu do harmonicznych nie różniły się istotnie między grupami. Wnioski: Pacjenci z LPR mają istotnie różne wartości zaburzeń częstotliwości niż osoby kontrolne.[9]
Formularz skali/ kwestionariusz	

Wpisz formularz/ kwestionariusz skali

Przegląd doniesień	Dokonano przeglądu 50 artykułów tematycznych (załącznik nr 1 do fiszki), z czego wybrano 20% do opracowania charakterystyki niniejszej skali
Bibliografia	1. Hans Behrbohm, Oliver Kaschke, Tadeus Nawka, Andrew Swift, " Choroby ucha nosa i gardła z chirurgią głowy i szyi", wyd. Edra Urban & Partner, Wrocław 2022, str. 338 2. Ratajczak.J., Rapijko.P, Wojdas.A., Jurkiewicz.D., " Wpływ upośledzonej drożności nosa na jakość tworzonego głosu", Otolaryngologia Polska, wrzesień 2009, str. 58-63, file:///C:/Users/euro/Downloads/5639.pdf, [dostęp: 30.08.2022] 3. Niebudek-Bogusz.E., Strumiłło.P., Wiktorowicz.J., Śliwińska-Kowalska.M., Porównanie wyników analizy cepstralnej z innymi parametrami oceny głosu u pacjentów z dysfoniami zawodowymi", Medycyna Pracy 2013, 64(6), str. 805-816, http://medpr.imp.lodz.pl/pdf-514-2872?filename=Porownanie%20wynikow.pdf, [dostęp: 30.08.2022] 4. Woźnicka.E., Niebudek-Bogusz.E., Wiktorowicz.J., Śliwińska-Kowalska.M., „Ocena wartości manualnej terapii krtani w rehabilitacji głosu u pacjentów z dysfonią”, Otolaryngologia 2016, 15(1), str. 39-46, https://docplayer.pl/67154517-Ocena-skuteczności-terapii-głosowej-w-leczeniu-zaburzeń-głosu-u-nauczycieli.html, [dostęp 28.08.2022] 5. Jędra.K., Sielska-Badurek.E., Niemczyk.K., „Stopień dysfonii u pacjentów w pierwszych dobach porażenia krtani o podłożu jatrogennym", Otolaryngol Pol 2017, str. 23-28, file:///C:/Users/euro/Downloads/Stopie%C5%84_dysfonii_u_pacjent%C3%B3w_w_pier-1.pdf, [dostęp: 28.08.2022] 6. Pribuisiene R, Uloza V, Kupcinskas L, Jonaitis L. Perceptual and acoustic characteristics of voice changes in reflux laryngitis patients. J Voice 2006;20(1):128-136, 7. Belafsky PC, Postma GN, Koufman JA. Laryngopharyngeal reflux symptoms improve before changes in physical findings. Laryngoscope 2001;111:979-981, https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/11404607/, [dostęp: 30.08.2022] 8. Park JO, Shim MR, HWang YS, Cho KJ, Joo YH, Cho JH, Nam IC, Kim MS, Sun DI. Combination of voice therapy and antireflux therapy rapidly recovers voice-related symptoms in laryngopharyngeal reflux patients. Otolaryngol Head Neck Surg 2012;146(1):92 – 97, https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/21908799/, [dostęp: 30.08.2022] 9. Oguz H, Tarchan E, Korkmaz M, Yilmaz U, Safak MA, Demirci M et al. Acoustic analysis finding in objective laryngopharyngeal reflux patients. J Voice 2007; 21(2):203-210, https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/16406737/, [dostęp: 30.08.2022] 10. Reichel O, Dressel H, Wiederänders K, Issing WJ. Doubleblind, placebo-controlled trial with esomeprazole for symptoms and sings associated with laryngopharyngeal reflux. Otolaryngol Head Neck Surg 2008;139:414-420, https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/18722223/, [dostęp: 30.08.2022]

Grupa skal	LARYNGOLOGIA I PIEŁĘGNIARSTWO LARYNGOLOGICZNE	
Nazwa skali w języku polskim	III.5.A.2. Skala Lund- Mackay ciężkość zmian zatokowych w badaniu tomografii komputerowej	
Nazwa skali w języku angielskim	Lund-Mackay score	
Skrót		
Wersja skali	Właściwa Skrócona	
Autor/ autorzy wersji oryginalnej	Nazwisko i imię	Lund, Mackay
	Rok publikacji	
	Źródło	
Autor/ autorzy wersji walidowanej do warunków polskich	Nazwisko i imię	
	Rok publikacji	
	Źródło	
Krótka charakterystyka skali	Zakres badany skalą	Wśród metod szacowania nasilenia CRS w obrazach tomografii komputerowej skala LundMackay to jedna z popularniejszych skal, dzięki prostej konstrukcji: każdej z 5 zatok przyznaje się od 0 do 2 punktów (0 — zdrowa, 1 — częściowo zajęta, 2 — całkowicie zajęta), a kompleksowi ujściowo-przewodowemu przyznaje się 0 lub 2 punkty. Maksymalny wynik dla jednej strony to 12 punktów. Należy wspomnieć, że wśród populacji nieprezentującej objawów zatokowych przeciętny wynik w skali Lund-Mackay to przeszło 4 punkty.
	Kryteria wejściowe do zastosowania skali, np. wynik w innej skali jako wprowadzający	Zaawansowanie CRS w badaniu TK zatok przy-nosowych wg skali Lund-Mackay Zatoki: 0 – brak zmian zapalnych, 1 – częściowe zacinienie, 2 – całkowite zacinienie Kompleks ujściowo-przewodowy: 0 – drożny, 2 – niedrożny
	Struktura skali	
Orientacyjny czas badania	2-5 minut	
Dotychczasowe wykorzystanie skali na podstawie doniesień naukowych i doświadczenia zawodowego	1. Piotr Kwast, Olga Olszewska-Sosińska, Maria Wolniewicz, Katarzyna Zybert, Dorota Sands, Lidia Zawadzka-Głós, „Ocena ciężkości przewlekłego zapalenia zatok u dzieci z mukowiscydozą w skali Lund-Mackaya w zależności od genotypu”, New Medicine 3/2019, s. 75-80, https://www.czytelniamedyczna.pl/6779,assessment-of-the-severity-of-chronic-sinusitis-in-children-with-cystic-fibrosis.html , [dostęp: 30.08.2022]	

Rekomendacje zastosowania skali	Wiek badanych	W każdym wieku
	Miejsce badanych	Laryngologia, pracownie CT
	Stan badanych	Chorzy na zapalenie zatok przynosowych
	Sytuacje	Chorzy na zapalenie zatok przynosowych
	Inne	
Osoby, które mogą stosować skalę	Profesjoniści, kto? Lekarze, technicy radiografii komputerowej Osoby nieprofesjonalne, kto?.....	
Dodatkowe kryteria zastosowania skali	np. zgoda autora zgoda PTP	
Klucz do skali/interpretacja wyników	Zaawansowanie CRS w badaniu TK zatok przy-nosowych wg skali Lund-Mackay Zatoki: 0 – brak zmian zapalnych, 1 – częściowe zacienienie, 2 – całkowite zacienienie Kompleks ujściowo-przewodowy: 0 – drożny, 2 – niedrożny	
Formularz skali/ kwestionariusz		

Przegląd doniesień	Dokonano przeglądu 50 artykułów tematycznych (załącznik nr 1 do fiszki), z czego wybrano 20% do opracowania charakterystyki niniejszej skali
Bibliografia	1. Piotr Kwast, Olga Olszewska-Sosińska, Maria Wolniewicz, Katarzyna Zybert, Dorota Sands, Lidia Zawadzka-Głós, „Ocena ciężkości przewlekłego zapalenia zatok u dzieci z mukowiscydozą w skali Lund-Mackaya w zależności od genotypu”, <i>New Medicine</i> 3/2019, s. 75-80, https://www.czytelniamedyczna.pl/6779,assessment-of-the-severity-of-chronic-sinusitis-in-children-with-cystic-fibrosis.html, [dostęp: 30.08.2022] 2. prof. dr hab. med. Józef Mierzwi, stud. Paulina Mierzwińska, lek. Karolina Haber, „Zapalenie zatok przynosowych u dzieci „„Mag. ORL, 2021, 78, XX, 44–58), https://magazynorl.pl/wp-content/uploads/2021/04/NR.-78_OTOLA_1_Zapalenie.pdf, [dostęp: 30.08.2022], 3. Katarzyna Stańska, Mariola Zagor, Elżbieta Sarnowska, Natalia Rusetska, Małgorzata Tomaszewska, Janusz A. Siedlecki, Antoni Krzeski, „Ocena ilościowa kompleksu remodelującego chromatynę typu SWI/SNF w przewlekłym zapaleniu zatok przynosowych – wyniki wstępne”, <i>Otorynolaryngologia</i> 2017, 16(1): 13-1, https://www.otorynolaryngologia-pk.pl/f/file/orl-17-1-e1-stanska.pdf, [dostęp: 30.08.2022], 4. Wójcik Gustaw, Szulc Anna, Stawińska Teresa, „Diagnostyka zapalenia zatok obocznych nosa w kontekście badań obrazowych”, <i>Journal of Education, Health and Sport</i>. 2016;6(11):63-72, file:///C:/Users/euro/Downloads/admin,+%7B%7D,+3963.pdf, [dostęp: 30.08.2022], 5. Marta Podwysocka, Katarzyna Dąbrowska, Wojciech Fendler, Konrad Pagacz, Wioletta Pietruszewska, „Analiza wpływu astmy oskrzelowej 6. i nadwrażliwości na aspirynę na przebieg kliniczny przewlekłego zapalenia zatok z polipami nosa”, <i>Otolaryngol Pol</i> 2019,73(5): 37-43, file:///C:/Users/euro/Downloads/Analiza_wp%C5%82ywu_astmy_oskrzelowej_i_.pdf, [dostęp: 30.08.2022], 7. Claire Hopkins, John P Browne, Rob Slack, Valerie Lund, Peter Brown, “The Lund-Mackay staging system for chronic rhinosinusitis: how is it used and what does it predict?”, <i>Otolaryngol Head Neck Surg</i> 2007 Oct;137(4):555-61, https://journals.sagepub.com/doi/10.1016/j.otohns.2007.02.004, [dostęp: 30.08.2022] 8. Paulina Kalińczak-Górna, Kamil Radajewski, Paweł Burduk, „Relationship between the Severity of Inflammatory Changes in Chronic Sinusitis and the Level of Vitamin D before and after the FESS Procedure”, <i>J Clin Med</i> 2021 Jun 27;10(13):2836, https://www.mdpi.com/2077-0383/10/13/2836, [dostęp: 30.08.2022], 9. Weiping Qi, Liang Feng, Fengyan Yang, Weihuan Ma, ” Effects of Age on Recovery of Olfactory Function After Endoscopic Sinus Surgery and Related Risk Factors”, <i>Ear Nose Throat J</i> 2021 May 18;1455613211012927,https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/01455613211012927, [dostęp: 30.08.2022]

Laryngologia i pielęgniarstwo laryngologiczne

	10. Tatiana Fijałkowska-Ratajczak, Jakub Kopec, Małgorzata Leszczyńska, Łukasz Borucki, „Balloon sinuplasty in one-day surgery”, <i>Wideochir Inne Tech Maloinwazyjne</i> 2021 Jun;16(2):423-428, https://www.termedia.pl/Balloon-sinuplasty-in-one-day-surgery,42,43379,1,1.html, [dostęp: 30.08.2022] 11. I B Popov, D A Shcherbakov, O B Tyryk, T A Aleksanyan, „[New approach to treatment of polypous rhinosinusitis], 2020;85(3):48-51, https://www.mediasphera.ru/issues/vestnik-otorinolaringologii/2020/3/1004246682020031048, [dostęp: 30.08.2022]

Grupa skal	LARYNGOLOGIA I PIELĘGNIARSTWO LARYNGOLOGICZNE	
Nazwa skali w języku polskim	III.5.A.3. Skala oceny nerwu twarzewego 2.0	
Nazwa skali w języku angielskim	House'a- Brackmana scale	
Skrót		
Wersja skali	Właściwa Skrócona	
Autor/ autorzy wersji oryginalnej	Nazwisko i imię	Dr Johna W. House'a i Dr Deralda E. Brackmana
	Rok publikacji	1985
	Źródło	https://upwikipl.top/wiki/House%E2%80%93Brackmann_score
Autor/ autorzy wersji walidowanej do warunków polskich	Nazwisko i imię	
	Rok publikacji	
	Źródło	
Krótką charakterystyka skali	Zakres badany skalą	Klasyfikacja czynności nerwu twarzewego według House'a i Brackmana pozwala ocenić stopień uszkodzenia i prześledzić przebieg procesu gojenia. Wyróżniono sześć stopni uszkodzenia nerwu. I - czynność prawidłowa - prawidłowa czynność wszystkich mięśni twarzy II - niewielki niedowład - prawidłowa symetria i napięcie w spoczynku; całkowite zamknięcie oka przy niewielkim wysiłku; niewielka asymetria ust III - niedowład umiarkowany - widoczna asymetria stron przy ruchach; występują współruchy, przykurcze lub połowiczny kurcz twarzy; w spoczynku symetria zachowana; upośledzenie czynności mięśni czoła, całkowite zamknięcie oka przy wysiłku, asymetria ust przy ruchach IV - niedowład znaczny - widoczna wyraźna asymetria przy ruchach; zachowana symetria i napięcie w spoczynku; brak ruchów mięśni czoła; niedomykanie szpary powiekowej; asymetria ust nawet przy maksymalnym wysiłku V - niedowład ciężki - śladowe ruchy; asymetria twarzy w spoczynku; brak ruchów mięśni czoła; niedomykalność szpary powiekowej; śladowe ruchy ust VI - porażenie całkowite - brak ruchów

	Kryteria wejściowe do zastosowania skali, np. wynik w innej skali jako wprowadzający	I - czynność prawidłowa - prawidłowa czynność wszystkich mięśni twarzy II - niewielki niedowład - prawidłowa symetria i napięcie w spoczynku; całkowite zamknięcie oka przy niewielkim wysiłku; niewielka asymetria ust III - niedowład umiarkowany - widoczna asymetria stron przy ruchach; występują współruchy, przykurcze lub połowiczny kurcz twarzy; w spoczynku symetria zachowana; upośledzenie czynności mięśni czoła, całkowite zamknięcie oka przy wysiłku, asymetria ust przy ruchach IV - niedowład znaczny - widoczna wyraźna asymetria przy ruchach; zachowana symetria i napięcie w spoczynku; brak ruchów mięśni czoła; niedomykanie szpary powiekowej; asymetria ust nawet przy maksymalnym wysiłku V - niedowład ciężki - śladowe ruchy; asymetria twarzy w spoczynku; brak ruchów mięśni czoła; niedomykalność szpary powiekowej; śladowe ruchy ust VI - porażenie całkowite - brak ruchów																																																	
	Struktura skali	Tablica 1. Skala klasyczna oceny porażenia nerwu trójdzielnego (Hollnagel 1963) <table border="1"> <thead> <tr> <th>Stopień</th> <th>Przebieg kliniczny</th> <th>Kliniczne objawy i objawy</th> <th>Okno</th> <th>Okno</th> <th>Skala</th> <th>Wykazana liczba (%)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>I</td> <td>Normalny</td> <td>Prawidłowy</td> <td>Normalny</td> <td>Normalny</td> <td>Normalny</td> <td>100</td> </tr> <tr> <td>II</td> <td>Uśrednione niewielkie stopnie</td> <td>Prawidłowy</td> <td>Opóźnione zamknięcie oka przy maksymalnym wysiłku</td> <td>Lejka asymetria</td> <td>Marginalna szpary powiekowe lub z niewielką asymetrią</td> <td>85</td> </tr> <tr> <td>III</td> <td>Uśrednione średniego stopnia</td> <td>Prawidłowy</td> <td>Opóźnione zamknięcie oka przy maksymalnym wysiłku</td> <td>Niewielka asymetria przy ruchu</td> <td>Marginalne czoła upośledzenie w stopniu od niewielkiego do umiarkowanego</td> <td>65</td> </tr> <tr> <td>IV</td> <td>Uśrednione średnio-wysokie stopnie</td> <td>Prawidłowy</td> <td>Opóźnione zamknięcie oka przy maksymalnym wysiłku</td> <td>Wyraźna asymetria przy maksymalnym wysiłku</td> <td>Brak możliwości upośledzenia czoła</td> <td>45</td> </tr> <tr> <td>V</td> <td>Uśrednione wysokie stopnie</td> <td>Asymetria</td> <td>Ślad ruchu</td> <td>Ślad ruchu</td> <td>Brak możliwości zamknięcia czoła</td> <td>25</td> </tr> <tr> <td>VI</td> <td>Całkowite porażenie</td> <td>Całkowity brak ruchów twarzy</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>5</td> </tr> </tbody> </table>	Stopień	Przebieg kliniczny	Kliniczne objawy i objawy	Okno	Okno	Skala	Wykazana liczba (%)	I	Normalny	Prawidłowy	Normalny	Normalny	Normalny	100	II	Uśrednione niewielkie stopnie	Prawidłowy	Opóźnione zamknięcie oka przy maksymalnym wysiłku	Lejka asymetria	Marginalna szpary powiekowe lub z niewielką asymetrią	85	III	Uśrednione średniego stopnia	Prawidłowy	Opóźnione zamknięcie oka przy maksymalnym wysiłku	Niewielka asymetria przy ruchu	Marginalne czoła upośledzenie w stopniu od niewielkiego do umiarkowanego	65	IV	Uśrednione średnio-wysokie stopnie	Prawidłowy	Opóźnione zamknięcie oka przy maksymalnym wysiłku	Wyraźna asymetria przy maksymalnym wysiłku	Brak możliwości upośledzenia czoła	45	V	Uśrednione wysokie stopnie	Asymetria	Ślad ruchu	Ślad ruchu	Brak możliwości zamknięcia czoła	25	VI	Całkowite porażenie	Całkowity brak ruchów twarzy				5
Stopień	Przebieg kliniczny	Kliniczne objawy i objawy	Okno	Okno	Skala	Wykazana liczba (%)																																													
I	Normalny	Prawidłowy	Normalny	Normalny	Normalny	100																																													
II	Uśrednione niewielkie stopnie	Prawidłowy	Opóźnione zamknięcie oka przy maksymalnym wysiłku	Lejka asymetria	Marginalna szpary powiekowe lub z niewielką asymetrią	85																																													
III	Uśrednione średniego stopnia	Prawidłowy	Opóźnione zamknięcie oka przy maksymalnym wysiłku	Niewielka asymetria przy ruchu	Marginalne czoła upośledzenie w stopniu od niewielkiego do umiarkowanego	65																																													
IV	Uśrednione średnio-wysokie stopnie	Prawidłowy	Opóźnione zamknięcie oka przy maksymalnym wysiłku	Wyraźna asymetria przy maksymalnym wysiłku	Brak możliwości upośledzenia czoła	45																																													
V	Uśrednione wysokie stopnie	Asymetria	Ślad ruchu	Ślad ruchu	Brak możliwości zamknięcia czoła	25																																													
VI	Całkowite porażenie	Całkowity brak ruchów twarzy				5																																													
	Orientacyjny czas badania	2-5 minut																																																	
	Dotychczasowe wykorzystanie skali na podstawie doniesień naukowych i doświadczenia zawodowego	.Mielcarek-Kuchta.D., Iwanik.K., Szyfter.W., „Nerwiak nerwu twarzewego zlokalizowany w obrębie ślinianki przyusznej – opis przypadku”, Postępy w chirurgii głowy i szyi 2011;1: 11-14, https://www.termia.pl/Nerwiak-nerwu-twarzowego-zlokalizowany-w-obrebie-slinianki-przyusznej-opis-przypadku,11,17047,1,0.html , [dostęp: 30.08.2022]																																																	
Rekomendacje zastosowania skali	Wiek badanych	Dorośli																																																	
	Miejsce badanych	Laryngologia, Neurologia, POZ																																																	
	Stan badanych																																																		
	Sytuacje	Z porażeniem nerwu twarzewego																																																	
	Inne																																																		
Osoby, które mogą stosować skalę	Profesjoniści, kto? Lekarze, Pielęgniarki Osoby nieprofesjonalne, kto?.....																																																		
Dodatkowe kryteria zastosowania skali	np. zgoda autora zgoda PTP																																																		
Klucz do skali/interpretacja wyników																																																			
Formularz skali/ kwestionariusz																																																			

Przegląd doniesień	Dokonano przeglądu 50 artykułów tematycznych (załącznik nr 1 do fiszki), z czego wybrano 20% do opracowania charakterystyki niniejszej skali
Bibliografia	Hans Behrbohm, Oliver Kaschke, Tadeus Nawka, Andrew Swift, "Choroby ucha nosa i gardła z chirurgią głowy i szyi", wyd. Edra Urban & Partner, Wrocław 2022, str. 442 Mielcarek-Kuchta.D., Iwanik.K., Szyfter.W., „Nerwiak nerwu twarzewego zlokalizowany w obrębie ślinianki przyusznej – opis przypadku”, Postępy w chirurgii głowy i szyi 2011;1: 11-14, https://www.termedia.pl/Nerwiak-nerwu-twarzewego-zlokalizowany-w-obrebie-slinianki-przyusznej-opis-przypadku,11,17047,1,0.html, [dostęp: 30.08.2022] Simone.M., Vesperini.E., Viti.C., Camaioni.A., Lepanto.L., Raso.F., Intraparotid facial nerve schwannoma: two case reports and a review of the literature, Acta Otorhinolaryngol Ital 2018, Feb;38(1):73-77, https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC5952989/, [dostęp: 30.08.2022] Wu. J.F., Dai. L.Y., Cui.M., Wang. J.H, Zhang. X.J., Li.G, Du.W., Liu.S.T, "Analysis of clinical diagnosis and treatment of 12 cases of intraparotid facial nerve schwannoma", Zhonghua Er Bi Yan Hou Tou Jing Wai Ke Za Zhi 2020 Jul 7;55(7):691-694, https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/32668880/, [dostęp: 30.08.2022] Kuczkowski.J., Narożny.W., Brzoznowski.W., Jabłońska-Brudło. J., Czaczkowski. J., Garsta.E., „Zaburzenie czynności nerwu twarzewego w ostrym zapaleniu ucha środkowego”, Ann. Acad. Med. Gedan., 2010, 40, 55–63, file:///C:/Users/euro/Downloads/05 an40_Kuczkowski.pdf [dostęp: 30.08.2022] Christopher.J., Danner. MD." Facial Nerve Paralysis", Otolaryngologic Clinics of North America 2008, https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0030666508000091?via%3Dihub [dostęp 30.08.2022] Berk. T., Hans-Christoph.P., Jukema. G.N., "Perforating foreign body causing incomplete facial paralysis", Trauma Case Reports, Volume 30, December 2020, 100370, https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2352644020300947?via%3Dihub [dostęp 30.08.2022] Weiju.H., "Surgical Treatment of Peripheral Facial Paralysis", Journal of Otology, Volume 7, Issue 2, December 2012, Pages 78-81, https://doi.org/10.1016/S1672-2930(12)50020-6 [dostęp: 30.08.2022] Sienkiewicz-Jarosz.H., "Nerw twarzowy – fizjologia i najczęstsze choroby", Neurologia po Dyplomie 2013; 8 (2): 52-57, https://podyplomie.pl/neurologia/13512,nerw-twarzowy-fizjologia-i-najczestsze-choroby, [dostęp: 30.08.2022] Sasinowski.J., „PORAŻENIE BELLA KINESIO R TAPING”, Artykuły z czasopisma 3 marca 2013 NR 37, https://www.praktycznafizjoterapia.pl/arttykul/porazenie-bella-kinesio-r-taping, [dostęp: 30.08.2022]

Grupa skal	LARYNGOLOGIA I PIELĘGNIARSTWO LARYNGOLOGICZNE	
Nazwa skali w języku polskim	III.5.A.4. Skala Centora- używana w diagnostyce zakażeń spowodowanych przez paciorkowca β-hemolizującego z grupy A	
Nazwa skali w języku angielskim	Centor's scale	
Skrót	Skala wg Centora/McIssaca	
Wersja skali	Właściwa Skrócona	
Autor/ autorzy wersji oryginalnej	Nazwisko i imię	
	Rok publikacji	

	Źródło	https://www.google.pl/search?q=centor+skala&source=hp&ei=UfnPZLvGA_u59u8PuIGX2AY&ifsig=AD69kcEAAAAAZNAHYU84xdhy5tRoGZt0sAarCIOTRzHg&oq=centor+skale+&gs_lp=Egdn3Mtd216IgljW50b3Igc2thbGUgKgIIADIGEAAyFhgeSLMuUIUHWMQicAF4AJABAZgB_QSgAaUhqgELMC4yLjQuMy4zLjG4AQHIAQD4AQGoAgDCAgSQAABiKBRixAxiDAcICcxAAAGIAEGLEDGIMBwgIFEAAYgATCAggQABiABBixA8ICERAUgIAEGLEDGIMBGMcBGNEdwgILEC4YgAQYsQMYgwHCAhEQLhiAB-BixAxiDARjHARivAcICERAUgIMBGK8BGMcBGL EDGIAEwgILEC4YgAQYxwEY0PCAgS QLhiABB jHARivAcICBxAAAGIAEGArCAg0QABiABBixAxiD ARgKwgILEC4YrweYxwEYgATCAgUQLhiABMIC BAAGBYHhgK&scient=gws-wiz#vhid=EbhHmQ9uO7xj8M&vssid=1																											
Autor/ autorzy wersji walidowanej do warunków polskich	Nazwisko i imię	Na podstawie wyników badań różnicujących etiologię bakteryjną i wirusową została opracowana skala oceny prawdopodobieństwa zakażenia skalę Centora zmodyfikowaną przez McIsaaca																											
	Rok publikacji																												
	Źródło	https://farmacja.pl/fakty-i-mity-o-zapaleniu-gardla/																											
Krótka charakterystyka skali	Zakres badany skalą	Stosowanie skali Centora zwiększa stopień racjonalnej antybiotykoterapii. Uważa się, że około 70 – 80% wszystkich zapaleń gardła wywołane jest przez wirusy, a wówczas antybiotykoterapia jest nieskuteczna, a wręcz szkodliwa. Skala Centora pozwala na dość dokładną identyfikację osób z infekcjami bakteryjnymi i wprowadzenie do leczenia antybiotyków, kiedy są niezbędne. (według danych w Polsce antybiotyki są stosowane w około 75% infekcji dróg oddechowych, czyli około 3-krotnie za często).																											
	Kryteria wejściowe do zastosowania skali, np. wynik w innej skali jako wprowadzający	Stosowanie skali Centora zwiększa stopień racjonalnej antybiotykoterapii. Uważa się, że około 70 – 80% wszystkich zapaleń gardła wywołane jest przez wirusy, a wówczas antybiotykoterapia jest nieskuteczna, a wręcz szkodliwa. Skala Centora pozwala na dość dokładną identyfikację osób z infekcjami bakteryjnymi i wprowadzenie do leczenia antybiotyków, kiedy są niezbędne. (według danych w Polsce antybiotyki są stosowane w około 75% infekcji dróg oddechowych, czyli około 3-krotnie za często)[3].																											
	Struktura skali	Tabela 3. Skala Centora-McIsaaca <table border="1"> <thead> <tr> <th>Wzrostowe kryteria</th> <th>Klasyfikacja punktowa</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Temperatura > 38°C</td> <td>1</td> </tr> <tr> <td>Ból gardła</td> <td>1</td> </tr> <tr> <td>Przewracanie szyi (tętno szyjne gardła)</td> <td>1</td> </tr> <tr> <td>Łagodzenie bólu (nie stosować)</td> <td>1</td> </tr> <tr> <td>3-14 rok życia</td> <td>1</td> </tr> <tr> <td>15-44 rok życia</td> <td>0</td> </tr> <tr> <td>> 45 roku życia</td> <td>-1</td> </tr> <tr> <td colspan="2">Skala punktowa</td> </tr> <tr> <td>Chłodzię: heterogenność</td> <td>0</td> </tr> <tr> <td>Leczenie: obrotowe</td> <td>1</td> </tr> <tr> <td>Badanie bakteriologiczne: wymaz (tyc. 2) lub szybki test*</td> <td>2</td> </tr> <tr> <td>Wzrostowe: w wieku 16-18 lat bakteriologiczne wymazy nie wykonuje się</td> <td>0</td> </tr> <tr> <td>Antybiotykoterapia i ewentualna chemioterapia diagnostyczną bakteriologiczną**</td> <td>0</td> </tr> </tbody> </table> *Chłodzię: temu, ponieważ wynosi < 80%, a innym względu < 20% wskazuje na brak bakteryjnego zapalenia gardła. **W przypadku ujemnego wyniku badania bakteriologicznego wskazane jest zastosowanie antybiotyku. Opisano: na podstawie poz. 12	Wzrostowe kryteria	Klasyfikacja punktowa	Temperatura > 38°C	1	Ból gardła	1	Przewracanie szyi (tętno szyjne gardła)	1	Łagodzenie bólu (nie stosować)	1	3-14 rok życia	1	15-44 rok życia	0	> 45 roku życia	-1	Skala punktowa		Chłodzię: heterogenność	0	Leczenie: obrotowe	1	Badanie bakteriologiczne: wymaz (tyc. 2) lub szybki test*	2	Wzrostowe: w wieku 16-18 lat bakteriologiczne wymazy nie wykonuje się	0	Antybiotykoterapia i ewentualna chemioterapia diagnostyczną bakteriologiczną**
Wzrostowe kryteria	Klasyfikacja punktowa																												
Temperatura > 38°C	1																												
Ból gardła	1																												
Przewracanie szyi (tętno szyjne gardła)	1																												
Łagodzenie bólu (nie stosować)	1																												
3-14 rok życia	1																												
15-44 rok życia	0																												
> 45 roku życia	-1																												
Skala punktowa																													
Chłodzię: heterogenność	0																												
Leczenie: obrotowe	1																												
Badanie bakteriologiczne: wymaz (tyc. 2) lub szybki test*	2																												
Wzrostowe: w wieku 16-18 lat bakteriologiczne wymazy nie wykonuje się	0																												
Antybiotykoterapia i ewentualna chemioterapia diagnostyczną bakteriologiczną**	0																												

Laryngologia i pielęgniarstwo laryngologiczne

	Orientacyjny czas badania	2- 5 minut
	Dotychczasowe wykorzystanie skali na podstawie doniesień naukowych i doświadczenia zawodowego	Leszczyńska M. Przewlekłe zapalenie gardła i krtani. W: Laryngologia – wybrane zagadnienia z patologii jamy ustnej, gardła, krtani i okolic. Szyfter W (red.). Termedia, Poznań 2016; 135-141
Rekomendacje zastosowania skali	Wiek badanych	
	Miejsce badanych	
	Stan badanych	
	Sytuacje	
	Inne	
Osoby, które mogą stosować skalę	Profesjoniści, kto?.....	
	Osoby nieprofesjonalne, kto?.....	
Dodatkowe kryteria zastosowania skali	np. zgoda autora zgoda PTP	
Klucz do skali/interpretacja wyników		
Formularz skali/ kwestionariusz		

Przegląd doniesień	Dokonano przeglądu 50 artykułów tematycznych (załącznik nr 1 do fiszki), z czego wybrano 20% do opracowania charakterystyki niniejszej skali
Bibliografia	1. Szyfter W., „Laryngologia- wybrane zagadnienia z patologii jamy ustnej, gardła, krtani i okolic”, wyd. Termedia, Poznań 2012, str. 113 2. Elżbieta Jeżewska, Wojciech Kukwa, Anna Ścińska, Andrzej Kukwa: „Stany zapalne błony śluzowej nosa i gardła u dzieci i dorosłych – strategia leczenia”, Przew Lek 2006; 2: 12-25 3. Piotr Dąbrowski: „Zapalenia górnych dróg oddechowych”, Przew Lek 2002, 5, 3, 37-4, https://www.termedia.pl/Zapalenia-gornych-drog-oddechowych,8,722,0,0.html, [dostęp: 30.08.2022] 4. Waśniewska-Okupniak, „ Ból gardła”, Choroby laryngologiczne w POZ”, Lekarz POZ 5/2020, str. 253-257, file:///C:/Users/euro/Downloads/LPOZ_Art_42945-20.pdf, [dostęp: 30.08.2022] 5. Leszczyńska M. Przewlekłe zapalenie gardła i krtani. W: Laryngologia – wybrane zagadnienia z patologii jamy ustnej, gardła, krtani i okolic. Szyfter W (red.). Termedia, Poznań 2016; 135-141 6. Andrew M Fine, Victor Nizet, Kenneth D Mandl, “Large-scale validation of the Centor and McIsaac scores to predict group A streptococcal pharyngitis”, Arch Intern Med 2012 Jun 11; 172(11): 847-52, https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/22566485/, [dostęp: 30.08.2022] 7. Robert M Centor, “Adolescent and adult pharyngitis: more than “strep throat”: comment on “Large-scale validation of the Centor and McIsaac Scores to predict group A streptococcal pharyngitis”, 8. Arch Intern Med 2012 Jun 11; 172(11):852 https://jamanetwork.com/journals/jamainternalmedicine/article-abstract/1157414, [dostęp: 30.08.2022] 9. Brian H Willis, Dyuti Coomar, Mohammed Baragilly, “Comparison of Centor and McIsaac scores in primary care: a meta-analysis over multiple thresholds”, Br J Gen Pract 2020 Mar 26; 70(693), https://bjgp.org/content/70/693/e245, [dostęp: 30.08.2022]

	10. Jolien Aalbers, Kirsty K O'Brien, Wai-Sun Chan, Gavin A Falk, Conor Teljeur, Borislav D Dimitrov, Tom Fahey, "Predicting streptococcal pharyngitis in adults in primary care: a systematic review of the diagnostic accuracy of symptoms and signs and validation of the Centor score", BMC Med 2011 Jun 1;9:67, https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/21631919/, [dostęp: 30.08.2022] 11. Mielcarek-Kuchta D. Ostre zapalenia gardła i krtani. W: Laryngologia – wybrane zagadnienia z patologii jamy ustnej, gardła, krtani i okolic. Szyfter W (red.). Termedia, Poznań 2016; 111-133